

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A háboru tartama alatt hetenként egyszer jelenik meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai
ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre
6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Szilassy Zoltán**.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Felhívás.

A gazdaközönség önkéntes adakozása lehetővé tette, hogy az OMGE. köztelek-uccai székházának sebesült katonáink ápolása céljára felajánlott helyiségeit megfelelően berendezzük.

Negyven teljesen felszerelt ágyat helyeztünk el székházunk nagy gyűléstermében, valamint a „Köztelek” szerkesztősége és az üzemi osztály helyiségeiben, ahol 1914. október hó dereka óta nagyszámú sebesült tisztet és önkéntest ápolunk.

A fennmaradt s a további adakozásból begyűlt összeget a körtermünk fenntartásával járó költségek fedezésére, valamint a hadbavonultak hátramaradottjainak támogatására fordítjuk.

Erre a célra tovább folytatjuk a gyűjtést és ismételten felkérjük gazdatársainkat, hogy adományaikkal egyesületünk humánus vállalkozását támogatni sziveskedjenek.

Az OMGE. nevében

Bujanovics Sándor
elnök.

Adományok a „Köztelek” hadikórház fenntartására.

Utóbbi nyugtázásunk óta befolyt adományok:

Csepei Zoltán József ... 20.- K.

Lelbach Oszkár ... 11.91 ..

Összesen ... 31.91 K.

Összes gyűjtésünk a mai napig 15,209 korona 40 fillér.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányának és a GEOSz. végrehajtóbizottságának III. rendes gyűlése.

(1916. június 2-án)

Jelen voltak: **Zselénski Róbert** gróf alelnök elnökölte alatt **Almássy Imre** gróf, **Andrássy Sándor** gróf, **Bacher Emil**, **Balogh Elemér**, **Bernát István**, **Blaskovics Ferenc**, **Bolla Mihály**, **Czeiner Nándor**, **Darányi Gyula** dr., **Darányi Ignác** dr., **Desseffy Aurél** gróf, **Drucker Jenő** dr., **Dubrovsky Róbert**, **Eber Ernő** dr., **Elek Ernő**, **Elek Henrik**, **Emőd József**, **Falussy Árpád**, **Gaal Jenő** dr., **Gaal Gaston**, **Gaylhoffer István**, **Graefl Jenő**, **Gyárfás József**, **György Endre**, **Hlatky Miklós**, **Hammersberg Jenő**, **Horváth Jenő**, **Hoyos Miksa** gróf, **Hutyra Ferenc**, **Inkey Pál** báró, **Koppély Géza**, **Kvassay Jenő**, **Laehne Hugó**, **Leopold Lajos**, **Lukovich Aladár**, **Matta Árpád**, **Meskó Pál**, **Mezey Gyula**, **Nehrebeczky György**, **Nick Ede**, **Osztrólczy Miklós**, **Papp Gyula**, **Sághy Gyula**, **Schlesinger Gyula** dr., **Somssich László** gróf, **Toldy Zsigmond**, továbbá az egyesületi tisztikar részéről: **Rubinek Gyula** igazgató, **Szilassy Zoltán** szövetségi titkár, **Mutschenbacher Emil** dr. tanácsjegyző-titkár és **Reichenbach Béla** segédtitkár.

Távolmaradásukat kimentették: **Jeszenszky Pál**, **Liptay Jenő**, **Máday Izidor**, **Ottlik Iván** és **Rátz István** dr.

A) Az OMGE. belügyei.

1. Mult igazgatóválasztmányi gyűlés jegyzőkönyvének bemutatása és hitelesítése.

Zselénski Róbert gróf alelnök, mint elnök üdvözlö a választmány egybegyűlt tagjait, kimentti a megjelenésben akadályozott **Bujanovics Sándor** elnök távollmaradását s helyette a gyűlést megnyitván, felkéri **Mutschenbacher Emil** dr. titkár a tárgysorozat előadására.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bemutatja a mult igazgatóválasztmányi gyűlés jegyzőkönyvét, mely alapszabályszerűleg megjelent a „Köztelek”-ben és hitelesített. Tudomásul szolgál.

2. Két jegyzőkönyvhitelesítő kijelölése.

Elnök a mai igazgatóválasztmányi gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri **Blaskovics Ferenc** és **Gaal Gaston** igazgatóválasztmányi tagokat.

3. Tagsági ügyek.

a) Új tagok felvétele.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bejelenti és az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy az alant felsorolt alapító, illetve évdijas tagok az egyesület tagjai sorába felvétessenek. Alapító tagul jelentkezett 500 koronás alapítvánnyal **Bánffy Dániel** báró, évdijas tagokul pedig 1916. évi január 1-től kezdődő tagsági kötelezettséggel **Braun Pál**, **Jeszenszky Andor** báró, **Kneusel-Herdliczka Andor**, **Hlatky Miklós**, **Kollmann Adolf**, **Papp Péter**, **Petheő Imre**, **Tahy György** és **Wertheimer János**, 1916. évi július 1-től való tagsági kötelezettséggel pedig **Bánó Aladár**, **Biedermann Tibor**, **Endre Antal** dr., **Cs. Farkas Árpád**, **Glück Lipót**, **Hahn Miksa**, **Heine Róbert**, **Kolisch Ferenc**, **Martin József**, **Nádasy Ida**, **Stössel Lipót** és **Zobel István**.

Az igazgatóválasztmány a felsoroltakat az alapító, illetve az évdijas tagok sorába felveszi.

b) **Elhunyt és kilépő tagok törlése.** Folytatólag jelenti titkár, hogy hős halált halt az évdijas tagok sorából: **Esterházy Pál** gróf. Elhunytak továbbá: **Bálint Venánt**, **Gindele Géza**, **Máriaffy Lajos**, **Orczy Elek** báró, **Sarbó Leó**, **Schreiner Jenő** és **Vaszary Mihály**.

Az igazgatóválasztmány részvételenek jegyzőkönyvbe iktatása mellett a bejelentést tudomásul veszi és a felsoroltakat a tagok sorából törli.

Jelenti a tanácsjegyző titkár, hogy tagsági kötelezettségük lejártával kilépésüket szabályszerűen bejelentvén, kilépnek a tagok sorából **Pokomándy Imre**, **Sanveber József** és **Sass Béla**.

Az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy az illetők a tagok sorából töröltesse.

Elfogadtatik.

Ezekután az előadó titkár megállapítja, hogy az alapítótagok száma 385, az évdijasoké pedig 5474, úgy hogy összesen 5859 tag tar-

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE,

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 29. SZÁM.

Saját székház. Saját borpincénk Budafokon. Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. sz. közraktár. Sertéshizlalótelepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg 1,780.000 K
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete ... 925.000 K
3. Tartalékalap 340.000 K
4. Betéti állomány jelenleg kb. 5,000.000 K

BEOSZTAS:

1. Vetőmagosztály

2. Gazdasági anyagosztály

3. Szőlészeti osztály

4. Géposztály

5. Gabonaosztály

6. Abraktakarmányosztály

7. Tenyészállatosztály

8. Borértékesítőosztály

9. Biztosítási osztály

10. Pénz- és hiteligyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági üzemtőkék szövetségünkkel való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

tozik az egyesület kötelekébe. A legutóbbi igazgatóválasztmányi gyűlés óta tehát a taglétszámban némi emelkedés mutatkozott, ami remélhetővé teszi, hogy ezáltal az egyesülethez csatlakozó gazdák száma ismét állandóan emelkedni fog, mint a háborút megelőzőleg.

4. Az egyesületi tanács javaslatai.

a) Személyi ügyek.

Mutschenbacher Emil dr. titkár jelenti, hogy a „Hangya” Ipari Részvénytársaság igazgatóságába az alapítók Rubinek Gyula igazgatót is delegálták. Kéri a tanács nevében az igazgató kiküldetésének jóváhagyó tudomásulvételét.

Az igazgatóválasztmány Rubinek Gyula igazgatónak a Hangya Ipari r. t. igazgatóságába történt megválasztását jóváhagyólag tudomásul vette s annak elfogadásához az alapszabályszerű engedélyt megadta.

Jelenti titkár, hogy Szabó Ferenc, volt címzetes segédtitkár, kit a télen az igazgatóválasztmány felvett a nyugdíjasok sorába, nyugdíjának 80%-ról 100%-ra való felemelését kéri. Az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy nevezettnek egyelőre a folyó évre rendkívüli kegydíjképpen 121 korona 50 fillér utaltassék ki az OMGE pánztárából, nyugdíjigényének évenkénti ily összeggel való emelését illetőleg pedig a döntés a háboru utáni időre tartassék fenn. Elfogadtatik.

Jelenti végül a titkár, hogy az egyesületi tanács Péterfy Tamás szerkesztőségi segédhivatalnoknak 400 korona rendkívüli családi segélyt engedélyezett azzal, hogy ebből 200 korona most, 200 korona pedig az iskolai év kezdetén utalványoztassék. Jelenti még, hogy az egyesület két gyorsirónóje betegsége címén 100—100 korona rendkívüli betegsegélyben részesült. Tudomásul szolgál.

b) Képviselet az Országos Állategészségügyi Tanácsban a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége közgyűlésén és szövetkezeti tanfolyamán, az Országos Központi Hitelszövetkezet közgyűlésén és az ipari és kereskedelmi munkaközvetítők ügyében tartott szaktanácskozáson.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bejelenti, hogy a földmívelésügyi miniszter az egyesület elő-

terjesztésére az egyesület képviselőjében az Országos Állategészségügyi Tanács rendes tagjává 1916. évi január hó 16-tól számítva hat év tartamára Jeszensky Pált nevezte ki. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége szövetkezeti tanfolyamának megnyitására az egyesületet Mutschenbacher Emil dr. titkár képviselte, míg a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége közgyűlésén Rubinek Gyula igazgató, Seilassy Zoltán szövetségi titkár és Mutschenbacher Emil dr. titkár küldettek ki. Az Országos Központi Hitelszövetkezet közgyűlésén Rubinek Gyula igazgató jelent meg, a kereskedelmi miniszteriumban az ipari, bányászati és kereskedelmi munkaközvetítés hatósági ellátása ügyében tartott értekezletre pedig Seilassy Zoltán küldetett ki. A Dunántúli Közművelődési Egyesület veszprémi közgyűlésén Osztrólczy Miklós alelnök képviselte az egyesületet.

Az ipari munkaközvetítés tárgyában tartott szaktanácskozáson való képviselőről szóló jelentés kapcsán felemlítette még az előadó titkár, hogy Gaál Jenő dr. indítvány: ra az egyesületi tanács legutóbbi ülésén a leghatározottabban állást foglalt az anketén némely oldalról megnyilatkozott, de már ott visszautasított olyan törekvések ellen, amelyek a teljesen különálló természetű mezőgazdasági munkaközvetítést is az ipari munkaközvetítés keretébe akarnák bevonni.

Tudomásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, elnök az OMGE. belügyeit elintézték jelentvén ki, megnyitja a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége végrehajtóbizottságának gyűlését.

B) Szövetségi ügyek.

1. A mult végrehajtó bizottsági gyűlés jegyzőkönyvének bemutatása és hitelesítése.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bemutatja a mult végrehajtó bizottsági gyűlés két hitelesített jegyzőkönyvét és kéri azt jóváhagyólag felolvastatni tekinten. Tudomásul szolgál.

Tudomásul szolgál.

2. Két jegyzőkönyvhitelesítő kijelölése.

Elnök a végrehajtóbizottság mai gyűlése jegyzőkönyvének hitelesítésére Blaskovits Ferenc

és Gaál Gaston végrehajtóbizottsági tagokat kéri fel.

3. A Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület új elnökének és a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület 10 éve működő elnökének és titkárának üdvözlése.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bejelenti, hogy a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület Bartal Aurél főispánt választván meg elnökévé, nevezett ezt külön íratban tudaita az egyesülettel és működéséhez támogatást kéri. Az egyesület szíves hangú íratban üdvözölte a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület új elnökét és szerencsét kívánt működéséhez.

Jelenti továbbá a titkár, hogy a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület június 13-án diszközgyűlés keretében ünnepli tevékeny elnökének, Hunkár Dénes főispánnak és titkárának, Kajácsy Endrénének 10 éves működési jubileumát. Az egyesület e körülményről íratban értesítette az elnökséget, kérvén, hogy a diszközgyűlésen az OMGE. és a GEOSz. képviseltesse magát. Javasolja, hogy a diszközgyűlésre a GEOSz. képviselőjében Seilassy Zoltán szövetségi titkár küldessék ki, aki ott az OMGE. és GEOSz. üdvözlését tolmácsolja.

A végrehajtó-bizottság a jelentést tudomásul veszi és annak értelmében határoz.

Pótlólag jelenti még titkár, hogy a bécsi osztrák agrárközpont táviratban tudatta, hogy legutóbbi közgyűlésén Bujanovics Sándor elnököt, Darányi Ignácot és Deseuffy Aurél gróft disztagjaivá választotta. (Zajos éljenzés.) Örvedetes tudomásul szolgál.

4. A Horvát-Szlavonországi Gazdasági Egyesület beadványa a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központban való képviseltetése tárgyában.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bejelenti, hogy a Horvát-Szlavonországi Gazdasági Egyesület kérelemmel fordult az egyesülethez oly irányban, hogy a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központban számára három hely biztosítsassék, annyival is inkább, mivel a Központtal karöltve kíván a jövő vámpolitikai tárgyalásokon résztvenni. Előadó szerint a kérelem teljesítésének alapszabályszerűen semmi akadálya nincs, mert

TÁRCZA.

Megjött.

Irta: Bársony Istrán.

A két Árkos-fiu közül az egyik hazakerült... Hazajött bémán, félkarral. A másik karja, a bal, ott vagdalkozik tán még most is valahol Limanova táján; mert hogy beteg volt Árkos Miska: ambár a jobb karjával kellett forgatnia a kardot.

Huszárok voltak mindaketten, Jancsi is, Miska is. Jancsi azután ott maradt egészen, végképpen. Pedig az nagyon nagy szomorúság volt a családra, mert már házasember volt, amikor elvitték. Fialtal özvegy asszony, még egy gyerek maradt utána itthon. A gyereket Francikának hívták s már futkosott, gagyogott.

Amikor Miska megjött, öreg Árkos Mátyás várta a vasutnál kocsiával. Az anyjuk nem jött eléje, mert beteges volt s nagyon megdöcögött volna a rossz uton a löcsös szekér. Maga helyett a menyét küldte volna, de az meg nem hagyhatta a kis gyereket. Így aztán öreg Árkos Mátyás egymaga várt a béna legényre.

Ott állott a nyílt pályaudvaron, ostorral a kezében, a lovakat pihentette, istrángjokat leoldta, nézte a füstölő vonatot messziről; szeme fölöttette a tenyerét, úgy nézte, aztán a vonatból kiszállókat leste, utójára is meglátta a fiát.

— No csak erre, erre, mondta fennhangon, vidámságot erőltetve és csapott az ostorral; integetett vele a legénynek, ki, a lába jól lévén, fűrgén mozdult. Hanem amikor egymás mellett voltak s hirtelen összeölekeztek, akkor Mátyás érezte, hogy csak félkarral ölelik, mire aztán

ugy feltört belőle a köhögés, hogy még a könnye is hullott tőle.

— No gyere, csak hogy itt vagy, legalább te itt vagy! Szegény Jancsi!...

Ujra köhögnie kellett. Vezette a fiut, fogta a félkezét; mondogatta: No gyere, gyere! Csak magam vagyok itt, nem is baj; az asszonyok csak óbégatnának, azok egyebet sem tudnak, még örömlükben is sírnak.

A legény délecegen lépett, kihuzta magát; látszott rajta, hogy erőnek erejével úgy akar tenni, mintha semmisen történt volna, mintha csak azt akarná mutatni: „kutyabaj”! Ment a szekér felé, megörült a két lónak. Csillag te! szólt rá az egyikre; az odafordult hozzá s köhintett egyet.

— Lásd, ez megösmert — örvendezett az öreg. No ülj fel; — várj csak, segíték; — ugy nem is kell? no! hál' Istennek; hisz ugy patogsz, mint a gumilabda.

Elhelyezkedtek a szekéren, elől, egymás mellett. — Kapaszkodjál belém; hogy megörülnek, hogy valahára megjöttél! Ó Istenem! Istenem!

Megint köhintett egyet-kettőt. A legény átnyult a gyeplő felé. Adja csak édes apám; hadd próbáljam; hadd tanuljam; — meg kell ezt most már szokni.

Öreg Árkos Mátyás elképpedt. No lám; igazad van; itt van, nesze; majd én is vigyázok; az ostorral nógatok majd; te csak az utra ügyelj.

A legény megcsóválta a fejét. Ez így csak fél munka; adja csak édes apám az ostort is; ide ni, a mutató meg a hüvelykujjam közé, a tenyerembe; — elbirom a gyeplő mellett; kilátott olyan kocsi, aki másnak a nógatására szorul a lovaival?

— Nézd csak nézd, — örvendezett az öreg jól van, egészen jól fogod; hát csak rajta, próbáld. Hál' Istennek!

Kocogott a szekér a rögös uton; végig az állomástól — az első községig, amelyen át kellett haladniuk. Odáig a fiu hol a lovakat szolongatta, hol az apjának felelgetett. Mert kérdezett az öreg, mintha fizették volna érte. Tudni akart mindent, hogy hány kozák fogott össze Miska ellen, amíg a félkarját levághatták; — meg-hökkent mikor a legény röviden vetette oda: nem ember cselekedte azt, hanem srápnyel. — Nono, mormogta, le kellett vón hasalni.

A körösmá előtt a lovak lassítottak. A legény megszólalt: — Ugy látszik ezek is szomszjak. Árkos Mátyás röstelkedve ösmerte be: „biz' itt stációzni szoktunk, oszt' a lovacsákak már tudják, magoktól is megállnak. Baj az?! — kiáltott fel virtuososan: — hát te nem érlemez egy italt, olyan hosszú ut után? Mit iszol édes fiam, bort-e, sört-e, mert van itt mindenféle.

Amikor a körösmáros kihozta a fél-fél liter borokat, eldicsekedett vele Árkos Mátyás: — Lássá szomszéd, ez itt a Miska gyerek; ez csak megkerült; — de Jancsi oda van; — igyál fiam, ne sajnáld magadtól!... Lássá szomszéd, ilyen az élet; hát magának kije van ott? kije esett el? kije jutott fogságba? Nekem, akim volt, azzal beszámoltam; ha csak most magamat be nem kívánnak; de akkor is van már, aki helyettem a gazdaságot vigye... Ugy hajt ez félkezével is, hogy én kettővel sem birom különben.

Igy áradozott, amíg a borocskából tartott, azután folytatták az utjukat. A két jó vidámas kocogott, nem igen hajkurászta őket a félkaru kocsi; az ilyen Istentől való megalázás sokkal

a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központban az országos jellegű testületeknek több hely van fenntartva. Ennélfogva a Horvát-Szlavonországi Gazdasági Egyesületnek a kért három hely biztosítható, miért is felkérendő volna nevezett egyesület, hogy kiküldőiteit jelölje ki, kiknek egyike a Vámpolitikai Központ végrehajtó-bizottságában is helyet foglalna az egyesület kijelölése alapján. (Helyeslés.)

A végrehajtó-bizottság örömmel hozzájárul az előterjesztéshez és az elnökséget a szükséges intézkedések megtételére felhatalmazza.

5. Az idei termés értékesítési módzataira és határarszabására vonatkozó javaslatok előkészítése céljából kiküldött bizottság jelentése és a termésértékesítési kormányrendelet.

Rubinek Gyula igazgató bejelenti, hogy a folyó évi termés forgalombahozatalát, továbbá a folyó évi termés árának szabályozását az e célból kiküldött bizottság tanulmány tárgyává tette és e tárgyban a miniszterelnökhöz, a földművelésügyi-, kereskedelemügyi- és pénzügyminiszterekhez az egyesület felterjesztést intézett, amelyben a gazdaközönség kívánalmait kifejezésre juttatta. Hogy milyen sürgős volt a kérdés, bizonyítja, hogy az egyik rendelet a folyó évi termés zár alá vételének szabályozásáról már megjelent. Miközben előadók a bizottságnak határozatait ismertetni fogja, jelzi, hogy ugyanakkor egyúttal reflektálni fog a megjelent rendeletre is, hogy az összehasonlítás rögtön a végrehajtó-bizottság előtt álljon. Mielőtt erre kiterjeszkednék, jelenti, hogy az igazgató-választmány a kiküldött bizottságnak utasításul adta, miszerint azon ipari cikkek határárának megszabására, valamint forgalmának megszorítására vonatkozó kérdést is tárgyalja, melyek a mezőgazdaságot közelről érdeklik. Erre vonatkozólag kérvényt adott be az egyesület a kereskedelmi miniszterhez, hogy a maga szakközvegeit a szükséges felvilágosítások megadása végett küldje ki a tanácskozássra. A kereskedelmi miniszter ezt megígérte, azonban mivel szakközvegei közben lefolyt vámpolitikai tanácskozásokon igénybe voltak véve, a bizottság a szóbanforgó kérdéssel csak legközelebb foglalkozhatik, amidőn is

javaslatait pontozatokba foglalhatja. (Általános helyeslés.)

Ami a folyó évi termésnek forgalombahozatalát illeti, erre nézve szóló mindenekelőtt bejelenti, hogy a mai napig 40 gazdasági egyesület nyilatkozott e tárgyban. Nevezetesen 8 a monopóliuszikus berendezkedés mellett, 32 pedig a tavalyi rendszer fenntartása mellett foglalt állást. Mint a beállításból látszik, a gazdasági egyesületek túlnyomó többsége ellenzi a monopóliumot.

A bizottság határozataira rátérve, memorandumának első pontja azzal foglalkozik, hogy a monopólium, vagy a szabad rendszer alapján történjék-e a berendezkedés. A bizottság a monopólium ellen foglalt állást s mint a megjelent rendelet mutatja, ez a kívánság honorálva lett.

A második pont arra vonatkozik, hogy a gazdaközönség beleegyezik abba, miszerint a mezőgazdasági termények zár alá vétessenek, azzal azonban, hogy az ipari cikkek közül legalább azok, melyeket a mezőgazdaság szükséggel, zár alá vétetni és maximálítani fognak. Az újabb megjelent rendeletek ezen kívánságot némileg már fődik is.

Harmadik kívánság volt, hogy fenntartassék a mód arra, miszerint a gazda, a termelő a maga házi és gazdasági szükségletét visszatartassa. Erre az új rendelet teljesen szabad kezdet ad a gazdának, természetesen azon egyébként más fogyasztóra megszabott korlátozások mellett, hogy t. i. 400 gramm a fejenkénti és naponkénti lisztfogyasztás. Itt sajnálattal nélkülözzük a gazdasági szükségletre visszatartható mennyiség megszabását, mely a multban sem volt meghatározva s aminek kérelmezéséről a bizottság is megfeledezett. A multban baj volt, hogy a közgazgatási hatóságok tájékozatlanok voltak a gazdasági szükséglet maximuma és minimuma tekintetében, kívánatos volna tehát, hogy a földművelésügyi miniszter pótrrendeletet adjon ki, melyben utasítsa és tájékoztassa a közigazgatási közegeket, hogy vidékenként gazdasági szükségletének fedezésére mennyi gabonát tarthasson vissza a gazda.

Továbbiakban kérte az egyesület, hogy a fejenkénti napi adagok a jelenlegi mértékben állapíttassanak meg, úgy azonban, hogy ha a

későbbi termésjelentés azt igazolná, hogy a napi adag felemelhető és ezt a terítés mennyisége tényleg megengedi, akkor a kormány általánosságban a 400 grammos lisztadagot felemelje. Kérte ezzel kapcsolatban a bizottság memorandumában, hogy az olyan munkások és családok, kiket a gazda kénytelen élelmezni, ezeknél a napi adag legalább 50%-al felemeltesék és pedig olyan mértékben, hogy az 50%-os adagemelésbe az árpa és kukorica, mint többlet, legyen beszámítható. Ezt, sajnos, a rendelet nem valósította meg, mert az árpa is bevonatott a 400 grammos fejenkénti lisztadagba.

Kérelmezte, hogy a rendeletbe világosan bevettessék, hogy a gazda az állathizlálásra szükséges terményeket is visszatarthatja és ne ismétlődjen a tavalyi eset, midőn pótrrendeletből tudta meg a gazda, hogy állathizlálásra mennyi terményt tarthat vissza. Most a rendelet ezt világosan megszabja.

Ugyancsak kérelmezte fenntartani az egyesület azon intézkedését, hogy a gazda, amennyiben több törvényhatóság területén van birtoka, az egyik birtokról a másikra átszállíthassa a terményeket házi- és gazdasági szükséglete fedezésére, vagy egyszerű raktározásra és kérelmezte, hogy az alispán feltétlenül köteleztessék az ilyen szállítási engedélyek kiadására. Itt a rendelet még tovább megy, amennyiben az engedélyek kiadására a főszolgabírákat hatalmazza fel. Általában megállapítható, hogy a rendelet egész vonalon teljesítette azon alap-kívánságot, hogy a hatóságok, amelyek az engedélyek kiadására illetékesek, megnevezettek, míg a multban az u. n. „illetékes” hatóságok nem tudták, hogy „illetékesek”-e és elutasították a feleket.

További kérelem volt, hogy úgy a fogyasztó, mint a termelő jogosult legyen házi és gazdasági szükségletét november 1-ig beszerezni. Ezt a szabadságot a rendelet csak október 15-ig adja meg, remélhető azonban, hogyha a terminus rövid lesz, a kormány ezt a határidőt — úgy mint a multban — az idén is meg fogja hosszabbítani. Ami azt a kérdést illeti, hogy az ezen szükségletek vásárlására jogosító igazolvány megszerzése miként történjék, jelentékeny

szelidebbé teszi az embert s Miskára a szelidítés egyébirán ráfért. Amíg otthon volt, nem birt vele senkisem az édesanyján kívül; az is csak a kérő szép szavával fékezte valahogyan.

— Hogy is lesz ezentul? kérdezte az öreg. Mit akarnál, mit tudnál a ház körül lendíteni?

— Mindent! felelt a legény elszántan.

— Ej fiam, hogy lehet az? Ki kívánhatná azt?

— Majd meglátja édesapám, be tudom én fogni a lovat félkézzel is, elhajtani is lassan; eke után menni is tudok, lát vágni nehezebb lesz, de abba is beleszokom. Éppen csak kaszálni nem tudok majd. Elhallgattak. Az öreg félrefordult, nézte az erőbe hajló vetést; azt bizony máholnap aratni kell, ahhoz meg kaszás kell. Bele muszáj nyugodni, hogy Miska ebben nem segíthet. A legény is a vetést nézte, amikor itt-ott levette a szemét a lovakról. A vetéstáblák szélein, a mesgyéken, ott volt a sok pipaacs; meg a székfűbokrok s a buzavirág kék bőbitája; a mezei zsálya, a sárga Borbálafű, amely ugy hasonlít a vadrepcezésre. Milyen bokrétát lehetne abból kötni valakinek!...

— Édes apám?

— Mi az édes fiam?

— Hát a Vasadiék Böskéje meg van-e még?

— Meg az, édes fiam.

— Nem ment férjhez?

— Nem a'; kihez is ment volna? Nincs itt most legény ugy, mint máskor; — nem igen veszik a lányt.

— Nono...

Az öreg nem kérdezte, hogy ez mit jelent. Jelenthetett tiltakozást is; — jóváhagyást is. A Vasadiék Böskéje majd megtudja ugyis; minek azt elsietni.

— Te majd a belső dolgot látod el, fiam, én

meg a külsőt. Jó lesz? — folytatta az öreg az osztozást.

— Ki ezt, ki azt; mindegyik mindegyiket; ahogy a sora kívánja.

— Majd meglássuk.

— Meg azt. Még ma elkezdjük. Ha már hazakerültem, nem ehetek ingyen.

— Megszolgáltál te már édes fiam, az egész életre. Hogy élne te ingyen? az Isten is áldjon meg.

Köhögni kezdett újra. Mentegődözött is: — Nagy volt a harmat, egy kicsit meghültem, náthás lettem.

Miska bölintott rá: — Tudom, látom. — Es szeretettel simogatta végig a tekintete a ráncosképű öreg parasztembert.

Amikor a falujukba értek, utánuk szaladtak a gyerekek, mind azt kiabálták: — Megjött! Megjött! — A kiskapukban itt is ácsorgott valaki, amott is, azok mind köszöntötték őket; ráösmertek Miskára. A nagy utcából a kertiszoroson kellett volna áthajtani, úgy lett volna legrövidebb hazáig; de Miska a templomköznek fordult, ámbár ugy hosszabb volt. Az öreg rá akart szólni, de aztán észébe jutott valami. Vagy ugy! dünnyögte. Tudniillik a templomközön laktak Vasadiék. Hátha kitalál nézni az a csillagszemű Böske?

Nem nézett ki; de a legény csak azért is ugy odafordult a szemével a nyitott ablakoknak, hogy majdnem neki tévedt a szekér a szögletkönek a fordulónál. Még jókor rántott egyet a gyeplőn Mátyás gazda.

A sánta harangozó éppen a delet luzta, amikor az udvarra bekanyarodtak. Ott már igazán maguktól állottak meg a lovak. A gyeplőt is bátran oda lehetett dobni közéjük. A nádféles házikóból előtpegett az öreg anyó; nem tudott

szólni szegény, csak jajgatott és nyulált mind a két karjával a szekér felé; a menyecske — az özvegy — a kis gyermekkel a karján jött és ráborult a félkaru legényre. Eszébe jutott az igazi, a másik, az édes ura, aki ottmaradt. Jöttek a szomszédok jobbról-balról, fogdosták, tapogatták a legényt, hadd látnák-tapasztalják: valóság-e? A kuvasz rángráll, nyalogatta. A malacok ott rőfögtek körülötte. Még a kotlóstyuk is odahozta a csibéit s előtte kotyogott nekik. Mindenki szeretgette, ahogy tudta.

A félkaru legény azzal a félkarjával körülfonta a kis tőpörödött öreg asszonyt, az anyját.

— Ne ríjjon édes szülém, most aztán igazán itthon maradok ám, lassa-e. Mennyit kérte a jószágos Jóistent, nohát meghaligatta.

Az öreg asszony ijedten tillakozott: de nem így, nem így, hanem ha így van is, hát már csak legyen meg az ő szent akaratja, csak-hogy megjöttél fiam, egyetlen édes fiam!

Az „egyetlen”-t megint jajgatva mondta.

A kisgyerek, ott az anyja karján, elkezdett repesni a legény felé; apa! apa! ismételtette örvendezve. Arra meg a menyecske fakadt sírva.

— Ejnye, de örülünk! pattant fel Árkos Mátyás, maga is közel lévén az elpityeredéshez. De most már elég legyen, ha egyebet nem tudtok. Menjete be már no, itt még megcsudálnak.

Amikor a lovacskák mellett maga maradt idekint, hamarosan kifogott. A kíváncsi szomszédoknak elajszogolta aközben: Megjött! itthon van! Most már itthon is marad! Megégett vagy egy tucat kozákot, de a félkarja még most is ott hadakozik. Nincs ilyen legény több az egész faluban... Az egész világon sincsen!...

A jó szomszédok szeretettel hagyták rá, hogy nincsen.

könnyítés van az idén, amennyiben — míg a múltban az alispán — addig most a saját törvényhatóság területén való vásárlásra a községi előljáróság, az egész ország területére nézve pedig a főszozolgabíró ad engedélyt.

A rendelet alapján a saját szükségletet úgy a törvényhatóságok, mint azok az intézmények, melyek a múlt évi rendeletben fel vannak sorolva, jogosítva vannak beszerezni október 15-ig, azonban nem szabad a piacon, hanem a Hadi-termény Részvénytársaság útján. Ennek előnye, hogy a múltban tapasztalt az a hájsza, miszerint a törvényhatóságok a határánál magasabb áron szereztek be szükségletüket, az idén meg fog szünni és a Hadi-termény Részvénytársaság fogja ezen intézmények szükségletét is fedezni. A folyó évben a Hadi-termény Részvénytársaság megfelelő gyakorlott személyzettel rendelkezik, tehát az e téren reá váró feladatot be is fogja tölthetni.

A fogyasztási szövetkezeteket illetőleg kérte az egyesület, hogy a községek liszttel való ellátásánál legyen a belügyminiszter figyelemmel a szövetkezetekre és ahol ilyen szövetkezet van, a polgári lakosság ellátása bizassék a szövetkezetre. Remélhetőleg e tekintetben a földművelésügyi miniszter pártolólag fog átírni a belügyminiszterhez, amint ezt Bartóky államtitkár kitűzésbe is helyezte.

A vetőmagvakról szóló régi 7-ik szakasz fenn-tartása is kérelmezett és pedig abban az értelemben, hogy a gazdasági egyesületek tag-jaik vetőmagszükségletét idején lefoglalhassák és beszerezhessék. Ez a szóbanforgó rendo-letben szabadabban van körvonaloza, amennyi- ben a rendelet szerint a földművelésügyi mi- niszter a gazdasági egyesületeknek és szövet- kezeteknek megengedheti, hogy vetőmagvakat továbbárusítás céljára vásároljanak. Kifejezést adott az egyesület memorandumában annak is, hogy milyen általános visszatetszést keltett a gazdák körében a földművelésügyi miniszter azon egyébként indokolható intézkedése, hogy midőn a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét megbizta a vetőmagvak forgalombahozatalá- val, azok árát a minisztérium kiadásainak fede- zése céljából tulmagasan szabta meg, ami azt a hitet ébresztette sok gazdában, hogy ezt a magas árát a szövetkezet a maga hasznára maga állapította meg és igen sok kisgazda el- állott a drága vetőmag beszerzésétől. Az elmon- dottakra való tekintettel, kérte az egyesület, hogy ez a rendszer feltétlenül mellőztessék és amennyi- ben a vetőmagbeszerzésnél tulköltés merülne fel, akkor ezt a költséget a Hadi-termény Rész- vénytársaság vállalja magára.

Az a kívánság, hogy a Hadi-termény Részvénytársaság bizományosok működése a vidéki gazda- sági egyesületek, tehát a gazdaközönség révén ellenőriztessék, nem teljesült a rendeletben. Szó- lo valószínűnek tartja azonban, hogy ez a kérdés megoldást fog nyerni a Hadi-termény Részvénytársaság szervezetén belül.

Kivántatott, hogy elejtessék a bizományosoknál az eddig fennállott körzeti rendszer, mely való- ságos prémiumot jelentett egyes bizományosoknak és tág visszaélésekre nyújtott alkalmat. Ez a kívánság némileg már honoráltatott a termés- előlegekre vonatkozó kormányrendelettel kapo- slatban, amennyiben a bizományos az ország bármely részében leelőlegezett gabonát beszállit- hatja, kifejezettebben azonban az új termés árát megállapító rendelet fog intézkedni a kör- zeti rendszer megszüntetése tárgyában.

Utalás történt a kormány elé terjesztett memorandumban arra is, hogy bizományosok- nak juttatott 1 korona jutalék tulmagas és ennek lecsökkentése kérelmezett. E kérelem a termés

értékesítéséről szóló kormányrendeletben lesz gyakorlatilag megvalósítható.

Szótvetetett az előterjesztésben a nagymal- mok aránytalan üzleti nyeresége és felhivatott a kormány figyelmé arra, hogy a jövőben a malmok hatékonyabban ellenőriztessenek, mint ez a múltban történt. Előterjesztést tett az egyesület a büntető szankció dolgában is, nevezetesen, hogyha a malom több lisztet öröl ki a megengedettnél, vagy magasabb áron forgalmazza a lisztet, továbbá ha illeték- telenül öröl és vásárol gabonát, akkor nécsak megbüntessék, hanem tole a folyó idényre az örölés joga elvonassék. Ez — bár a malmok a termés zár alá vételéről szóló rendeletben jelen- tékenyen meg vannak szorítva — a kiörlési rendeletben oldható meg.

Ellenőrzés alá kérte venni az egyesület a vámörölmalmok. E tekintetben a bizottság álláspontja az volt, hogy a leghatékonyabban úgy lehetne a kérdést megoldani, ha pénzben volna fizetendő az örítés. A rendelet épp az ellenkező állápontra helyezkedik. Pénzt nem szabad elfogadni a vámöröl malmoknak, hanem legfeljebb 10% terményért örölhetnek, amit a H.-T.-nek kötelesek beszozolgáltatni.

A régi rendeletben csak az állott, hogy a gazda köteles a házi és gazdasági szükségletén felül megmaradt gabonáját a H.-T.-nek meg- vételre feltétlenül felajánlani, de arra nem volt kötelezve a H.-T., hogy ezt a gabonát okvet- lenül átvegye. Kérelmezett, hogy az új ren- deletben ez benne legyen, amit a rendelet meg is oldott.

Kérte a bizottság a memorandumban, hogy az ipari célokra engedélyezendő gabona, illetve kukoricamennyiségek csak akkor szabassanak meg, ha a végleges terméseredményt ismerjük. Erre legfőképpen azért van szükség, nehogy megismétlődjék az idén tapasztalt körülmény, hogy a kormány előbb engedélyezett ipari cé- lokra terményeket, mielőtt a terméseredményt ismerte volna és a rossz termés miatt később el kellett vonnia az engedélyezett mennyiséget.

Kérelmezett, hogy a jelenlegi kötlevelek megváltoztassanak és a kötlevelekben kifejezet- ten benne legyen, hogy a gazda csak készpénz- fizetés ellenében tartozik az árut átadni. Ez a kérelem remélhetőleg a határarakról szóló ren- deletben megoldást fog találni. Egyébként is mindazok a gazdák, kik a Hadi-termény Rész- vénytársaság igazgatóságában helyet foglalnak, ezen kívánságot teljesítéséhez ragaszkodni fognak.

További kérelem volt, hogy amennyiben a termény átvétele a kötlevelekben kikötött időben meg nem történne, akkor a gazda az áru érté- kének 80%-ig kamatmentes előleget kapjon, vagy november hó 1-től kezdve raktározási díj címén havonként és q-ként 20 fillér gondozási díjat kapjon. Ez a kívánság is a határári ren- deletben valószínűleg meg.

Kérte az egyesület, hogy amennyiben a háborus állapot 1918/17-ben megszűnne, úgy a Hadi- termény Részvénytársaság is megszűnjön és a teljesen szabad forgalom haladéktalanul vissza- állítsassék.

A legfontosabb követelmény volt, hogy a folyó évben a gabonaárak jelentékenyen fel- emeltessenek. Nevezetesen a búzára 48 korona, a rozsrá 42 korona, sörárpára 42 korona, takarmányárpára 38 korona és a zabra ugyan- csak 38 korona határarat kért megállapítani a bizottság. A 40 nyilatkozó gazdasági egyesület közül 33 nyilatkozott az árak tekintetében. Egyik egyáltalán nem kívánta az emelést, 2 korainak tartotta ebben a kérdésben nyilatkozni, 4 pedig egyáltalán nem nyilatkozott. A többiek már számszerűen nyilatkoztak a határaras

gabonaárak megállapítása szempontjából és a tulnyomó többség 25—30% emelést kívánt. Összetoglalván az elmondottakat, megállapítja szólo, hogy a bizottság által a kormány elé ter- jesztett kívánalmak tulnyomó része a termés zár alá vételéről szóló rendeletben már hono- ráltatott, a többi kívánalom pedig valószínűleg a határaras rendeletben fog megoldást nyerni. Ezek után kéri a jelentés tudomásulvételét. (Zajos eljenzés).

Gaál Gaston a jelentést tudomásul venni, nem tartja szükségesnek azonban, hogy a gazdasági szükséglet címén visszatartható gabonamennyi- ségek maximuma, avagy minimuma megszabás- sák. Ha a kormány ebbe beleavatkozik, a leg- nagyobb fejtelenség fog e körülményből szá- rmarzni. Tudjuk nagyon jól — ugymond —, hogy a gazdasági eselédek járandóságait országszerte szerződések szabályozzák s mindenfelé más-más szokások vannak. Ha ebbe belenyulnak és egy kaptafára kívánják huzni az országot, ebből csak veszedelem származhatik. Inkább hagyják meg tehát a rendelkezést, hogy a gazdasági szük- ségleteket a cselédeket és konvenciók munkáso- kat illetőleg, a gazda visszatarthatja.

Rubinek Gyula igazgató: Ez természetes, azon- ban arról van szó, hogy mit szabad visszatar- tani a lovaknak, a sertések hizlalására stb.!

Gaál Gaston: Ha ezt ki méltóztatik venni — ugymond — akkor teljesen összhangban vagyunk. Ami az állattartást illeti, megállapítja szólo, hogy más takarmány kell pl. az igáslónak, más a hintóslónak és más a versenylónak stb. Ha ebbe beleavatkoznak, akkor valószínűleg kaosz lesz és senki sem fogja tudni, hogy mit tehet. Legcélszerűbb épp ezért az eddigi állapotot fenntartani, mert ha a gazdának feleslege van, ez ugys odakerül a Hadi-termény Részvénytársasághoz. Nyomatékosan kéri szólo, hogy etekin- tetben ne provokálja az egyesület a kormány- nak szabályozó intézkedéseit, mert jobb az általános intézkedés, mely csak az irányelveket szabályozza és a gazdaközönségnek csekély szabadságát a gazdasági szükségletek visszatar- tására nézve érvényben tartja. Szólo utal arra a hirre, hogy a kormány állítólag a tavalyi gabonaárakat kívánja fenntartani, miért is szük- séges, hogy a gazdaközönség a legerélyesebben foglaljon állást a kormány eme szándékaival szemben és figyelmeztesse a kormányt, hogy a gazdaközönség érdekeinek negligálása milyen káros hatásokkal járhat. Szólo pl. ha megma- radnak a mai határarak, lemond a gabonater- melésről.

A vámöröl malmokat illetőleg a hozott rende- lettel szemben kívánatosnak tartja, hogy a vám- öröl malmok ne vámért, hanem készpénzért dolgozzanak. Kívánja továbbá a kosztos munká- sok napi lisztadagának felemelését, mert az engedélyezett 400 gramm napi lisztadag nem elegendő élelmezésükre. Az elmondottaknál fogva szükségesnek tartja, hogy nécsak egyszere- rűen tudomásul vegye a végrehajtó-bizottság a jelentést, hanem azon kívánalmak teljesítésére, amelyek a memorandummal kapcsolatban nem honoráltattak, a legerélyesebben hívja fel a kormányt.

Matka Árpád dr. csatlakozik Gaál Gaston fejtegetéseéhez és a maga részéről is nevel- ségesen csekélynek tartja a 400 grammos liszt- adagokat. Ebből a munkásnak megélnie nem lehet, mert hiszen ma húst nem ehetik. A vám- öröl malmokat illetőleg, saját tapasztalataira utalva, a végrehajtó-bizottság figyelmébe ajánlja, hogy a köznép az örítést pénzért nem szokta megváltani, épp ezért nem célszerű a népet régi szokásától eltéríteni. A felfogások ki- egyenlítése céljából javasolja, hogy vagyagos

HIZOTT SERTÉSEKET KÖKÉNYESSY & LÖWINGER
levágásra való hussertéseket és leszurt sertéseket a legelőnyösebben értékesíti
SERTÉSBIZOMÁNYI CÉG
WIEN, ST.-MARK.

Sürgőnycim: KÖKÉNYESSY WIEN, ST.-MARK.
TELEFON: 76-48.

Szállítás és eladás módzatai felől bárkinek díjmentesen megbízható és gyors felvilágosítással szolgál.

rendelkezés hozassék, úgyhogy pénzért és vámért is örülhessenek a vámörölő malmok. Hogy a fogyasztók a határáron elláthassák magukat, ennek előfeltételül jelöli meg szóló, hogy a határáron felül történő gabonavételek minden erővel megakadályoztassanak.

Sághy Gyula a maga részéről tudomásul veszi az igazgató előterjesztését, de kívánatosnak tartja, hogy az igazgató s mindazok, kik hivatva vannak eljárni a gazdaközönség kívánalmainak teljesítése érdekében, sürgezzék és a legerélyesebben követeljék, miszerint a vidéki bizományosok ellenőrzése a gazdaközönség részéről a leghatásosabban eszközölhető legyen. Gaál Gaston álláspontjára helyezkedik szóló, midőn a maga részéről is ellenzi az állattartás szempontjából visszatartható gabonamennyiségek fixozását, mert hiszen a helyi hatóságok ugyanis ellenőrzik, hogy e tekintetben visszaélés ne legyen. Ami a vámmalmokat illeti, nem csatlakozik egészen Gaál Gaston álláspontjához s a lehelyesebbnek tartaná, hogyha valgyalagosan állapíthatnák meg, hogy pénzért és 10% terményért is lehet öröltetni. Végül figyelemmel ama körülményre, hogy a gabonák határárszabása szorosán összefügg a gazdálkodáshoz szükséges ipari cikkek óriási áremelkedésével, szükséges, hogy az ipari cikkekre is rátegye a kormány a kezét és amidőn a gaboraneműek legmagasabb árát megállapítja, akkor maximálja az ipari cikkek árát és biztossítsa ezekre requirálási jogát is.

Almássy Imre gróf szerint a napirenden levő tárggyal kapcsolatban majdnem minden felszólalás azzal kezdődött, hogy az egyes felszólalók a jelentést tudomásul veszik. Természetesen azonban, hogy ha a végrehajtó-bizottság a jelentést tudomásul veszi, meg kell állapítania azt is, hogy a tudomásulvétel milyen értelemben történjék. Köszönetét nyilváníja szóló az OMGE.-nek és az előadónak, hogy mindent elkövettek annak teljesítése érdekében, ami a gazdaközönséget érdeklí s ebben az értelemben természetesen köszönettel veheti tudomásul a végrehajtó-bizottság a jelentést. A jelentés tartalmával azonban az igazgató-választmány egészen megelégedve nem lehet. Azon kívánságok ugyanis, melyeket az egyesület a kormány elé terjesztett, nem kívánságok, hanem a gazdaközönség legminimálisabb követelményei. Agrárállam vagyunk s tényleg a gazdasági termelésről és a gazdaközönség működéséről függ a háboru eldöntése és a nép megélhetése. Természetesnek kellene tehát lennie annak, hogy minden kívánság, amit egy olyan nagytekintélyű országos egyesület, mint az OMGE., a kormány elé terjeszt, természetesen teljesítetik, ne hogy urrá legyen az országban az a felfogás, melyet Gaál Gaszton is hangoztatott, hogy minden gazda csak annyit termeljen, amennyi megélhetéséhez okvetlenül szükséges. Mindezek után tehát, midőn a jelentést a végrehajtó-bizottság tudomásul veszi, szükséges egyúttal a nem teljesített kérelmek honorálását a legenergiusabban kérelmezze. (Általános helyeslés.)

Hlatky Miklós: A requirálás folyamán tapasztalt esetekre való utalással szükségesnek tartja egy minimális gabonamennyiség megszabását az állattartáshoz, nehogy egy esetleges rekvirálás alkalmával az állattartás címén visszatartott

gabonamennyiségért ahhoz nem értő rekviráló közegek megbüntetessék a gazdákat. Ami a vámörölő malmok dolgát illeti, szóló is bajosnak tartja, hogy egyszerre a készpénzen való örlési díjra térjenek át, egyébként azonban a 10% örlési vám túl magas, amit föltétlenül lejjebb kell szállítani. Figyelemmel végül arra, hogy a kisgazdaközönségnek ugyszólván elenyésző csekély szakértelme van vetési szükséglete minimumának megállapítására, szükséges szóló szerint, hogy a miniszteri kirendeltségek annyi vetőmagot kapjanak, amiből a kisgazdák utolsó szükségletét kielégíthessék.

Gaál Gaston Almássy Imre gróf szavaira reflektálva félreértett szavai kiigazítását kéri, amennyiben nem azt állította, mintha a gabonatermelésről lemondana, hanem, hogy a mai gabonák fenntartása mellett a kereskedelmi növények termelésére fog áttérni és gabonát csak annyit fog termelni, ami saját szükségletére elegendő. Ami az előtte szóló bizottsági tag kívánságát illeti, hogy az állattartás szempontjából bizonyos minimum állapíttassék meg, e tekintetben figyelmeztet arra, hogy abból mindig baj származott, ha a kormány a minimumot megállapította, mert az rövidesen többnyire határát lett. Ezt a kérdést legjobb nem bolygatni. Legjobb, ha a gazda bírálja el és szabja meg szükségletét és ha a hatóság meg akarja akadályozni a visszatartott termésmennyiség felhasználásában, akkor a felsőbb hatóságok előtt még mindig nyitva van az út a jogorvoslatra.

Somssich László gróf elvileg nem mondatná ki, hogy mennyi gabona szükséges az állattartáshoz. Mivel azonban megtörténhetik, hogy egyik-másik gazda több terményt tart vissza, mint amennyi szükséges a rendes etetéshez, ilyen esetben véleményezési joggal kellene felruházni a főszolgabírákat, illetve alispánokat. Vita esetén forduljon az alispán az illetékes gazdasági egyesülethez, mely szakszerűen meg fogja mondani, hogy a gazda illetéktelenül tartott-e vissza terméséből vagy sem?

Éber Ernő dr. szerint, ha nincs megállapítva a gazdasági szükségletre igénybevehető termésmennyiség, akkor visszaélés lesz. Föltéti ezért az eszmét, hogy az alispánok állapítsák meg a gazdakörök meghallgatásával, hogy mennyi gabona tartható vissza vetési célokra és mennyi igényelhető állathizlálásra.

Blaskovics Ferenc az ilyen szabályozáshoz maga is hozzájárul, mert országosan nem lehet a szóbanforgó kérdést rendezni, ellenben az egyes vármegyék módot fognak találni a gazdasági szükségletek megállapítására. Gyakorlati példákat sorolva fel, hogy a rekquirálást végző gazdasági ügyekben járatlan eljáró közegek feljelentései folytán a kisgazdaközönség és a hadbavonultak feleségei, kik magukra hagyva művelték földjeiket, milyen szigorú büntetésekben részesültek, mert a feljelentések szerint állítólag több terményt tartottak vissza gazdasági szükségletre a megengedettnél, föltétlenül kívánatosnak tartja, hogy a jövőben az eljáró közegek bizonyos tájékoztatásban részesüljenek. A vámörölő malmokat illetően szóló szerint a közönség már évszázadok óta megszokta a részre való örletést, azon-

ban előfordul, hogy pénzért is öröltetnek. Helyesnek tartja egyébként, hogy a rendeletben korlátozva van a 10%-os rész, ami különösen a nagyobb vámörölő malmok szempontjából nem kifogásolható, mert ezeknek megnövekedtek üzemi kiadásai.

Malta Arpád dr. kiemeli, hogy nemcsak azok a vámmalmok, melyek a folyók mentén vízerővel hajtják a követ, de a vámmalmok sorába számítandók azok a kisebb kereskedelmi malmok is, melyek egész vidékek gabonatermését felörlik. A vizmalmok költségeit bőven fedezi a rendeletileg megállapított 10%-os rész, a kisebb kereskedelmi malmokat illetően azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy milyen aránytalanul emelkedtek az üzem folytatásához való olajok és egyéb anyagok árai, nem lehet tehát általánosságban azt mondani, hogy a 10% vám sok.

Bacher Emil az objektív igazság nevében engedelmet kér azon téves hit elterjedésének megcáfolására, mintha a nagy malmok rendkívül nagy haszonnal dolgoznának. Igaz és helyes volna ezt állítani, ha a malmok egész éven át foglalkoztatva lettek volna, azonban a budapesti malmok január 1. óta alig 10%-át tudták hasznosítani öröképességüknek. Valahány budapesti malom a malom-üzletben jelentékeny veszteséggel dolgozott. (Élénk ellentmondások.)

Noha a munkások bérét négy ízben emelték fel, mégis kénytelenek lesznek kérni a kormánytól, hogy jobban foglalkoztassa a malmokat, mert képtelenek különben a munkások igényeit kielégíteni. A szén, olaj, stb. ára rohamosan emelkedett s egyébként is az örlési haszon, mely a buzahatár és a liszthatár között van, nem lett elég, nem pedig azért, mert az idevonatkozó számítás azon épült fel, hogy a malmok 4-5 napig örölhetnek egy héten. Szóló reményli, hogy megjegyzéseivel sikerült elosztani azt a feltevést, mintha a nagy malmok jó viszonyok között volnának.

Sághy Gyula kérdésére Rubinek Gyula igazgató felvilágosításul közli, hogy a termés zár alá vételéről szóló rendeletben a saját bevásárlási rendelkezés az egész országra vonatkozik, mert mindenki beszerezheti saját szükségletét október hó 15-ig. Folytatólag közli, hogy a multban bizalmas rendeletben tájékoztatta a kormány a közigazgatási hatóságokat az egész országra egyöntetűleg s gazdasági szükségletre visszatartható termésmennyiségeket illetően. Szóló a maga részéről sem helyesli azonban ezzel kapcsolatban, hogy például a visszatartható vetőmagmennyiség egyöntetűen állapíttassék meg. Ezt csak a helyi hatóságok a gazdasági egyesületekkel karöltve képesek megállapítani. Ezekután úgy állítja fel követelését, miszerint nem azt mondja, hogy rendeletileg korlátozandó a gazdasági szükségletre visszatartható gabonamennyiség, hanem az esetben, ha rekquirálás lesz, akkor utasítsa a kormány a megyék alispánjait, hogy a gazdasági egyesületekkel egyetértően állapítsák meg azt a maximális gabonamennyiséget, amire a gazdának szüksége van, illetve amit visszatarthat. (Egyhangú helyeslés.)

Összefoglalva a vita anyagát, megállapítja

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI SCHMIDT

szabadalmazott mérnökdoktor hírneves füstcső-tulhevitőjével ::

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel készséggel szolgál:

KEMNA J.

Budapest, VI. Vilmos-császár-ut 51. Sürgőncím: KEMNA, BUDAPEST. Telefon 91-21.

szóló, hogy a végrehajtó-bizottság tudomásul veszi az általa előadott jelentést, nem tartja mindenben megfelelőnek azonban a gazdaközönység szempontjából a termés zár alá vételéről szóló rendelet minden szakaszát, mert a bizományosok ellenőrzését mellőzi, a gazdasági munkások és benntartós cselédek lisztadagát nem emeli s a vámmórló malmoknál vámszedést engedélyez.

Utóbbira nézve megjegyzi, hogy itt vagylagos megoldás nem lehetséges, mert akkor nincs ellenőrzés. Vagy vámért, vagy pénzért öröljenek a vámmalmok. Így egyszerű az ellenőrzés, mert ha vámért öröl, a felőrölt gabona 10 százalékának meg kell lenni, ha pedig pénzért öröl, akkor a malomban az őrlés alatt levőn kívül más gabonának nem volna szabad lenni. Ez tehát a legkönnyebben ellenőrizhető módja a vámmalmok őrlésének. De mindezek a kifogások és észrevételek kevésbé fontosak a gazdára nézve, a legfontosabb és legsürgősebb kérdés a gabona határának felemelése. Javasolja ezért, hogy június 3-án Zselénski Róbert gróf vezetésével a végrehajtó-bizottság tagjai járuljanak Tisza István gróf miniszterelnök elé és adják elő kívánásaikat a gabonaárak határarszabása tárgyában. (Zajos helyeslés.)

Gaal Gaston, Rubinek Gyula és Osztróuczky Miklós megjegyzései után, a végrehajtó-bizottság az igazgatói jelentést helyeslőleg tudomásul veszi. Az elhangzott kívánalmak teljesítése érdekében megbizta az elnökséget a szükséges lépések megtételével s végül magáévá teszi az igazgató javaslatát, elhatározván, hogy küldött-ségileg tiszteleg a miniszterelnöknek a gabona-határarak megállapítása tárgyában.

6. Beszámoló az újabb mezőgazdasági vonatkozású háborus kormányintézkedésekről és az OMGE., illetve a GEOSz. idevágó tevékenységéről, kezdeményezéséről, mozgalmairól. (A zöldségek szabályozása, az idej kukorica és hüvelyesek határarszabása, a gyapjuforgalom új szabályozása és a gyapjuhátárarak felemelése, az eladatlan burgonyakészletek bejelentése és a tavalyi burgonya határarszabása, a hadbavitt fogatos járművek és állatok birtokosai s az általuk állított helyettesek között kötött szerződések, a kukoricaforgalom részleges felszabadítása, a cser és gubacs forgalmának szabályozása, könnyítések a helyközi távbeszélőforgalomban, a miniszterelnök két leirata a hadicélokra igénybevett traktorok napi térítményeinek kiutalása ügyében, a második rézgáliciosztás, a lengyártmányok forgalma, határarszabása és a mezőgazdasági ponyvaszükséglet kérdése, egyes ásványolajtermékek forgalmának és határának szabályozása, aratógépek és eszközök beszerzése, a mezőgazdasági gépgyártás biztosítása, az abraktakarmányok soronkívüli vasuti szállítása, a tejszállításnak hűtőköcsikkel való lebonyolítása, a mezőgazdasági munkásszükséglet biztosításának kérdése, gazdasági üzemek benzin- és kenőolajszükségletének fedezése, a gazdasági munkálatok elvégezhető és a munkakerőhiány pótlása érdekében tett kormányintézkedések, a katonai munkások munkaidejének és szakmánybérének szabályozása, a gazdasági cselédek szabadságolása, katonai lovak kiosztása és a gazdasági munkálatok céljára át-

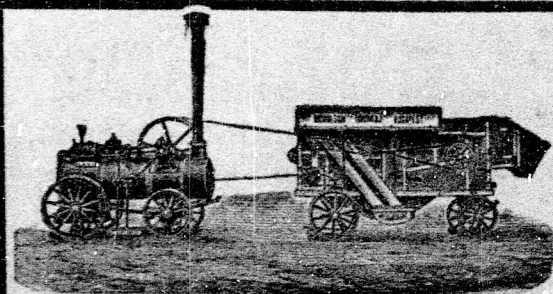
engedett igaró használati ideje meghosszabbításának kérdése, Jásznagykunszabolnokvármegyei, Hunyadvármegyei és Torda-aranyosvármegyei Gazdasági Egyesületek beadványai hadifogoly-munkás-ügyekben, a cséplőgépek és fűtők felmentése, a repce- és lenmagolaj lefoglalása és -határarszabása).

Mutschenbacher Emil dr. titkár szerint a fenti cím alatt felsorolt különböző háborus kormányintézkedések a „Köztelek” hasábjain már részletesen ismertettek s ezek ismételt előterjesztésével az egyesület azt a kettős célt kívánja szolgálni, hogy egyrészt a végrehajtó-bizottság tagjai az egyes kormányintézkedésekre észrevételeiket megtehessek, másrészt pedig az a cél, hogy az OMGE., illetve a GEOSz. idevágó tevékenységéről a végrehajtó-bizottság tudomást szerezzen. Tekintettel arra, hogy az egyes kormányrendeletek a „Köztelek”-ben már ismertettek s azok tartalmáról mindenki tudomást szerezhetett, előadó titkár csak nagy általánosságban tartja szükségesnek bejelenteni, hogy a legfontosabbak azok a rendeletek, melyek a mezőgazdasági munkálatok biztosítására szolgálnak s melyekből kitűnik, hogy a kormány, főleg a Honvédelmi Gazdasági Tanács, a gazdatársadalomnak minden idevonatkozó jogos kérelmét igyekszik teljesíteni. Volt azonban több olyan rendelkezés, melyek részleteire nézve az egyesület sürgősségénél fogva előterjesztést tett a kormánynak. Így pl. kérelmezte az egyesület, hogy a mezőgazdasági cséplőgépek és fűtők, kik jelenleg katonai felügyelet alatt álló ipari üzemekben foglalkoztatnak, a gazdasági munkálatok idejére felmentessenek és felmentésük ne tévessék függővé az üzemtulajdonos, illetve katonai felügyelő döntésétől. Kérelmeznie kellett az egyesületnek a hadifogolyok munkaidejére vonatkozó eltérő rendelkezések módosítását is, mire a honvédelmi miniszter eltörölte a reggeli 6 órától esti 3 óráig tartó munkaidőre szóló rendelkezést és kimondotta, hogy a mezőgazdasági munka természetének megfelelő munka-beosztással kötelesek a katonai munkások dolgozni. Ugyaníly rendelkezést kértünk az egész országra és valamennyi hadifogoly munkásra nézve is. (Helyeslés.) Graefl Jenő kérdésére folytatólag közli az előadó-titkár, hogy a katonai munkások munkaideje a 7100. számú honvédelmi miniszteri rendelettel szabályozott, majd utalván a Baranyavármegyei Gazdasági Egyesület kérelmére, hogy a gazdasági munkára kiadott katonai lovak 4 hétnél tovább hagyassanak meg a gazdáknál, jelenti, hogy az OMGE. e tárgyban tett felterjesztésében kérte a honvédelmi minisztert, hogy a legnagyobb méltánossággal bírálja el az ilyen kérelmeket és ok nélkül ne vonják be a lovakat a gazdáktól. (Helyeslés.) A Hunyadvármegyei Gazdasági Egyesület előterjesztésére beadványt intézett az OMGE. a hadügyminiszterhez, hogy a görögkeleti nem egyesült vallású hadifogolyoknak a mezőgazdasági munkálatok zavartalan végzése szempontjából, ne írják elő minden görögkeleti ünnep megtartását. (Helyeslés.) A Jásznagykunszabolnokvármegyei Gazdasági Egyesület javaslatára kérelmezte, hogy hadifogoly tartalék munkások szerveztessenek, esetleg az Ausztriában és Németországban ideiglenesen

nélkülözhető, ipari munkára kiadott hadifogolyok bevonásával, legalább az aratás idejére; ezenkívül, mivel több gazdasági egyesület kevesli a kiadott hadifogolyok számát, eljárjék az egyesület a földművelésügyi miniszternél a panaszok lehető orvoslása tárgyában. Sajnos, a földművelésügyi miniszter azonban egyelőre nincs abban a helyzetben, hogy több hadifogolyt bocsásson a gazdaközönység rendelkezésére s éppen azért kell az aratás idejére, mint legfontosabb és legsürgősebb munka elvégzésére más üzemeiből ideiglenesen elvonandó hadifogoly munkaerővel a mutatkozó hiányt pótolni. (Élénk helyeslés) Végül bemutatja az előadó a miniszterelnök leiratát, melyben tudatja az egyesület ismételt előterjesztésére, hogy a traktorok napi használati bérének kiutalása ügyében a hadügyminiszteriummal folytatott tárgyalásai nem jártak kedvező eredménnyel s a gazdaközönység ebből jogos igénye véglegesen elutasított. Ez mindenesetre sajnálatos s most már az érdekelt gazdáknak nem marad egyéb hátra, mint bírót uton érvényesíteniök jogos követelésüket a háboru után. Javasolja ezeketán, hogy az előterjesztett jelentést a végrehajtó-bizottság vegye tudomásul. (Helyeslés.)

Eber Ernő dr. utalván arra a tényre, hogy a hűtőköcsik kevés száma milyen károsan befolyásolja a melegebb időjárás beálltával a tejszállítást, figyelmébe ajánlja e szempontból a végrehajtó bizottságnak az osztrák kormánynak azt az intézkedését, hogy bizonyos tejkonzerváló szerek használatát megengedi. Egy ilyen konzerváló szer az u. n. ozolin (hidrogen-hiperoxid), melyet máris szép eredménnyel használnak a Sopron-megyéből Bécsbe tejet szállító tejtermelők. A Wiener Landwirtschaftliche Zeitung ismerteti e szer használati módját, kiemelve, hogy megfelelően használva teljesen ártalmatlan és vele egy liter tej hűtése 0,3 fillérbe kerül. Minthogy hűtőköcsik kellőszámban, főként a Déli vasut vonalain nincsenek, szóló célszerűnek tartaná, ha az OMGE. felterjesztésben kérné a földművelésügyi minisztert, hogy a háborus időben engedje meg a jelzett szer használatát és juttassa is hozzá kellő mennyiségben a tejtermelő és jéggel nem rendelkező gazdaközön-séget. (Helyeslés.)

Koppély Géza hasonló értelemben szólal fel, mire Gaal Gaszton panasz tárgyává teszi, hogy semmi figyelemben sem részesül a gazdaközön-ség ama méltányos kívánalma, hogy a mező-gazdasági munkára kiadott katonai munkások a gazdasági munkálatokhoz értő emberekből állítsanak össze és felügyelőjük is mezőgazda legyen. Szóló pl. kaszálásra kért katonai munkaerőt s e kivételesen a kérel-mezett időpontnál hamarabb kiadott 20 tagu katonai munkásoknak legalább 14 embere más foglalkozású lévén, a kaszáláshoz nem ért, nem lehet tehát veük semmire se menni. Újjólag és nyomatékosan figyelmébe kell tehát ajánlani a honvédelmi miniszternek, hogy a katonai parancsnokságok ne mindenféle más mesterségű embereket küldjenek ki a mező-gazdasági munkálatokhoz. Arra nézve, hogy kevés a hadifogoly, fölemlítheti, hogy két általa személyesen ismert kereskedő, kiknek egy had-nagy rokonuk van valamelyik fogolytáborban,

Gőzcséplőkészleteket
és **vetőgépeket** szállít jutányos áron

SCHLICK-NICHOLSON gép-, vagon- és hajógyár R.-T. BUDAPEST 56.

egyszerű levélbeli megkeresésre 10 hadifoglyot kapott, kik élelmezésükre 1 1/2 q rizst is hoztak magukkal a fogolytáborból kilogrammonként 1 koronáért. Szükségesnek tartja, hogy az ilyen kérdésekre az illetékes miniszterek figyelmeztessenek és minden elkövettségük abban a tekintetben, hogy hadifoglyok a megyei munkabizottságok megkerülésével ki ne adassanak. (Helyeslés.)

Rubinek Gyula igazgató figyelmeztet arra, hogy éppen a honvédelmi miniszternek Mutschbacher Emil dr. titkár által az imént bejelentett leirata értelmében, minden olyan konkrét panasz, amely az egyes alantás praconoknál valamely ténykedése vagy mulasztása ellen irányul, a pontos adatok megjelölésével közvetlenül bejelenthető a honvédelmi minisztérium mezőgazdasági A) ügyosztályánál, amely a konkrét panaszok orvoslására hivatott. Forduljanak tehát az érdekeltek közvetlenül oda s az ügyosztály minden jogos panasz tárgyában azonnal intézkedik, mert hiszen a meglévő kormányrendeletek erre megadják az alapot és lehetőséget s így egyes panaszok orvoslása érdekében külön felterjesztésekre az OMGE. részéről nincs szükség, hanem rövidebb és célravezetőbb az az út, ha a sérelmek közvetlenül közölni a honvédelmi minisztérium illetékes ügyosztályával. (Helyeslés.)

Matta Árpád dr. felel, hogy körülbelül tíz nappal ezelőtt az alispán útján megkapta a hadügyminiszter rendeletét, mely szerint köteles a hadifoglyai felügyeletével megbízott örneket hetenként ötször 260 gramm húst kiszolgáltatni. Szó a már óriási husárok mellett nem kifogásolja, hogy a fronton lévő katonaság lehetőleg bőségesen tápláltsák, de hogy az itthon lévő katonaság rendszeresen húst kapjon-e, az már megfontolandó volna. A drága husárokra és a húséhiányt kivánatos kímélésére való tekintettel nem ártana tehát figyelmeztetni a hadügyminisztert vagy a kormányt, hogy az itthon lévő katonaság hús fogyasztása korlátoztassék, éppen úgy, mint a polgári lakosságé. (Ugy van!)

Több észrevétel nem tétetvén, elnök határozatilag kimondja, hogy az előadó jelentését a végrehajtó-bizottság tudomásul veszi és a felhozott kívánalmak figyelembevétele érdekében az egyesület az illetékes kormányhatóságokat felterjesztés útján megkeresi.

7. Fejérmegyei Gazdasági Egyesület beadványa a répaszeletnek szárított alakban való forgalombahozatala tárgyában.

Rubinek Gyula igazgató bemutatja a Fejérmegyei G. E. beadványát, melyben azt kéri az egyesület, hogy a cukorgyárak által szárított répaszelet víztartalma 13%-ról 16%-ra emeltesse fel. Ehhez a cukorgyárak bizonyára nagy örömmel hozzájárulnának, azonban a szakemberek szerint a 13%-nál magasabb víztartalmu szárított répaszelet ki van téve annak, hogy felmelegszik, miáltal az értékes proteinanyagok elégnék benne és így a gazdára nézve értéktelenné válik. Az elmondottak után felkérdendők tartja az igazgató a Fejérmegyei G. E.-t, hogy álljon el kívánságától. (Helyeslés.)

Koppély Géza utalván a szárított répaszelettel végzett gyakorlati kísérleteire, megállapítja,

hogy a 12-13%-nál magasabb nedvességtartalom hasznavehetetlenné teszi a szárított répaszeletet. Felszívóképessége ennek a szeletnek igen magas, mert a levegőből nedvességet vonz magába. Igen könnyen meglehet tehát, hogyha nyirkos és nedves helyen tartatik, magasabb víztartalmu lesz, amiből a gazdának kára származhatik. A száraz szeleteket szőlő annak idején arra használta fel, hogy melással telítve, a korpa bizonyos arányban való hozzáadásával, az u. n. Derbimelást állította elő. Ha ehhez kevés mézkréta lesz hozzáadva, akkor igen sokáig eltartható.

A végrehajtó-bizottság ezek után magáévá tette az igazgató előterjesztését, kimondván, hogy felkéri a Fejérmegyei G. E.-t, miszerint álljon el attól a kívánságtól, hogy a szárított répaszelet víztartalma 13%-ról 16%-ra emeltesse fel.

S. Folyóügyek.

A Dunahajózási Értekezlet ügye.

Rubinek Gyula igazgató jelenti, hogy a székesfőváros a régensburgi polgármester kezdeményezésére egy Dunahajózási Értekezletet hívott össze, melyre az OMGE. is meghívott. A főváros egyúttal egy memorandumot küldött le az OMGE.-nek véleményezés céljából. A memorandum a Magyar Hajózási Egyesületé, amelyet a kiegyezési tárgyalásokkal kapcsolatban terjesztett a kormányhoz.

Ami a Magyar Hajózási Egyesület kívánságait illeti, azt az egyesületi tanács teljes egészében magáévá tette. A lényeg az, hogy egy egész új Dunaaktát akar létesíteni a parti államok bevonásával. Azt az álláspontot foglalja el ugyanis a memorandum, hogy a nem parti államoknak a Dunához semmi közük nincs. Ezen az alapon akar egy nemzetközi bizottságot létesíteni, mely bizonyos dolgokat, melyek a Dunahajózással és szabályozással kapcsolatosak, mint legfelsőbb tanácsadó fórum, intézne el. Ezenkívül sok minden egyebet foglal magában a memorandum, mely teljesen az egyenlő elbánás álláspontjára helyezkedik s egész szellemével fedi az OMGE. e kérdésben elfoglalt álláspontját, egyszóval a benne lefektetett kívánságok teljes figyelmünkre méltók, miért is az egyesületi tanács úgy határozott, hogy a memorandumot elfogadja és ahhoz csatlakozik.

Ami a velünk közölt kérdőpontokat s illetve helyesebben szólva, programpontokat illeti, azokhoz az egyesület minden észrevétel nélkül nem csatlakozhatik.

Az értekezlet programja mind nagyon szép ideák megvalósítását foglalja magában, melyek teljesítése elől nem is lehetne elzárkózni, ha Magyarország a gazdasági fejlődés azon fokán állna, hogy nemzetközi célok megvalósításáért áldozatokat hozzon. Ha azonban valaha nem volt kezező erre a pillanat, úgy ma a háború közepette, midőn nem is tudjuk elképzelni a nagy terheket, melyek a háború miatt ránk fognak hárulni, legkevésbé időszerű olyan óriási terhek viselését vállalni, mint amilyen a magyar Duna tervezet szabályozása, amelyekből csak közvetve lehetne haszná az országnak. Magyarországnak gazdasági téren igen

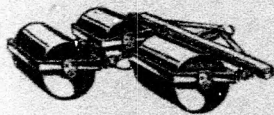
sok megvalósítandó program-pontja van, annyi ezer milliót kellene befektetni, amelyekről számot sem tudunk adni. Vasutaink teljesítőképessége pl. nem felelt meg már a háború előtt sem. Nem voltak karbantartva és a kormány elmulasztotta azokat a legprimitívebb pótlásokat foganatosítani, amelyekkel egy országos üzemet, a megromlás veszélye nélkül fenn lehet tartani. Nem fordították rá azokat a költségeket, melyeket kellett volna, nem növelték az állomások befogadóképességét, nem csinálták meg a kettős sínparókat stb. Figyelembe veendő ezenkívül, hogy a háború folytán hány felszerelés pusztult el. Ha mindezeket figyelembe vesszük, el sem lehet képzelni, hogy honnan vegyünk százmilliókat a Duna szabályozására Németország és a Balkán államok kedvéért. Utal igazgató azokra a panaszokra, hogy Magyarországon belterjes gazdálkodásról addig beszélni nem lehet, míg utaink nincsenek, elemi kötelessége tehát ilyen körülmények között az egyesületnek, hogy mindenféle ideális és későbbi gyakorlati célokat szolgáló terveket elvileg ugyan ne ellenezzen, de ha kérdést intéznek hozzá, kötelessége rámutatni, miszerint mindaddig, míg belső viszonyaink meg nem erősödnek, míg nekünk minden időben járható közlekedési utaink nincsenek, míg vasuti hálózatunk teljesítőképessége a maximumra nem fokoztatik, a nyugat és kelet dunai összeköttetése érdekében anyagi áldozatokat hozni nem hajlandó.

Kvassay Jenő szerint mellékvágányon indult előadó, mikor olyan kérdést vetett fel, mely az egész szóbanforgó ügy tárgyalásánál ki volt kapesolva. Nem arról volt szó ugyanis, hogy Magyarországon külön áldozatokat hozzon bármely nemzetközi összeköttetés létesítése szempontjából, hanem arról volt szó, hogy a Duna-szabályozás költségét azok az államok viseljék és abban a mértékben, amint abból hasznot fognak hazni. Arról van szó, hogy a németek, kik össze akarják magukat velünk kapcsolni, az osztrákokkal egyetemben egy milliárdnál magasabb összeget fektessenek tervük gyakorlati megvalósításába. Ha sikerül az ügy megoldása, Magyarországnak ez pénzébe nem fog kerülni. Magyarországnak 50 millió korona költség van előirányozva a Duna-szabályozásra. A munkálatok ebben a keretben már folynak s ezen költségek emelését senki sem akarja, sőt ellenkezően, a németek és osztrákok oda is törekszenek, hogy a Vaskapunál lévő illetékek beszüntetessenek és pedig abban a formában, hogy a Vaskapuszabályozás összes költségei a befektetett szabályozási költségek több millió koronára rugó kamataival együtt nekünk megtéríttessenek. Az elmondottak következtében azok az aggodalmak, melyeket igazgató felhozott, nem állanak meg és ha elérkezik az az idő, melytől fél és amit szóló még meg óhajtana élni, hogy háromezer tonnás hajóval lehetne Budapestre feljönni, ezért az ideáért — ugymond — kár harcot viselni. Ez a terv még nincs a megvalósítás stádiumában, még csak az eszme van meg, amiből, ha lesz valami, Magyarországra nézve anyagi megtérülést nem jelenthetne.

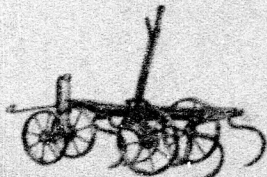
Az eszme megvalósítását egyébként egyik ember kívánhatja, a másik nem. A gyakorlati megvalósítás ideje nagyon messze van. Efelett

Ekék, Kultivátorok, boronák, hengerek, vetőgépek.

Elsőrendű szerkezet és kivitel, teljesítmény, üzembiztonság és könnyen kezelhetőség, 43 éves tapasztalat.

UMRATH és TÁRSA
Budapest, V., Vilmos-császár-ut 60. sz.

Gyártunk: lokomobilokat, utimozdonyokat, gőzcseplőgépeket, szalmaszajtokat, szalmakazalozókat, járgányokat, cséplő- és tisztítógépeket, takarmánykészítőgépeket, vető- és aratógépeket, borsajtokat, szivattyukat.

Gazdagon illusztrált árjegyzék kívánatra ingyen.

vitakozni hiábavaló. A munkálatokat meg kell tervezni, a pénzt elő kell teremteni, az idevonatkozó javaslatot a törvényhozásnak meg kell szavaznia, amivel kapcsolatban az OMGE. is állást foglalhat még e kérdésben.

Elnök szerint az elhangzott nyilatkozat teljesen megnyugtatta a végrehajtó-bizottságot, majd kijelenti, hogy amit az igazgató javasol, az csak válasz a főváros megkeresésére.

Kvassay Jenő szerint a proposíciót a hajózási egyesület csinálta s amikor az elkészült, akkor a főváros által összehívandó kongresszusról még szó nem volt. Nem látna egyébként semmi veszedelmet abban, ha az OMGE. kimondaná, hogy a szabályozási költségeket azok viseljék, akik abból hasznot húznak.

Bolla Mihály nem szeretné, ha az OMGE. olyan színben tűnne fel, mintha a hajózás ellen-sége volna. Ha mi utakat akarunk, akkor a viziutak fejlesztésére is figyelemmel kell lennünk. Nem barátja tehát szülő a merev elzárkózásnak, hanem a tárgyalás alatt lévő kérdéssel kapcsolatban szükségesnek tartaná kimondani, hogy elsősorban saját gazdasági érdekeink veendő figyelembe és ha a kérdés a megvalósítás stádiumába jut, majd akkor tétessék vizsgálat tárgyává, hogy a várható haszon arányban fog-e állani a dunaszabályozási költségekkel és e költségeket azok viseljék, kik abból hasznot fognak látni.

Kvassay Jenő megjegyzései után *Rubinek Gyula* igazgató kijelenti, hogy nem tartja célszerűnek még azt sem, ha az egyesület elvileg lekötne magát. Ennél fogva csak azon kikötéssel fogadja el a főváros által leküldött javaslatot, hogy a szóbanforgó tervkeresztülviteléből Magyarországra nézve semmiféle anyagi hátrány nem fog hárulni.

Mezey Gyula az előterjesztett alakban hozzájárul az igazgató javaslatához, mert ki van véve a javaslatból a point, mintha a magyar gazdaközönség nem helyeselné a viziutak létesítését. A magyar gazdaközönségnek azon az állásponton kell lennie, hogy Magyarországnak, mint mezőgazdasági államnak, épp úgy szüksége van a viziutakra, mint a többi utakra. Az OMGE. helyesnek tarthatja, épp ezért a Duna szabályozására irányuló törekvéseket, de csak úgy, ha ebből Magyarországra kár, illetve olyan teher nem hárul, ami az országot érintő haszonnal nem állna arányban.

Elnök határozatilag kimondja, hogy a végrehajtó-bizottság az igazgató fejtegetéseit utólag módosított alakjában magáévá teszi.

A közgazdasági, állattenyésztési és állategészségügyi és a mezőgazdasági ipari, kereskedelmi és üzemi szakosztályok, valamint a lótenyésztési bizottság jelentése a kebelükben tartott előadásokról.

- Miklós Ödön* államtitkár a Németbirodalom egyes háborús gazdasági intézményeiről,
- Jutassy Ödön* egyes gyakorlati műszaki újításokról a mezőgazdasági ipar köréből és
- Podmaniczky Gyula* báró, miniszteri tanácsos lótenyésztésünk fejlesztésének jövőjéről tartottak előadásokat.

A végrehajtó-bizottság a jelentést jóváhagyóan tudomásul vette.

Az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály javaslata.

Az Országos Állattenyésztési Értekezlet határozatainak összefoglalása.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár ismertette az Országos Állattenyésztési Értekezlet határozatait, melyek a „Köztelek” 20. számában közöltettek.

Koppély Géza tudomásul veszi a jelentést, figyelmeztet azonban arra, hogy az értekezlet alkalmával szóló és társai beadtak egy javaslatot a kecsketenyésztés érdekében, aminek az állattenyésztési szakosztálynál való tárgyalását kéri annál is inkább, mert abban sürgős intézkedés kívánatik az ikerelésű gidák levágatásának tilalmazása tárgyában. Németországban ez a tilalom, mely újabb kiterjesztetett augusztus 31-ig a gidaállomány körülbelül 1 milliónyi szaporulatát fogja eredményezni. Nálunk is hasonló intézkedésre volna szükség, kéri tehát a határozati javaslatában foglaltaknak tárgyalását és megvalósítását a kormányhoz intézendő előterjesztésben.

Szilassy Zoltán fölvilágosításai után a végrehajtó-bizottság az előadói jelentést jóváhagyja.

A lótenyésztési bizottság javaslata.

Egyhanguan magáévá tette a végrehajtó-bizottság *Szilassy Zoltán* szövetségi titkár előadása alapján, a lótenyésztési bizottság javaslatát, a fővárosban lovaglót létesítése tárgyában, majd vita nélkül

tudomásul vette:

a) A földmivelésügyi miniszter leiratait a háztartási gyümölcsaszalók ingyenes kiosztása és a németalföldi tenyészállatbehozatal tárgyában, valamint

b) A Magyarhoni Földrajzi Társulat átíratát. Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést be-rekeszti.

Egyről-másról.

(Piros pünkösdi ünnepén. — Rozsdamentes buza. — A repce lefoglalása és határzabása. — Mezőgazdák felmentésének meghosszabbítása. — Hadifogoly munkások levelezése. — Marhaállományunk védelme. — Az Országos Gazdasági Munkaspénztár beszámolója. — Az Osztrák Agrárközpont közgyűlése. — Hol kaphatók még aratógépek? — Aknamunka. — Negyven év a gazdasági közügyek terén.)

Piros pünkösdi ünnepén.

Másodszor is vérrózsákat fakasztó piros pünkösdi hajnala hasadt reánk s míg a fegyverdörgés, a harci zaj tombolása és ellenségeink ádáz vérszomja messze hessegeti a hol itt, hol ott felrebbenő békegalambokat: halált okádó ágyuszörnyetegek torkából lobban elő vizen és szárazon a pünkösdi láng. Huszonkét hónapja tartó életbalálhareunk nem hogy lankasztotta volna, inkább megacélozta elzártságunkat, fokozta minden erőnk megfeszítését. E véres pünkösdi minden világtáj felől fellobogó láng-

esőví is mint új tüzes nyelvek szállnak vitez harcossainkra s az ország minden egyes polgárára, hogy a törhetetlen hit és áldozatkész, kitartó elszántság lelkével töltsenek el bennünket addig a vérvavart napig, amidőn végső és bizonytalan diadalunk visszaadja a sok megpróbáltatáson átesett földnek és nemzetnek a tartos, áldásos, igazán jó békességet. A pünkösdi ünnep, amely valamikor a félnék, egyszerű és gyámoltalan apostolokba oly esodás, őket az egész világ lelkének meghódítására képesítő erőt adott: legyen az ő fakadó vérrózsáival nekünk is a végső diadalt megalapozó erőfeszítés és áldozatkészesség lelkesítő, szent jelképe, amelyben hiven kitartva minden akadályon és nehézségen keresztül győzedelmeskednünk kell!

Rozsdamentes buza.

Ugy látszik, hogy a rozsdá állandó otthont talált nálunk, mert ime már a harmadik éve, hogy több-kevesebb eredménnyel esőkenti, rongja Magyarországot buza-termését. Igaz, hogy az időjárás is olyan, hogy a levélrozsdá fejlődésének felette kedvez, minden esetben azonban azt a tanúságot le kell vonnunk három év szomorú tapasztalataiból, hogy a vetőmag megválasztásánál a legnagyobb gondossággal kell eljárni a jövőben s keresnünk azokat a buzafajtákat, amelyek rozsdáállóknak bizonyultak. S itt a magyar gazdaközönség nem nehéz feladat elé állítatik, amennyiben e 3 év tapasztalata ország szerte fényesen beigazolta a Székács-féle buzá rozsdamentességét. A nehézség csak abban van, hogy a Székács buzá ma még nem termeltetnek abban a mennyiségben, hogy az egész ország vetőmagszükségletét ezekből lehetne fedezni. Minden év azonban egy nagy lépéssel közelebb hoz a végleges célhoz, abban az esetben, ha a Székács-buzák összes termését vetőmag gyanánt használjuk föl s nem engedjük, hogy ezek az oly értékes tulajdonságokkal bíró buzafajták felőröltessenek. Ha a Székács-féle buzáknak semmi más előnyük nem volna, mint az, hogy meg nem dölnék s hogy rozsdamentesek, már ez a két tulajdonság magában véve rendkívül értékes tenné őket. Amde ha emellett figyelembe vesszük nagyobb termőképességüket, ami természetesen a fenti két tulajdonsággal is szoros kapcsolatban van, mert éppen azok a buzáknak teremhetnek többet, amelyek az időjárás viszontagságainak s a növényi paraziták támadásának sikeresebben tudnak ellenállni: úgy e buzafajtáknak minél nagyobb-mérvű elterjedése nemcsak országos érdek, de minden józanul gondolkodó gazdának is elsőrangú érdeke. Nem időszerűtlen tehát, ha olvasóink figyelmét újból és ismételtlen e helyütt is felhívjuk a Székács-buzák kiváló tulajdonságaira s arra, hogy idejében igyekezzenek maguknak legalább annyi vetőmagot biztosítani, aminek egy-két éven át való szaporításával egész buzavetőmagszükségletüket fedezni tudják.

A repce lefoglalása és határzabása.

A kormány f. hó 6-án kiadott 1827. M. E. számu rendelete elrendelte az 1916. évi repce-

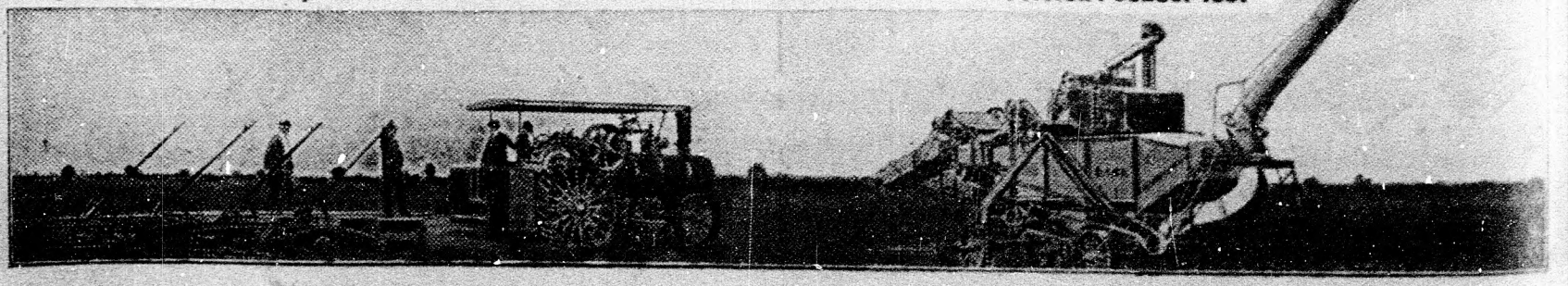
MUNKASHIÁNYON SEGÍT CASE AUTOMATIKUS CSÉPLŐ

8-14 munkással 2-4 vagon napi teljesítmény. — Ajánlattal szolgál!

HAHN ARTHUR és TÁRSAI, BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 52/B.

Sürgőnycim: CASE Budapest.

Telefon: József 160.

termés zár alá vételét. A rendelet értelmében a termelő a termésnek azt a részét, amelyre saját gazdaságában vetőmag céljára szüksége van, felhasználhatja, a többit azonban sem maga fel nem dolgozhatja, sem pedig másnak, mint a Haditermény Részvénytársaságnak (Horvátországban a Gazdasági Bizottságnak) el nem adhatja. Ha 1916. szeptember 1-ig e feleslegét nem adta el, köteles a repcetermést a Haditermény Részvénytársaságnak megvételre felajánlani. A kereskedelemügyi miniszter indokolt esetekben egészben vagy részben feloldhatja zár alól a lefoglalt repcetermést. Az 1916. évi repcetermést előre eladni nem szabad. Aki e rendelet ellen vét azt hat hónapig terjedő elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetik. A repcének vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához az 1915. március 17-én kiadott 952. M. E. számú rendeletnek megfelelő szállítási igazolvány szükséges.

Az 1916. évi termésből származó repcemagért és vadrepcemagért követelhető határ az egyidejűleg kiadott és f. hó 7-én életbelépett 1828 M. E. számú kormányrendelet értelmében a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kg.) tiszta sulyra káposztarepce tekintetében 60 korona, reparepce tekintetében 57 korona, vadrepce tekintetében 29 korona. Ezt a határát, amely magába foglalja a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni. A határárak csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árura vonatkoznak. Kevésbé jóminőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő. Az 1916. évi termésből származó repcemagot és vadrepcemagot a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapított határnál drágábban árulni tilos. Aki e tilalmat megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elköveték, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkövételnek van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a fölmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó. A repce- és vadrepcemagnak vámkülföldről való beszerzésére ez a rendelet nem vonatkozik.

E két kormányrendelet tárgyilagos ismertetéséhez ezuttal csak két megjegyzést fűzünk. Az egyik az, hogy — ehelyett már ismételtén kifejtett és eléggé ismeretes álláspontunk szerint — a 60 koronás határaraszabást túlságosan alacsonynak tartjuk, mert hiszen az OMGE. a termelési és értékesítési viszonyok, az olajárak stb. gondos mérlegelése alapján tudvalevőleg 100 koronás határaraszabást javasolt a kormánynak. Tartunk tőle, hogy ez a szűkkeblű araszabás repcetermésünk további csökkenésére fog vezetni, ami pedig éppen az olajtermelés fokozásának nagy háborus jelentősége szempontjából valóban felette sajnálatos és káros volna.

Másik észrevételünk az olajpogácsakérdés meg függőben levő megoldására vonatkozik. A fentebb ismertetett 1827. M. E. számú kormányrendelet

4. §-a erre nézve — eléggé érthetetlenül — csak Horvát-Szlavonországot illetőleg tartalmaz rendelkezést. Kimondja ugyanis ez a szakasz, hogy „a Horvát-Szlavonországból származó repcekészlet feldolgozásából melléktermékként nyert olajpogácsa a Korpaközpont útján a horvát-szlavon országos kormánynak fog rendelkezésre bocsáttatni”. Ebből úgy hisszük, szinte önként következnék, hogy a Magyarországon feldolgozott repceből s egyéb zár alá vett olajmagvakból nyert olajpogácsa ugyancsak a Korpaközpont útján a magyar mezőgazdaság rendelkezésére lesz bocsáttandó, még pedig teljes mennyiségben és méltányosan megszabandó, szigorúan betartandó határon. Ezt a kívánságot az OMGE. illetékes helyen már elő is terjesztette s értesülésünk szerint ugyanily irányú kérelmet fejezett ki legújában a Korpaközpont igazgatósága is. A magunk részéről az ily irányú rendelkezés kiegészítéséül még csak azt az eszmét vetnők fel, hogy amidőn az olajgyárak az általuk termelt egész olajpogácsakészletet kötelesek lesznek a mezőgazdaságnak átengedni s kizárólag csak a Korpaközpont útján hozzhatják azt forgalomba, nem lehetne-e az olajmagvakat termelő és bizonyos pogácsamennyiségre igényt tartó, vagy magukat jövőévi termelésre kötelező gazdáknak kizárólag saját gazdaságuk szükségletére repcetermelésük arányában bizonyos pogácsajárandóságot biztosítani, mint ezt például a cukorgyári szerződések a répaszelettel teszik? Az osztó igazság is ezt követeli, mert hiszen ha a gazdától a repcét aránytalanul olcsó áron veszi el az állam, az olajárakat pedig ezzel szemben oly magasra szabja, amint ez megtörtént: az olajmagvakat termelő gazda csakis a reá nézve fontos abraktakarmánycikket jelentő melléktermék méltányos áron való megszerzésében találhat némi ellenszolgáltatást. Természetesen e pogácsajárandóságok kiutalása felett is biztosítható volna a Korpaközpontnak a megfelelő ellenőrzés. A földolog csak az, hogy az országban termelt olajpogácsa egész mennyisége a hazai állattenyésztésnek biztosítván, abból elsősorban és igazságos arányban azok a gazdák részesüljenek, akik az olajmagvak termelésére vállalkoztak s akiket e közérdekből oly nagyfontosságú termelési ág további felkarolására ilyen méltányos rendelkezés bizonyára a leghathatósabban serkentene.

Mezőgazdák felmentésének meghosszabbítása.

A honvédelmi miniszter — értesülésünk szerint — távirati uton intézkedett, hogy 10,100. elnöki számú rendelete alapján az illetékes járási tisztviselők, illetőleg városi hatóságok 1916. szeptember 1-ig nemcsak a legénységbeli, hanem mindazoknak a havidijasoknak és havidijasjelölt mezőgazdáknak felmentését is meghosszabbíthatják, akiket a honvédelmi miniszter vagy hadügyminiszter meghatározott időre mentett fel és felmentésük május 31-én, vagy ezt követőleg, de augusztus 31-ike előtt lejár. A honvédkerületi vagy a katonai parancsnokságok által ideiglenesen szabadságot mezőgazdák (tisztok és tisztjelöltek, valamint legénységi állományhoz tartozó hivatásos gazdák és gazdasági alkalmazottak) szabadságát ugyancsak 1916.

szeptember 1-ig, a szabadságot engedélyező honvédkerületi parancsnokság, illetőleg katonai parancsnokság hosszabbíthatja meg az illetők rövid uton előterjesztendő megokolt kérelmére.

Hadifogoly munkások levelezése.

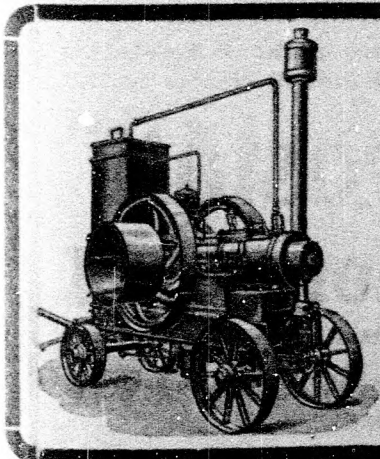
A mezőgazdasági munkára kiadott hadifogolyok levelezésének továbbításáról a m. kir. belügyminisztérium f. évi 7655. eln. számú rendelete olyképp intézkedik, hogy a hadifogolyok által irt levelezőlapok (levélbeli érintkezés a hadifogolyoknak nincs megengedve) kizárólag annak a hadifogolytábornak a parancsnoksága útján továbbítandók, amelyből munkára kivезényelték őket. A Hadifogolyok Gyámoltó és Tudósító Hivatal figyelmezteti tehát a munkaadó gazdákat, hogy az összegyűjtött levelezőlapokat ne a Hadifogolyok Gyámoltó és Tudósító Hivatalnak, hanem a hadifogolytábor-parancsnokságoknak küldje el, mert a hivatal a levelezőlapokból nem tudja megállapítani, hogy a hadifogolyokat honnan vezényelték munkára s ennélfogva az ilyen levelezőlapokat kivétel nélkül kénytelen a feladónak visszaküldeni.

Marhaállományunk védelme.

A hadsereg fokozott husszükséglete és a háború hosszú tartama olyan intézkedéseket tesz szükségessé, amelyek az állatállomány védelméről, különösen pedig az utánpótlásról gondoskodnak. Ez intézkedések legfontosabbika a tehén- és borjúállomány fenntartásának lehető biztosítása, ami csak szigorú vágatási tilalmak kibocsátásával lehetséges. Értesülésünk szerint legújában a földművelésügyi miniszter rendeletet küldött az összes állatvásári és állategészségügyi hatóságokhoz, amelyben kimondja, hogy ezentúl haszuntehének és háromévesnél fiatalabb üszök, illetve üszőborjúk levágását a legszigorúbban megtiltja és az erre vonatkozó régebbi rendeletek érvényben tartásával utasítja a husvizsgálókat, hogy a megnevezett állatok levágását minden körülmények közt akadályozzák meg. A rendelet megszegését kihágásnak minősíti, amelyet fogházbüntetéssel sújtanak. Az erre vonatkozó tilalom tudvalevőleg már az 1914. október 15-én kiadott 7512. M. E. számú kormányrendelet érvénybelépte óta fennáll s az újabb intézkedés csak e rendelet szigorúbb végrehajtására s a kivételek engedélyezésének korlátozására vonatkozik, amit éppen az OMGE. már tavaly ismételtén sürgett. Az Ausztriában május 25-én kiadott hasonló tárgyú kormányrendelet fejősteheneknek, tenyészállatoknak, ökröknek és üszőborjúknak 2 1/2 éves korig, bikaborjúknak pedig 2 éves korukig való levágását — kényszervágástól eltekintve — általában tiltja, azonban a tartományi hatóságoknak megadja a felhatalmazást, hogy megokolt esetben és szakértő meghallgatása után két évnél idősebb üszőborjúk és ökrök levágását kivételesen engedélyeztessék, ahol ezt az állattenyésztési viszonyok lehetővé teszik.

Az Országos Gazdasági Munkáspénztár beszámolója.

Az Országos Gazdasági Munkáspénztár központi igazgatósága megállapítja 1915. évi működéséről szóló beszámolójában, hogy a törvényhozás által a földművesek részére alapított önkéntes nyugdíjbiztosító intézményén a háború hatása a múlt évben is visszatükröződött. A

WOHANKA és TÁRSA TECHNikai OSZTÁLY

Budapest, V., Vilmos-császár-ut 76. sz.

Azonnal szállít

szijákat, gépolajat, hengerolajat, nyersolajat

(motorokhoz)

merev zsiradékot és technikai cikkeket.

Nyersolajlokomobilon minden nagyságban raktáron.

mult évben 1695 egyén lépett be az intézménybe, az új tagok 57 vármegyéből jelentkeztek, amely szám csekély ugyan az előbbi évek eredményéhez képest, de biztosíték arra, hogy a földművelő nép lelkében a jövőről nyugdíjjal való gondoskodás eszméje folyton hódít. A nyugdíj csoportbeli tagok száma az év végén 28,317 volt.

A régi önkéntes biztosítási módoknál sokkal előnyösebb új nyugdíjbiztosítás felállítása óta a régi rendes tags csoportokba való belépés önként egyetőlleg megszűnt. Az egyes vidéki temetkezési egyletektől átvett tagok létszáma elhalálozás következtében majdnem 5%-kal apadt. A háboru hatása mutatkozik abban is, hogy a kötelező balesetbiztosításra kevesebb gazdasági cseléd iratott össze, a gazdasági gépbirtokosok átalánybiztosítása a mult évek keretében mozog, a biztosításra bejelentett aratógépek száma emelkedett, ami az arató munkáskéz hiányával függ össze. A rendkívüli tagok sorába való beiratkozás csökkenése az erdőmunkáknál beállott pangással függ össze. Csökkenés mutatkozik a kiadott segélyekben is, a csökkenés azonban nem terjedt ki súlyosabb esetekre, amennyiben nem érintette sem a rokkantsági, sem a segélyezett halálesetek számát, hanem tulnyomóan csak a kisebb jelentőségű balesetekre szorított. Biztosítva volt az összes csoportokban 642.114 egyén.

Az Osztrák Agrárközpont Közgyűlése.

Május hó 31-én tartotta az Osztrák Agrárközpont Bécsben *Guttenberg* Adolf lovag alelnök elnöklésével XVIII. rendes évi közgyűlést, a központban egyesült birodalmi és tartományi jellegű gazdatársadalmi testületek kiküldötteinek élénk részvételével. Az elnök nagy tetszéssel fogadott s az osztrák gazdák háborus tevékenységét fejtegető megnyitó beszéde után a közgyűlés a választmányának *Störck* Pál báró által előterjesztett javaslatára egyhangú lelkesedéssel az Agrárközpont tiszteleti tagjaivá választotta meg *Bujanovic* Sándort, az OMGE. elnökét, *Darányi* Ignácot, a Magyar Gazdaszövetség elnökét és *Dessowffy* Aurél grófot, a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ elnökét.

Ezután tudomásul vette a közgyűlés az Agrárközpont 1915. április 1—1916. március 31-iki tevékenységéről szóló beszámoló jelentést, amely szerint a Központ elsősorban a jövő vámpolitikájának előkészítési munkálataival foglalkozott, tanulmányokat folytatott és adatgyűjtést végzett az autonóm vámtarifára és a külkereskedelmi szerződésekre vonatkozó mezőgazdasági érdekek és követelmények szabatos megállapítása érdekében, tanácskozást folytatott a magyar és a németbirodalmi gazdatársadalmi testületek képviselőivel s ennek eredményeképpen megállapodást létesített a jövő magyar-osztrák vám- és kereskedelmi szerződést, ugyancsak a Németországhoz való gazdasági közeledés mezőgazdasági vonatkozásait illetőleg s ezenkívül minden irányban igyekezett a mezőgazdasági érdekeket a kormányval és hatóságokkal szemben, valamint a nyilvánosság előtt is a legszívósabb eréllyel képviselni és védelmezni.

Népfelvilágosító munkásságát a háborus viszonyok természetesen szűk korlátok közé szori-

tották, azonban röpiratok és időközi közlemények kiadásával a sajtó útján a mult évben is megfelelően tájékoztatta a központ a közvéleményt a mezőgazdaság, mint a drágaság okozója ellen emelt vádak tarthatatlanságáról. Közbenjárt az Agrárközpont a kormányval különféle mezőgazdasági érdekű vám- és tarifamérséklések végett, sürgette a mézhamisítás erélyes meggátolását, felemelte tiltakozó szavát a gazdasági szak-sajtó működését megbiúsító cenzura ellen és ismételtlen szakvéleményt adott a kormányval egyes mezőgazdasági vonatkozású háborus kormányintézkedéseket illetőleg. A Központ vagyona 50 ezer koronára, évi bevételei 37,000, kiadásai 35,000 koronára rúgnak, testületi és egyéni (alapító és pártoló) tagjainak száma közel ötszáz; ezek sorában Ausztriának csaknem valamennyi birodalmi és tartományi jellegű gazdatársadalmi és szövetségi testülete, mezőgazdasági tanácsa stb. feltehető.

Az indítványok során egyhangúlag magáévátette a közgyűlés *Simitsch-Hohenblum* Alfréd lovag tiszteleti elnöknek az örösi forgalom bármily alakban való felújítása s a gabonabeviteli jegyek rendszeresítése ellen tiltakozó határozati javaslatát s ennek kapcsán sajnálkozásának és tiltakozó megütközésének adott kifejezést azon, hogy egyes osztrák, valamint magyar ipari és kereskedelmi érdekképviseleti központok a mezőgazdaság alapvető érdekei, például a minimális gabonavámok vagy az állategészségügyi határvédelem fenntartása ellen irányuló állásfoglalásokkal megokolatlanul és osztálygyűlöletet szító módon rést iparkodnak ütni a háboru tanulságai szerint annyira bevált és szükséges mezőgazdasági vámvédelem.

Feichtinger Rudolf javaslatára állást foglalt még az Osztrák Agrárközpont közgyűlése egyetemes abrakarmányellátási tervet kidolgozása s a belföldön előállított abrakarmányeműeknek méltányos határarabaszabás szerinti belföldi állattenyésztés részére való biztosítása érdekében. Ezenkívül a gyümölcskonzerváláshoz szükséges cukormennyiség biztosítását és a nehéz mezőgazdasági munkát végző munkások napi cukoradagjának felemelését kérték.

Hol kapható még aratógép?

Az aratási munkálatok biztosítása érdekében többek között arról is gondoskodott a földművelésügyi miniszter, hogy az ország különböző helyein, megszabott ár ellenében, aratógépek álljanak a gazdák közönség, elsősorban kisgazdák, gazdakörök és mezőgazdasági szervezetek rendelkezésére. Így: a) *Bücher-Melichár gyártmányu* marokrakó aratógépek (rudhordó előállvánnyal darabonként 710 korona árban) a mezőhegyesi és bábolnai ménesbirtokok igazgatóságánál, a debrecen-pallagi gazdasági akadémia igazgatóságánál, a gödöllői koronauradalom igazgatóságánál és a pápai és a karcagi földművesiskolák igazgatóságánál kaphatók, míg a készlet tart. b) Amerikai *Mac Cormick* rendszerű marokrakó aratógépek (rudhordóval darabonként 720 korona árban) a kisbéri ménesbirtok és a gödöllői koronauradalom igazgatóságánál, ugyancsak a békéscsabai és a hódmezővásárhelyi földművesiskolák igazgatóságánál vásárolhatók. c) Amerikai *Plano* jegyű marokrakó aratógépek (rudhordó készü-

léssel darabonként 660 korona árban) a mezőhegyesi és kisbéri ménesbirtokok igazgatóságánál, a nagyváradi földművelésügyi miniszter kirendeltségénél és a lugosi földművesiskola igazgatóságánál rendelhetők meg.

Valamennyi rendelkezésre álló ilyen marokrakó aratógép megrendelése végett az eladásukkal megbízott legközelebb fekvő intézmény vezetőségéhez kell az érdeklődő gazdának fordulniok s ezek a gépek csakis készpénzfizetés ellenében, szavatosság nélkül, jelenlegi raktározásuk helyén adhatók el a megszabott árban, elsősorban oly vidékekre és oly kisebb gazdaságok részére, ahol a fennforgó rendkívüli viszonyok között az aratás munkája csak géppel végezhető el és eddig megfelelő gépekről gondoskodni nem sikerült.

Aknamunka.

Mi sem természetesebb, mint hogy ősi magyar szokás szerint a magnemesítési eredményeket lekicsinylik egyesek, még pedig most, amidőn már a tizenöt éves fáradozásnak gyümölcsei is vannak anyagi előnyben és erkölcsi elismerésben.

A „Budapesti Hírlap” esztendőtki számában megnyilatkozó gazda csak egyik visszhangja annak a csendes aknamunkának, amely az eredményt mindig lekicsinyli, a fáradságot nem méltányolja. A nemesített buza nem érdemi meg a magasabb árak engedélyezését, mert nála nem sikerült, sőt degenerált a vásárolt nemesített mag.

Lehet, mert olyan buzát előállítani, amely minden viszonyok között megállja a helyét, utópia. De ha egy tenyésztet buzái éveken át folytatott kísérletek után az ország nagy részében az ott honos buzánál nagyobb eredményt mutatnak fel, akkor talán mégis oly nemesített maggal állunk szemben, amely különleges elbírálást érdemel.

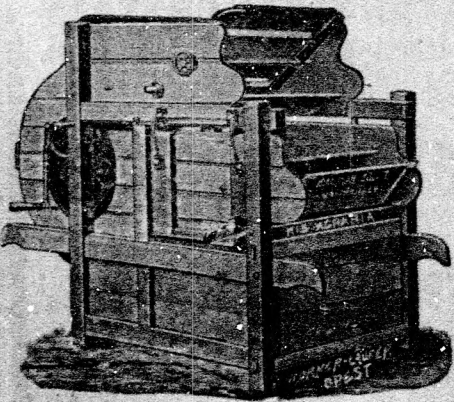
De az ilyen kitenyésztett buza is állandó ellenőrzést kíván, mert bizony elfajzik, illetve degenerál, ha nem állandó gondozás tárgya. Azért kell törzskönyvelni a kitenyésztett fajtaikat, hogy azok jellegét évről-évre ellenőrizni lehessen s ha az idővel elűt az őstől, akkor egyszerűen megszűnik nemesített buza lenni s töröltetik a törzskönyvből.

A törzskönyvelés arra kényszeríti tehát a tenyésztőt, hogy az általa kitenyésztett buzát állandóan a kitenyésztettség eredeti fokán tartsa s azért szükséges a buzánál is, mint minden egyéb más növénynél, hogy a vetőmagot az eredeti forrásból felfrissítsük.

A B. H. ekkirója azt mondja, hogy az egész nem nagy dolog, mert csak a sikerültebb magvakat kiválogatják s újból elültetik s ezt bárki megteheti. Persze-persze, hogy bárki megteheti, de ha még a vetőmagkiválasztásnak e primitív módját sem csinálják nálunk, pedig már ezzel az egyszerű eljárással is nagy eredményeket érünk el.

De hát ez még nem nemesítés, mert nemesítéssel új fajokat állítunk elő, nemcsak kiválasztással, de párosítással is.

A marhatenyésztés is mily egyszerű, csak ki kell választani a megfelelő alanyokat hozzá s azokat úgy párosítani, hogy kiváló tulajdonságokkal bíró egyedeket állítsunk elő az utódok-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek. II. Európa-szerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták” és „Herkules” tengerimorzsolók

Évvi ajándékainkról szives kedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely
különleges terménytisztító gépgyár és vasüzem.

ban. Milyen egyszerű, ugy-e, csak egy a baj, hogy érteni kell hozzá. S ami a legnagyobb bökkenő, hogy ezt a hozzáértést nem lehet könyvekből megtanulni, ehhez szem kell, erre születni kell, ez több, mint tudás, ez művészet, ez Isten adománya, mert ha mindenki tudná, akkor nem volnának nálunk is neves állattenyésztetek, nem volnának a nyugaton világhíres magnemesítő telepek, amelyek hirneve rendszerint egy-egy névhez fűződik.

Azért, akinek csak annyi fogalma van a nemességéről, hogy a legsikerültebb magvakat választják ki, annak azt mondjuk, hogy „si tacuisses, philosophus mansisses”.

Negyven év a gazdasági közügyek terén.

Folyó hó 6-án volt a negyvenedik évfordulója annak, hogy a vármegyei gazdaközönség bizalma Zselénski Róbert grófot emelte az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület elnöki székébe, amelyet azóta szakadatlanul ő tölt be.

Negyven év mindenféleképpen nagy idő az ember életében, de az már aztán igazán keveseknek adatik meg, hogy egy ilyen sokoldalú képzettséget igénylő és exponált, tiszteleti állást tudjon valaki ilyen hosszú időn át egyfolytában betölteni.

Zselénski Róbert gróf ama kevesek közé tartozik, aki nagy általános tudásával, gazdasági szakképzettségével, önzetlen odaadásával, bámulatos, kitartó munkaerejével és munkakedvével, nem egyszer igen nehéz és válságos viszonyok és körülmények közepette, ilyen hosszú időn át volt képes a vármegyei gazdaközönségének érdekeit szolgáló egyesületet vezetni, irányítani s azt — ugyszólván semmiből — odafejlesztetni, ahol ma áll, az ország egyik legtevékenyebb és legszámottevőbb gazdatársadalmi testületévé.

A nemes grófot, aki az OMGE. alelnöki tisztét is már évek hosszú sora óta tölti be példás ügyszeretettel és elvhűséggel s aki nemcsak egy vármegye gazdasági egyesülete, hanem az egész ország gazdatársadalmi élén is vezéri sorban áll és köztisztviselőnek örvend, igen sokan keresték fel az alkalomból szerencsekívánataikkal. A vármegyei gazdasági egyesület vezetősége nevében Vásárhelyi Józsi ig. elnök és Ipolyi-Keller Iván ügyvezető titkár intéztek a jubiláló elnökhöz megleghangú üdvözlő táviratot. Egyelőre — a háborús viszonyokra való tekintettel — az egyesület csak ezuton adott kifejezést érzelmeinek, de fenntartotta magának, hogy a viszonyok jobbra fordultával ünnepélyesebb keretek között is meghajthassa a kiváló gazdavezér előtt hálás elismerése zászlaját.

A cigányügy rendezéséről.

Irta: Feszty Béla belügyminisztériumi miniszteri osztálytanácsos.

II.

A cigányügy történetének*) tüzetesebb előadását azért tartottam szükségesnek, hogy de-

*) Déry: A cigányok Európában.

duktive megállapítható legyen, miszerint csakis erőszakos rendszabályokkal a cigánykérdést a multban megoldani sehol sem lehetett.

Azok, akik csakis erőszakos módszerek alkalmazásával teljes eredményt vélnek elérhetni a cigány-mizéria megszüntetése körül, ezen vélelmüket úgy formulázták meg, mintha itt egy alkalmasan összevetődött és összehasonlítható büntetőtársasággal állnánk szemben, melyet egyszerűen lefogni és megsemmisíteni kell, mint a londoni anarchistákkal történt. Feledik, hogy ilyenmü kísérlet — miként a fent elöadottak igazolják — a multban sem vezetett a kívánt eredményre. Nem tekintik, hogy a cigány a fajt alkotó törzskereten belül természetesen uton folytonosan szaporuló és így önmagában kiegészülő nomád nép, mely bűnben születve és erre nevelkedve, mint a vadállat csupán az élet és fajfentartásért él és — mint látjuk — uralkodik is. Számptalan jel arra vall, hogy a cigány magát a mi üldözésünk által jogában sértve érzi, azt tartván ugyanis, hogy a mi vagyunk az ő kintlevő tőkéje, melynek kamatját felszólítás nélkül bármikor bekívánhatja, (lopás) a tőkét pedig felmondás nélkül bevonhatja (rablás) és az őt ebben akadályozót jogosan megfenyítheti (gyilkosság). A polgárosult fehér büntető mindig tudja, hogy amikor a máséhoz nyul, bünt követ el s hogy a bűnhődést elkerülje, igyekszik a felderítésre vezető nyomokat eltüntetni, néha önként bevallja bűnét és megtörve vezekel. A cigány ellenben úgy dolgozik, hogy munkáját legelőször felismerhetni, mintegy kérkedni, feltűnni akar bravurjaival, a nyomokkal nem mindig törődik, a rablott holmit magánál tartja, a neki való rahadarabot viseli is, nem törődve a felismeréssel, annak jeléül, hogy a szerintünk bűnös uton szerzettet ő jogosan kerítette meg és joggal magáénak tekinti. Arra pedig alig van eset, hogy tettét be is vallja vagy hogy fölötte lelkiismereti furdalást érezzen. Önála ez ismeretlen érzés. Hogy ez így van, arról a dános eset tárgyalása alkalmával mindenki, akit nem csupán a lázas kíváncsiság, a rendkívüliség izgalmával vonzott oda s aki az ott leadott cigány és egyéb vallomások mélyére tekintett, meggyőződést szerezhetett. Sztojka Bajka a vadasi juhásztól lopott fehér szűrt Dánoson is viselte, sőt még Szentkirályon is rajta volt mikor elfogták, Vicskó Lajos győni erdőőr botjára és fokosára Fabókék portáján akadtak rá a csendőrök egy kendővel együtt, melybe a Lakatos és Kolompár név volt bevarrva. A dános zsákmányból dohányt, szivart, eszimat ajándékoztak egy nem fajukbeli embernek, sőt még figyelmeztették is, hogy ne mutogassa, mert bajba kerül. De ők maguk ezen bajtól nem tartottak. A sok rossz aprósághoz görcsösen ragaszkodtak, pedig ha az értéktelen függőt, kést, revolvert eldobják, alig van a részességre ellenük bizonyíték. Lakatos Angyél (Csoroszllya) arra a kérdésre, hogy mi a foglalkozása, azt felelte: „krumlit szedek”, de nem a magáéból — jegyzi meg az elnök, „amit szedek, az már az enyém” volt reá a sokat jelentő válasz.

Mindezekből folyólag eléggé megállapítható, hogy a jórészt csupán ösztöne által irányított cigány büntető nem eshetik azonos elbánás alá a másfajú büntetővel, mert míg a cigány születésétől kezdve ellenállhatlan kényszer alatt áll, addig a mi fajukbeli büntetőt születési terheltiségtől mentesen legelőször az élébe vetődő alkalmak, körülmények, helyzetek vezeték, dobják, kényszerítik a bűn útjára.

A rendszernek is megkülönböztetettnek kell tehát lenni, melylyel a kétfelé osztályozott bűnösök megfékezését elérni akarjuk, arról inkább, mert a cigány kivétel nélkül már születésekor igényli a módszeres kezelést, míg a fehér fajból csak a megtévelyedettek, tehát a kivételek nem esnek külön eljárás alá.

Igy állván a dolgok, azt is megállapíthatjuk, hogy tisztán erőszakos uton a cigányt lefoghathatjuk, lebélyegezhetjük, mint a marhát eloszthatjuk, a kimutatott helyre kísérhetjük, erőnk elég van hozzá, de a kimutatott helyen megtartani nem bírjuk, mert az erőszak nem kelti föl benne a helybenmaradás szükségének érzését. Védekezik ellene és épp úgy összefolyik, mint a víz, melynek sima tükrét az előre törtető hajó felkavarja ugyan, de utána minden elsimul, háborgásnak nyoma sem marad.

Mindebből pedig az következik, hogy a célra vezető módszert nem csupán kívülről ható, erőszakos hatalmi eszközök alkalmazásában kell keresnünk, hanem belső, vagyis lelki kényszer alá kell őket egyidejűleg helyeznünk oly irányban, hogy a további vándorlás lehetetlenségére, a letelepülés szükségességére és halaszthatatlanságára önmaguktól rájöjjenek s az elhelyezkedést önmaguk is óhajtsák.

Az államhatalomnak kettős célja kell hogy legyen a cigánykérdés megoldásánál. A legközelebbi cél a modern, kulturállam követelte közrend érdekében a kóborlás, a csavargás megszüntetése. A távolabbi cél pedig a cigányok polgárosítása.

A kóborlás megszüntetése természetesen csak helyhez kötés útján érhető el. Ezen cél eléréséhez az első lépésnél van csak szükségünk. Később a cigány az ellenőrzést mint kibírhatlan nyűgöt rövidesen megunja, a vándorlással, mivel belátni kénytelen, hogy ez az eddigi szabad életmód folytatására, a lopásra, utonállásra, rablásra, kasszafurásra alkalmul többé nem szolgálhat, felhagy, illetőségi, illetve kijelölt tartózkodási helyére megy s ott megélhetés után lát, szóval önmagától megváltozik, lelkületében átalakul és az őt körülvevő társadalomnak kárára, terhére, úgy mint eddig volt, ezután nem lesz, de ami fő, nem is lehet.

A legelőször azt hiszik, hogy a cigányt megállítani és lelkületét átalakítani nem lehet. De igenis lehet. Mert mint a biológia tanítja: minden élőlény képes más környezetben, más éghajlati és megélhetési viszonyok között, megfelelő nevelési módszer alkalmazása mellett eredeti énjétől megváltni és a szükségeshez képest bizonyos mértékig átalakulni. Ha ez igaz, amit senki kétségbe nem vonhat, akkor a cigányt is

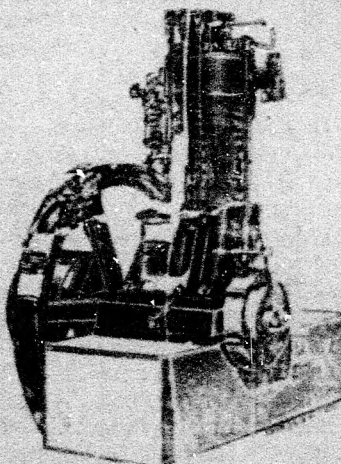
Takarmánykamrák, malmok meghajtására, kastélyok, tanyák villamos világítására, szivattyúk és cséplőgépek hajtására. „Ipari telepek számára a legmegbízhatóbb és legtehetősebb üzemgép a

BRONS MOTOR

a legújabb Diesel-rendszerű magasnyomású nyersolajmotor. 4 HP-től kezdve minden nagyságban készül.

Vereinigte Maschinenfabriken A. G. (vorm. Skoda, Ruston, Bromovsky u. Ringhoffer) snciovi gyár gyártmánya.

FARAGÓ ANDOR OKL. GÉPÉSZMÉRNÖK
MŰSZAKI IRODÁJA
BUDAPEST, V. KERULET, VÉCSEY-UTCA 2. SZÁM.
TELEFON 130-70.

Legegyszerűbb szerkezet.
Nincs előmelegítő lámpa.
Nincs gyújtógyertya, sem gyújtócső.
Nincs villamos gyújtó.
Nincs vízbefecskendezés.
Nincs légszivattyú.
Nincs nyersolajszivattyú.
Nincs füst- és koromképződés.
Nincs hatósági ellenőrzés.
Nincs robbanás vagy tűzveszély.
Nincs elpiszkolódás.
Nincs üzemzavar.
Legolcsóbb üzem.
Legkevesebb fogyasztás.
Minden pillanatban indul.
Mindig üzembiztos.
Bárki kezelheti.

lehet erőszak nélkül is oly viszonyok közé jutni, hogy eredeti énjétől megváljon és átalakuljon. Ez az a tantétel, amely a természet örök érvényességű törvényén alapszik és nem a puszta erőszak alkalmazásán, ami a dacnak felkeltője és az ellenállásnak kiváltója, nemesak a cigánynépnél, hanem minden népnél, melynek lelkiállása a teljes meghunyászkodásra nincsen berendezve.

És ezen elvek helyes felismerésében és alkalmazásában van meg a garanciája annak, hogy ezuttal a cigánykérdés megoldása nálunk sikerülni fog.

A belügyminiszter mély gondolkozása, nagy tudása, gyakorlati érzéke és törhetetlen energiája biztos zálogai ennek.

Egy pillantás a korszakot alkotó belügyminiszteri 15.000/1916. számú rendeletre, nyilvánvalóvá teszi, hogy a szükséges erélyes rendszabályok mellett egész sorozata van ott a humanus és a cigányok sorsát erősen javítani célzó intézkedéseknek is.

A rendelet, amely csak azokra a kőborcigányokra terjed ki, akiknek rendes lakóhelyük nincs, mindenekelőtt kimondja, hogy a cigányok ezentul az eddig szokásos kőborlásaitól eltiltattak. Akiknek van rendes lakóhelyük, de mégis kőborolnak, azokat a hatóság — ha nem találja idegenben való tartózkodásukat kellően indokoltnak — a körülményekhez képest kényszerítve vagy toloncuton, rendes lakóhelyükre utasítja, illetve kísérteti.

A cigányokat ott, ahol éppen tartózkodnak, előállítják, összeírják, nyilvántartásba veszik és az előre kiszemelt és a különleges kivánalmaknak megfelelő látszó községekben elhelyezik.

A 18—55 éves férfiakat népfőlkelő bemutató szemle, illetve utószorozó-bizottság elé állítják, a kevésbé alkalmasokat segédszolgálatra osztják be. Az alkalmatlanok visszakísértetnek abba a községbe, ahol a hozzátartozóik vannak, illetve ilyeneknek nemlétében abba a községbe, amely tartózkodó helyül az illetők részére kijelöltetett.

Ragályos betegségben nem szenvedő lovak hadiszolgálatként a katonaság részére vétetnek igénybe. A szabály szerint járó megfelelő ellenértéket természetesen — éppen úgy, mint

44. ábra. Műkéssel kapával dolgozó magyar baka. (Az 44—48. ábrák Glósz Odón dr. min. fogalmazó fővételei.)

mások — megkapják. A jövőre igavonó állatot (ló, öszvér, szamár) csak rendőrhatalmi engedéllyel szerezhetnek.

Ezekkel az állampolgári kötelezettségekkel szemben azonban a hadbavonult, illetve hadiszolgálatokra igénybevett cigányok családjai a 100.000/1914. számú pénzügyminiszteri utasítás értelmében éppen úgy fognak hadisegélyben részesülni, mint ahogyan mások családjai részesülnek. Akik pedig a törvény alapján közmunkára köteleztetnek, azoknak a végzeit munkájuk-

kal arányban álló munkadíj vagy térítés fog járni. Ugy a segélyt, mint a munkadíjat, illetve térítést azonban nem kapják egészben kézhez, hanem ezeket a pénzeket csekélyebb értékű szükségleti cikkekre (só, fűszer, dohány, gyufa stb) szükséges összegek kivételével az előjáróságok által kiszemelt és megbízott egyének kezelik a javukra mindaddig, amíg munkásság-

45. ábra. Műkéssel gereblyező magyar baka.

gal, józan étellel és a letelepülésre való hajlandósággal megbízhatóságuknak kézzelfogható bizonyítékát nem fogják adni.

(Vége köv.)

A mezőgazdaság köréből származó rokkant és béna katonák jövője.

A háboruban a legtöbb áldozatot azok hozták, akik életükkel, testük épségével védtek az itthonmaradottak életét, vagyonát, a — hazát. Természetes, hogy viszonzásul az államnak és a társadalomnak is mindent meg kell tenni, amivel visszatérő hőseink boldogulása előmozdítható. Különösen figyelmet érdemel a hazatérő rokkant és béna katonák sorsa. Nemesak azért, mert ők nagyon is rászolgáltak erre, hanem legnagyobb részt reá is vannak erre szorulva.

A rokkant, béna és esonka katonáink száma eddig körülbelül 70.000-re becsülhető. A katonaságnak legalább 75%-a a mezőgazdasággal foglalkozók köréből való s így joggal föltehető, hogy eddig 53.000 mezőgazdasági foglalkozás köréből származó rokkant és béna katonánk van, akiknek a száma a háboru további tartama szerint előre nem látható mértékben még emelkedhetik.

A háboru után szükséges belterjesebb, többet termelő gazdálkodásnak legelső kelleke, hogy elégséges munkaerő álljon rendelkezésre. A háboru után a már előbb is sok vidéken meglévő munkahiány még inkább érezhető lesz, mert az elesett hősök legnagyobb része is természetesen a mezőgazdaság köréből való. Mindezekből kifolyólag a magyar mezőgazdaságnak elsőrendű érdeke, hogy a sok ezer mezőgazdasági rokkant a lehetőség szerint visszatérjen a mezőgazdasági foglalkozáshoz. Jól tudom, hogy a rokkant és béna katonák gazdasági munkaereje többé-kevésbé csökkent, amely ép munkásokkal nem versenyezhet, mégis, ha nem is a jelen, hanem a jövő fontos érdeke, hogy minél kevesebb pártoljon el közülük a mezőgazdaságtól, mert ha ezek elszakadnak a földtől, a gazdasági foglalkozástól, utódaik sem fognak többé oda visszatérni.

A m. kir. Rokkantügyi Hivatalra, illetőleg annak tanácsadó bizottságára fontos szerep várakozik e téren. Az a cél lebegjen szemük előtt, hogy a gazdálkodás köréből származó

rokkantak lehetőleg visszakérüljenek a faluba. A legkevésbé kell attól félnünk, hogy a gazdaság soraitól való rokkantak és bének elpartolnak a földtől, mert ezeket erősebb kötelezettségek fűzik ahhoz. Habár itt is sok esetben előfordul, hogy az illető fél vagy röstel visszatér a gazdálkodáshoz, falujába, s itt is szükség van a Rokkantügyi Hivatal megfelelő közegeinek irányító és nevelő szerepére, ami legtöbb esetben nem is lesz nehéz. Sokkal nehezebb annak a kérdésnek megoldása, hogy a mezőgazdasági munkások és gazdasági cselédek közül is csak azok pártoljanak át egyéb pályára, akiknél a rokkantság vagy bénaság olyan nagyfokú, amely kizárja azt, hogy az illetők a mezőgazdaság körében bármiképpen is elhelyeződjenek. Az élet ugyanis tényleg többet kíván ezektől, akik idegenek szolgálatában akarják megkeresni kenyerüket, mint azoktól, akik saját gazdasággal rendelkeznek, ahol egy szorgalmas asszony, esetleg gyermekek, vagy öreg szülők is segídeknek a gazdasági munkákban, ahol tökéletes munkamegosztás mellett a rokkant vagy béna gazda is megtalálja a maga munkakörét, anélkül, hogy a gazdaság érdeke nagyobb mértékben szenvedne; de meg a nincstelen gazdasági cselédet és munkást nincs is ami a faluhoz kösse, sőt a hosszas lábbadozás ideje alatt meg is szokják a szórakoztatóbb városi életet és úgy érzik, hogy inkább elvagyúlnak ők is a városi élet forgatagába, amelynek eddig csak a szivességét, változatosságát élvezték és nem ismerik azokat a mélységeket, amelyekbe, ha már a háborus jótékonyosság is divatját multa, a létért való küzdelem rájuk nézve egyenetlen harcában könnyen belésodródhatnak. Meg kellene értetni ezekkel a rokkantakkal, hogy a föld, a falu sohasem tud olyan mostoha lenni azokhoz, akik belőle élnek, mint a város és a városi emberek. Egyszóval a mezőgazdasági rokkantjainkkal és bénáinkkal szemben az legyen a jelszó, hogy „vissza a faluba”. A m. kir. Rokkantügyi Hivatal mintaszerű szervezete meg tudja oldani ezt a feladatot, ha a vezető körök is megvannak győződve arról, hogy a mezőgazdaságnak szüksége van, ha nem is annyira a rokkant és béna katonák, mint inkább azok utódainak munkaerejére.

Az a kérdés merülhet föl, vajon a rokkant

46. ábra. Műkéssel ásó magyar baka.

és béna katonák képesek-e egyáltalában mezőgazdasági munkára? Erre nézve a legegyszerűbben megfelel maga a mindennapi élet. Úgy szólván mindenki látott valami szerencsétlenség folytán rokkantá vagy bénává vált embert falun, aki mint kisgazda, cseléd vagy munkás megkereste a kenyerét. A háboru alatt azonban az orvosi és a vele kapcsolatos műszaki tudomány már is annyit fejlődött, hogy a jövőben a háboru rokkantjai még kevésbé fogják érezni testi fogyatkozásaikat. A mezőgazdasági foglal-

kozshoz alkalmas mülábon kívül olyan elmés művezek készülnek, amelyekbe szükség szerint a különböző munkák végzésénél használható részek szerelhetők, úgy hogy olyan munkákat tudnak ilyen módon végezni, amelyek enélkül szóba sem jöhetnének. A 44—52. ábrák részint magyar, részint német rokkant katonákat ábrázolnak, amint a művétagokkal a legkülönbözőbb gazdasági munkát végzik. Természetesen a rokkantság mérve szerint többé-kevésbé tökéletesen és hosszabb vagy rövidebb ideig tudják végezni ezeket a munkákat, de hisz itt nem is arról van szó, hogy a művétagok az eredeti és hiányzó végtagokat teljesen pótolni tudják, elég az, ha képessé teszik a rokkantakat mezőgazdasági foglalkozások végzésére.

Jó volna, ha a fizikai munkájuk hiányát nagyobb szaktudással, valamilyen speciális ismerettel pótolhatnák. Nemesak a rokkant kisgazda venné ennek hasznát, hanem főleg az a mezőgazdasági rokkant, aki kénytelen munkáját más szolgálatában értékesíteni. Ezért nagy jelentőségük van a rokkant és béna katonák részére rendezett méhészeti, kertészeti és gazdasági tanfolyamoknak, ahol nemesak a művétagok használatát, hanem sok olyan gyakorlati tudást is sajátítanak el, amelyek a gazdasági életben való boldogulásukat megkönnyítik. Nálunk is megvannak ezek a tanfolyamok, csak az a baj, hogy a mezőgazdasági rokkant és békakatonák számára viszonyítva aránylag kevesen végeztek eddig el azokat. A kertészet, szőlészet, méhészet, baromfitenyésztés körében, továbbá mint magtáros, raktáros, csósz, munkavezető, pásztor-ember, éjjeli őr stb. sok ezer rokkant és béna katonát találhat megfelelő munkört a nagyobb gazdaságokban is.

A gazdatársadalom úgy látszik kellő érzékkel viseltetik a magyar mezőgazdaság rokkant és béna hősei iránt, mert tudomásom szerint a m. kir. Rökkantügyi Hivatal (V., Országház) munkásközvetítő osztályában annyian keresnek rokkant vagy béna gazdasági munkást, hogy a kereslet akárhányszor fölülmulja az ajánlkozók számát.

A magyar mezőgazdaság, a jövő munkáskérdés érdeke, hogy még *áldozatok árán* is vonjuk vissza a mezőgazdasági rokkant és béna katonákat régi foglalkozásuk körébe.

Reichenbach Béla.

47. ábra. Műkézzel lapátoló magyar baka.

Lucernavetőmag vásárlása.

III.

A másik fontos kérdés, amiért a gazda nem foglalkozhatik arankamentesítéssel, állítólag a kellő szakértelem hiánya. Ezt én nem fogadom el. Véleményem szerint magához az arankamentesítéshez annak, aki a gépet kezelni tudja, nem kell semmiféle szakértelem. Az arankamentesítés éppen olyan végtelenül egyszerű munkálat, mint bármely más vetőmagtisztítás. A

magot a gépre felöntjük; ha első felöntés után arankásnak bizonyulna, felöntjük megégyeszer s ha szükséges, többször is. A gép tisztít és azt a magot, amelyet X faluban nem lehet arankamentesíteni, ugyanazon a gépen Budapesten sem lehet.

Én megmondom mihez kell a szakértelem. A szakértelem ahhoz kell, *hogy minél kisebb*

48. ábra. Műkézzel kaszáló magyar baka.

veszteséggel minél nagyobb tisztasági fokra hozunk egy heremagút és hogy az aljának jó áron való értékesítésével ellensúlyozzuk a tisztítás által beálló magvesztéséget. Ilyen aljat természetesen csak az ország határán túl szabad és lehet jó áron értékesíteni. És itt most vegyünk elő ceruzát és papirost. Amikor a kisbirtokos arankás magjától meg akar szabadulni és arankamentes magot akar vetni, eladja az ő 30—50 kg.-nyi magját a szatócsnak 1 koronáért (béke idején) s helyette legkedvezőbb esetben ólomzárólt magot vásárol 1:30 koronáért. Az árkülönbség tehát 60%. Ez azt jelenti, hogy ha a kisgazda maga 60%-os veszteséggel tisztítja a heremagútját, pénzügyileg sem nem nyert, sem nem veszített. Aki az arankamentesítéshez csak egy kicsit is ért igazat fog adni nekem abban, hogy a 60%-os veszteség melletti tisztításhoz (ha a mag egyáltalán tisztítható) semmiféle szakértelem nem kell. Amennyivel ennél kevesebb veszteséggel tisztít, annyiival több a haszna, amiből a rostaalj értékével együtt bőven fogja fedezhetni a gép törlesztésére eső összeget. Az időt és munkát nem számítom, mert a kisbirtokosnak őszől tavaszig mindig akad annyi üres órája, amennyi elegendő néhány kg. heremag tisztításához.

Másképpen áll a dolog a heremagkereskedőnél és a nagybirtokosnál. Az a kereskedő tud legjobban boldogulni, aki a legkisebb veszteséggel tud legjobban minőséget előállítani, mivel nála a fuvar, raktározás, tisztítás, kamat stb. nagy összeget képvisel s ezt a tisztításnál előálló veszteség lehető csökkentésével tudja behozni. A tisztítás körül jártassággal bíró kereskedő nagyobb árt fizethet és fizet is, mint a kereskedő, aki a tisztítással nincsen tisztában.

A heremagüzlet jövedelmezősége akárhányszor azon a néhány százalék rostaaljvesztéségtől különbözetten fordul meg, mely a tisztítás alkalmával előáll: ha a rostaalj veszteség nagy, a haszon kisebb és megfordítva.

Ezért a tisztítással foglalkozó kereskedő, mielőtt a magot megvásárolná, alaposan meggyőződik annak tisztíthatóságáról s a fizethető árat csak azután kínálja.

A nagytermelő egyöntetű nagy tételű termésénél az árat a dolog természeténél fogva magasabbak; a kereskedő a tisztítás körüli nagyobb jártasságával tudja a gazdával szemben tartani az árat. A tisztítás körül jártatlan gazda mindig nagyobb veszteséggel fog tisztítani, mint a jártas kereskedő; de ha egy kis gyakorlatra tesz szert, éppen oly jól és olcsón fog arankamentesíteni, mint a kereskedő, annál is inkább, mivel nála igen sok olyan költség eleresik, ami a magkereskedőt érzékenyen terheli.

Egyetlenegy nehézség van, amivel a gazdának nehezebb megküzdeni, mint a kereskedőnek s ez a tisztítandó áru megismerése arankamentesítés

szempontjából, de ez is inkább nehézkes, mint nehéz. *A magvizsgáló állomások a gazdák részére a vizsgálatokat díjtalanul végzik.* Ezeket a vizsgálatokat a kereskedők is többnyire a magvizsgáló állomásokon végzetik, de pénzért. E tekintetben tehát gazda és kereskedő között alig van különbség. Merem állítani, hogy az országunk területén lévő néhány száz heremagkereskedő között nem akad néhánynál több, aki az arankát ismeri, pedig már sok megöszült és egész életén keresztül heremagüzlettel foglalkozott és tisztítással bajlódott.

Ennek a szomorú következménye az, hogy az apróbb tételekben összevásárolt tisztítható és tisztíthatatlan (nyágarankás) árukat a vidéki kiskereskedők szakértelem nélkül összekeverik s így néha egy kisebb (néhány mázsa) mennyiségű nyágarankás maggal több száz mázsa tisztíthatatlanná, illetőleg elvetésre alkalmatlanná, ami pedig megmenthető volna, ha a gazda maga is foglalkozna arankamentesítéssel. Ez a körülmény is nagyban hozzájárul a mai áldatlan állapotok előidőzéséhez.

Le kell szegednem, hogy ezek az állapotok évről-évre rosszabodnak, ahelyett, hogy javulnának! Amely mértékben a hereték termelése terjed, oly mértékben terjed és szaporodik az aranka is országunkban, amely egyes vidékeken valóságos csapásként jelentkezik.

A Nógrádvarmegyei Gazdasági Egyesület titkára az arankaokozta kárt a megye területén jó heretermő évben három millió koronára becsüli. Ha ezt a számot felére csökkentjük, még akkor is hihetetlenül hangzik! Én az aranka kártételét az országunk területén statisztikai adatok alapján hozzávetőleg 8—10 millióra becsülöm jó heretermő évben, ha az időjárási viszonyok az aranka fejlődésének is kedveznek. *Még ez is olyan magas szám, amely mindenképp gondolkodoba kell, hogy ejtsen és meggyőzőn arról, hogy itt valamit tenni kell, annál is inkább, mivel a kár évről-évre nagyobb lesz s a baj, amely állattenyésztésünket fenyegeti, nőttön nő.*

A baj leküzdésére nem lehet más mód, mint arankamentes vetőmag alkalmazása, karöltve az aranka gondos szántóföldi irtásával.

Éppen ezért magam is végtelenül fontos dolognak tartom az arankamentesítés műveletének a gazdánál minél szélesebb körű bevezetését és népszerűvé tételét, hogy minden vetőmag arankamentesen kerüljön a talajba, mert mit ér

49. ábra. Háborúban rokkantá vált német katona műballábbal talicskában hordja a trágyát az istállóból a trágyatelepre.

a legszorgalmasabb arankairtás is, ha a vetőmag folyton arankás.

Eredmény csak úgy érhető el, ha a gazda maga veszi kezébe mindkettőt, mert mindenki a legjobban magának tud dolgozni. Beismerem, hogy az arankamentesítésnek a gazdák körébe való bevezetése nehéz munka lesz, de nehéz az a feladat is, melyet hivatva van szolgálni t. i. az arankairtás kérdésének sikeres megoldása.

Korma Dénes dr.

Véleményemet már előbbi közleményemben kifejtettem és most csak azt említem meg, hogy a lucerna és lóhere magtermelést nem tekintem olyan fokban kockázatosnak, mint *Kozma dr.*, mert igaz ugyan, hogy vannak idékek és évjáratok, amikor ezek a növények alig kötnek magot, de a magkötést gondosan figyelemmel kísérve, ilyen esetben még oly állapotban lekaszáthatjuk a lóherét vagy lucernát, hogy — ha nem is elsőrendű — mégis elég jó takarmányt, még mindég kaphatunk. Azonkívül a kockázatot nagyon csökkenthetjük a lóhere — ápcion és lucerna — gonioctena gondos irtásával, amelyre amint ismeretes, gyakorlatilag jól végrehajtható és eredményes eljárásaink vannak, csak az a baj, hogy ezek legtöbb helyen nem alkalmazhatók.

Grabner Emil.

Lehet-e felültrágyázni mész-nitrogénnel?

Háborus népelemezésünk biztosítása szempontjából nemcsak arra kell törekednünk, hogy a művelési területek nagysága ne csökkenjen, sőt növekedést mutasson, hanem arra is, hogy az eddig elért termésátlagok a lehetőség szerint legalább a világháboru kitöréséig elért színvonalon maradjanak meg.

Sajnos, a gazdák ebbeli törekvésének legnagyobb és alig leküzdhető gátat vet az a hiány, mely mesterséges és a természetes trágyafélékben egyformán nagy mértékben mutatkozik. Abban, hogy — ha nem is általánosan — de már mindig szélesebb körben határozatlan beszélhetünk a termésátlagok jelentékenyebb mérvű megjavításáról, igen nagy és elsőrendű szerepe van annak a körülménynek, hogy a gazdák a *nitrogén-trágyázás* fontosságáról mindjobban meggyőződtek, ami elsősorban a nitrogénműtrágyák fokozottabb mérvű felkarolására vezetett.

Tudva azt, hogy a nitrogén-trágyázás minő fontosságai bir a többtermelés szempontjából, különös aggodalommal láthatjuk azt, hogy a háborus idők mulásával éppen ebben a tekintetben mindig kedvezőlenebb viszonyok alakulnak ki. A világfelfordulás kezdetekor rendelkezünk

50. ábra. Német katonák műkézzel lát fűrészelnek és hasogatnak.

még egyrészt tartalékkészletekkel, melyekkel a szükségletet egy ideig fedezni lehetett, istállótrágya is sokkal nagyobb mennyiségben állott rendelkezésre, mint most a megfogyatkozott állatlétszám mellett. A zöldtrágyázásról is lassan-lassan le kellett mondani, egyrészt a vetőmag drágasága, másrészt a munkaerő hiányossága miatt, amelylyel még karöltve járt részben a műtrágyákban mutatkozó folyton fokozódó hiány is. Ma már mesterséges trágyákat, főleg pedig nitrogénműtrágyákat alig-alig lehet kapni, még

ez utóbbiak közül leginkább mész-nitrogént korlátozott mennyiségben. A csilisalétrom behozatal teljes elmaradása miatt, amelylyel még a háborút követően is hosszú ideig kell számolnunk, a kormányok (elsősorban Németországban) ujjgyarak alapításával igyekeznek a nitrogéntrágyák iránti nagy keresletet legalább némileg kielégíteni; természetesen azonban, hogy ennek az akció-

51. ábra. Német katona műkézzel fűvet kaszát.

nak hatása csak lassan válik érezhetővé és annak a gazdának, akit jó sorsa több-kevesebb ilyen nitrogénműtrágyához juttatott, legfőbb gondja az lesz, hogy a rendelkezésére álló csekély mennyiségű anyagot hogyan használhatja ki a legmegfelelőbb módon? Különösen ebben az esetben, ha a trágyához elkésve jutott, amivel a mai közlekedési és szállítási viszonyok mellett szintén számolni kell. Felmerül tehát az a kérdés, hogy lehet-e és hogyan a mész-nitrogént az adott viszonyok között alkalmazni?

A mész-nitrogén alkalmazását illetően jövedelmek uralkodott az a felfogás, hogy maró és mérgező hatása miatt a vetés előtt legalább 2 héttel kell kiszórni, befogasolni és betárcsázni. Igen sok gazda szalasztotta el a legmegfelelőbb vetési időpontot, a vetésnek éppen amiatt való halogatásával, hogy ennek a követelménynek megfelelően, nem birva még tudomással azokról az újabb hazai és külföldi tapasztalatok és kísérletek alapján szerzett megállapításokról, amelyek szerint a mész-nitrogén műtrágya okszerűen alkalmazva, mint fejtárgya is sikeresen felhasználható.

Hazánkban az Orsz. m. kir. Növénytermelési Kísérleti Allomás végzett ez irányban szélesebb körű kísérleteket, amelyek folyamán nemcsak az tűnt ki, hogy a mész-nitrogént réten a vegetáció szünetelése alatt, vagyis a gyepek megindulása előtt a gyepek kimarása nélkül lehet alkalmazni, hanem a legújabb keletű fejtárgyázási kísérletek révén az is, hogy télen, vagy kora kivitavasodáskor, vagyis még a téli pihenőszakban levő őszi kalászosokra aránylag nagyobb mennyiséget, katasztrális holdanként 50 kg. mész-nitrogént is felül lehet hinteni fejtárgyának károsodás nélkül, ha a növényzet nem nedves. Még abban az esetben is, ha e műtrágya perzselő hatása folytán a momentán károsodás nyomai mutatkoztak, a tapasztalat azt mutatja, hogy az ilyen károsodásokat a növényzet igen hamar kiheverte s az a fejlődés elmaradottságában és evvel kapcsolatban az érés megkésésében nem jutott kifejezésre.

Amit a hazai tapasztalatok az ősziakra, ugyanazt hozták a németországiak ezenfelül a tavaszi kalászosokra vonatkozólag. Itt különösen a zab és tavaszi buza mész-nitrogénfelültrágyázásával igen kedvező eredményekhez jutottak,*) amelyek semmivel sem állottak a csilisalétrom fejtárgyázással elérték mögött. Ha a felhíntés után a levélzet többé-kevésbé meg is sárgult, azt tapasztalták itt is, hogy a növények meglepő rövid idő alatt magukhoz tértek és fejlődésük bujaságával, élénkebb zöld színükkel már rövidesen hálásnak mutatkoztak a fejtárgyázásért. Szükségesnek tartom azonban mindjárt itt

*) Assistent dr. Derlitzki: Über die Anwendung des Kalkstickstoffes als Kopfdünger. III. Landw. Zeitung No. 30. 1916.

leszegezni azt a tényt, hogy a felültrágyázásra vonatkozó mindezek a megállapítások csak a kalászosokra vonatkoznak, a kapásnövények (répa, burgonya) mész-nitrogénfelültrágyázásból óvakodni kell, mert a trágya a nagyfelületű, érzékenyebb levélzetben olyan kárt okoz, amely a növényzet részleges, vagy teljes elpusztulására vezethet; mindenesetre a vegetációt a fejlődésben nagyon hátraveti. A tavaszi kalászosok mész-nitrogénfelültrágyázásával egy közvetett cél is sikeresen elérhető a németországi tapasztalatok szerint, nevezetesen a vadrepceirtás. Most, mikor a háborus viszonyok a tökéletesebb talajmunkát lehetetlenné teszik és evvel kapcsolatban feltétlenül a gyomosodás nagyobb mérvű elterjedésére is vezetnek, ez a körülmény sem becsülhető le.

Azokat a tapasztalatokat tehát, amelyek nyomán a mész-nitrogénnek fejtárgyaként való különleges alkalmazhatóságát meg lehet állapítani, a mai háborus viszonyok között mindenképpen kiemelkedő fontosságúnak kell tartanunk, mert rámutatnak arra, hogy ezt a gazdának majdnem egyedül rendelkezésére álló mesterséges nitrogéntrágyát alkalma van még akkor is sikeresen felhasználni, amikor a fejtárgyául egyedül ismert csilisalétrom hiányában erre már nem is gondolhat.

(Arad.)

Surányi János.

A többtermelés tanulságos példája.

I.

Az alábbi közlemény nem tűnik föl első tekintetre időszerű tárgynak, pedig mégis az. Manapság, midőn a *többtermelésről, rokkantak telepítéséről, eddig hasznavehetetlen műveletlen területek hasznosításáról* olvasunk, nem lesz érdektelen, sem haszonnélküli megismerni azt a szép munkát, amit a porosz hatóságok végeztek Westfália egyik szegény — és a nép helytelen gazdálkodása folytán még jobban elszegényedett — vidékén, az elnéptelenedett falvak gazdasági megerősítésén.

Az alábbi ismertetésből okulást meríthetnek vármegyei és állami szaktisztviselők, kis- és nagybirtokosok és a falu vezetőségei is, főleg az ország hegyvidékein, hol sokban hasonló az állapotok a közleményben említett vidék viszonyaihoz.

Poroszországnak Westfália tartományában a Siegenerland és Sauerland kerületekről lesz szó, azon járásokról, hol a természeti viszonyok mostohák, a föld kevés és silány, a hegyes-völgyes vidéken a nép szegény. A falvak népe az ottani ércbányákban keresi meg az élelmet,

52. ábra. Német katonák műkézzel lovat patkolnak.

mert a föld hozadékából magát fűtteni nem tudja. Az ércbányák munkája nehéz és egészségtelen. Egy erős férfi 20—25 évi munka után vagy megrokkán vagy elpusztul, és az ivadék is satnyul, korcsosodik.

A dombvidék hegyei csak 6—700 méterig emelkednek ugyan, de a hegyek meredek, a mélyenfekvő keskeny völgyek legtöbbje észak felé nyílik, így a folytonos hideg légjárástól az éghajlat zorddá válik. A talaj silány agyag, a termőréteg sekély, az altalaj köves, sziklás,

gazdasági használatra kevésbé alkalmas. Az olpei járás egyike a legszegényebbeknek, amit mutat az is, hogy míg Poroszországban a statisztika szerint 48,6% a szántóföld és csak 25,9% az erdő kiterjedése, addig ebben a járásban 62,000 hektár (1 hektár = 1738 kat. bold) földterületből 65,33% (40,250 ha) az erdő, 21% a szántóföld és kert (13,000 ha) és 9,73% a rét és legelő (6000 ha).

Az erdő legnagyobb része tölgyesekből állván, a cserkéreg pedig a német börtgyártás fejlettségénél fogva könnyen és jól értékesíthető, keresett cikk lévén, az erdőbirtokosok legnagyobb része cserkéregtermelésre rendezkedett be már a múlt évszázadoktól fogva és könnyen megélt az erdőből, sőt, mivel a kihasznált erdők egy részét — egy ideig — burgonya- és rozstermelésre is föl tudta használni, még családja élelmezésére is jutott termény.

A német ipar hatalmas fejlődése folytán a timáripár mind nagyobb mennyiségű cserzőanyagot igényelt, az itteni erdők is kezdtek már pusztulni. Az erdőbirtokosok pusztították ugyan erdejüket, de a kihasznált területeket nem gondozták, sem újakat nem ültettek. Itt is olyan volt az állapot, mint nálunk a keleti hegyvidéken, hogy a nép legelőit nem gondozza, hanem ha az tönkrement és elkopárosodott, úgy új erdőterületek „fölszabadítása” után járkal.

Az erdőpusztítással azután a lakosság elszegényedése is együtt haladt, úgy hogy az állapotokra a porosz kormány figyelme is ráterelődött és erélyes rendszabályokkal igyekezett rendet és javulást teremteni.

A múlt század elején a tartomány-erélyes rendszabályokat léptetve életbe, az erdőket állami erdészeti kezelés alá helyezte és elrendelte, hogy az egyes falvakban levő összes erdőbirtok közös birtokossági tulajdont képező, vagyis *közbirtokká* egyesíttessék és abban az egyes tulajdonosok arányjogokat kapnak, az eddigi magán erdőbirtokok *értéke* szerint. Az ilyen közbirtokossági erdőbirtokok („Jahnschaft”) szervezése, hogy nem ment könnyen, az elképzelhető. Mint olvasom, 1840-től 1860-ik évig csak 6250 hektár erdőterületet tudott a kormány magánbirtokból, közbirtokossági szervezetűvé, azaz „Jahnschafttá” átszervezni az „*érdekeltség leghevesebb ellenállása mellett*”, tehát az olpei kerületben levő erdőségeknél körülbelül a felét. A 60-as évek vége felé azonban a kormány, a lakosság „nyomásának engedve” beszüntette a „Jahnschaftok” további szervezését, de helyette a közbirtokká át nem szervezett erdőbirtokokat „*erdőkerületekké*” (Forstbezirk) osztotta be és szintén állami erdészeti kezelés alá helyezte. Ezekben a kerületekben a tulajdonosnak elkülönítve megmaradt ugyan az ő erdőterülete, azaz nem lett beolvastva közbirtokká, de csak az állami erdészet által megállapított közös és egységes üzenetv alapján használhatta csak azt.

Később a „Jahnschaftok” és „Forstbezirkek” jogviszonyait és erdőhasználatát egy 1897-ben hozott külön törvénnyel szabályozták, mely szerint a „Jahnschaftok” olyan „erdősövetkezetekké” alakultak át, hogy a közös tulajdont képező

törzsvagyonban az egyes tulajdonosok, az arányjoguk szerint részjegyekkel („Holzaktien” és „Taxtaler”) részesednek, a „Forstbezirkek” pedig szintén ilyenféle, de némileg az előbbtől eltérő erdősövetkezetekké kötelesek alakulni, de nem annyira az erdőtulajdon közös, közbirtokszerű használatára, hanem olyformán, hogy az erdőterületüket egységes mód és eljárás szerint művelik és használják. Ezek tehát — miután a tulajdonosnak megadatott az erdő területének *külön* hasznóvétele, ami a másik társuláshoz nincs meg, — nem annyira erdészövetkezetek, hanem inkább „üzemtervsövetkezetek” lettek. (Jellemző azonban, hogy a *véderdők*re külön intézkedések történtek.)

Mióta az erdők állami erdészeti felügyelet alá kerültek, megszűntek ugyan a rendszertelen és kíméletlen erdőpusztítások, megkezdődtek az erdőfelújítások, de a lakosságnak már nem adott az erdő — főleg a cserkéregüzem — olyan könnyű és bő jövedelmet, mint azelőtt és a falvak népe rohamosan szegényedett. Az állami felügyelet rendet teremtett ugyan, de *kissé későn jött*.

Mint említve volt, a német börtgyártó ipar rohamos fejlődésével nem tudott lépést tartani a cserhézüzem termelése és a folyton nagyobb arányu cserzőanyagszükségletet még a rohamosabb és kíméletlenebb erdőpusztítások mellett sem tudta a Rajnavidék kielégíteni úgy, hogy Argentínából mind nagyobb mennyiségben hozta be a német börtgyártó a *Quebraho-fát* cserzésre, azután a timáripár a *kennátriumot* is nagyobb arányokban kezdte fölhasználni. Ennek következtében a cserkéreg utáni kereslet folyton lanyhábbá vált és az árak is leestek, úgy hogy a cserkéregtermelés ezentúl már nem hajtott olyan jövedelmet, mint azelőtt.

Az ottani vidék vashámorai azonban jól vásárolták a *faszén*et, melyet a vasércolvasztó kemencékben használtak nagymennyiségben és így a faanyagnak faszénné való földolgozása régebben szintén jó hasznót hajtott. A vashámorok azonban lassanként berendezkedtek a „Bessemer”-féle acélgártásra, melynél a faszénre nincs szükség és így a faszéntermelés nem fizette ki magát, az erdőbirtokosok rohamosan elszegényedtek.

A hatóságoknak tehát más megoldást kellett találni, hogy a nép gazdálkodását más alapokra fektetve, részére ezen mostoha viszonyok között boldogulást szerezzen. Az elhanyagolt erdőirtások egy részét, melyek részben kopárrá változtak, fenyővel ültették be és az egész erdővidéket felülvizsgálat alá véve megállapították, hogy mely területek lesznek *mezőgazdasági művelés* céljaira kiengedhetők. Főleg ily területek szerzésére és a régi *legelőterületek* megjavítására fektettek nagy súlyt, egyrészt azért, mert a fenyőfával való beültetés által a hegyvidéki erdők — az azelőtti lombdők — legelőterületre használt területe esett vissza, tehát azt új erdőterületek kiengedésével kellett pótolni, másrészt pedig azért, hogy a népnél az *állattenyésztés* fejlesztése mutatkozott, a jövő boldogulást tekintve legegyszerűsőbbnek, tehát *betterjes*

műveléssel létesített jó minőségű legelőterületek berendezése volt a legsürgősebb teendő.

Másrésztől azáltal, hogy az erdőnek meghagyott és rendszeres gondozás alá került erdőségeknél a legelőterület megtiltották, a fatermesztésnek is kedveztek és így az erdőségek magasabb hasznosítását érték el.

E vidék nem csapadékú, így nyáron és kora ősszel a szárazság idején gyakoriak voltak az erdőtüzek, melyek a szélről élesztve nagyobb kiterjedésben pusztították az erdőt, mivel az elhanyagolt területen nőtt magas gyom és avarfű kiszáradva könnyen meggyült és táplálta a tüzet magában is. Az erdőkezelőség az erdőtüzek meggátlása céljából *nagyobb tisztások*at és „*stráfok*at” jelölt ki *legelőnek az erdőben* oly kötelezettséggel, hogy azokról a gyombokokat, avarfűvet tisztára kiirtják és szántás, trágyázás, fűmagvetés stb. által zöld pázsittá változtatják át és tűznek tápot nyújtó száraz, magas fűvet többé nőni nem engednek. Ezzel az eljárással jól járt az erdészet is, mert a zöld tisztás „stráfok” és foltok az erdőtüz továbbterjedésének tényleg több esetben gátat vetettek, de jól jártak a mezőgazdaság érdekei is, mert olyan új legelőterületeket nyert, hol a fáktól védett tisztásokon még száraz nyarakon is több a harmat, üdőbb a talaj és így a fűnövés is jobb, mint egyebütt.

Az erdészeti üzem részére visszahagyandó és mezőgazdasági művelésre kijelölendő területek megállapítása nem ment oly könnyen, mint azt az eljáró szakértő bizottság gondolta. Az erdészet arra törekedett, hogy minél több terület — az értékes faanyag miatt — fenyővel legyen beültetve az erdészeti üzemre maradó területekből, mert a fenyőfaanyag értékesítése jó jövőt ígért. A nép azonban, melynek dedapja is, nagyapja is, oly szépen pénzelt a cserkéregtermelésből, a tölgytelepítéshez ragaszkodott, mert bizony reménykedett a régi jó értékesítési viszonyok újrakezében és inkább a *legrosszabb minőségű területeket* kívánta *legelőnek*, pedig ezek átalakítása nagyobb befektetést kívánt és szerényebb kilátásokkal kezegetett, mint a jobbminőségű talajoké. *A nép ugyanis nem volt állattenyésztő eddig*, a lakosság nagy része bányában dolgozott, az otthonmaradt rész pedig inkább az erdei munkákkal, mint gazdasággal foglalkozott.

A földművelés tehát részint ezért, részint pedig a művelésre alkalmas föld csekély kiterjedése és silánysága miatt is alig jött számba, éppúgy az állattenyésztés is igen szerény keretekben mozgott. Pedig nemcsak szociális, hanem *nép-élelmezési* szempontból is szükséges lett volna e két gazdasági üzemiág fejlesztése. A nép magának élelmet, állatainak pedig abrakakarmányt más vidékekről, drága költségekkel szerzett be és keresetének jórészt erre költötte, pedig nagyrészt saját maga is termelhette volna, ha ezen üzemiágakat jobban fölkarolja. Az érhányákban dolgozó nép egészségére is föltétlenül kívánatos lett volna annak elősegítése, hogy időnként hazajöjjen mezőgazdasági munkákra, hogy a szabad levegőn dolgozva meg-erősödhessenek és megromlott egészségi állapotát helyreállítsa.

„THEXTRA” TEAKIVONAT RUMIZZEL

Olcsó, tartós és egészséges.

Számtalan uradalom és gazdaság állandóan használja.

THEXTRAMÜVEK Copony Márton, vegymentes folyékony teakivonatok gyára, **BRASSÓ.**

A hadsereg, vöröskereszt kórházak, magyar és osztrák államvasutak, városi intézmények stb. stb. szállítói.

a kávé, tej és teahíányánál nélkülözhetetlen a hadifogoly és mezőgazdasági munkások élelmezésénél.

Dacára a rumiznak, nem alkoholos ital és hadifoglyok részére engedélyezve. Egyszerű és gyors módon bármilyen mennyiségű kiválóan zamatos tea készíthető el. „ „ „ „ „
„Thextra” hideg vízhez adva kitűnő hűtő ital.

Az állattenyésztés föllendítése még a csecsemők táplálása szempontjából is fontos kívánalom volt, mert a tej nélkül felnőtt fiatalság erősen visszamaradt.

A tartományi kormányzás az erdészeti és gazdasági szakértők bevonásával helyesen választotta meg a középutat és — amint az eredményekből látszik — ügyesen rendezte be a vidék boldogulásának alapjait.

Az erdőterületnek azon részét, mely ezentul legelőnek volt berendezendő, a kerületi rétművelési szakértő utmutatásai nyomán rendezték be fütermőterületté, az erdészeti üzemből meghagyandó terület pedig egy különleges hasznosítási mód szerint kezelik.

A hegyek csucsát meredek, szakadékos részeit fenyővel, a jobb minőségű részeket pedig tölgyvel telepítették be, ezt pedig 18 éves vágásforduló üzemmél rendezték be úgy, hogy minden évben egy vágás jön kihasználásra cserkéreg termelésre. A cserkéreg a vidéki kisebb timárok még mindig megveszik, (természetesen háboru előtti időről van szó), tehát az értékesítés nem nehéz. A lehántolt faanyag, a cserkéregtermelésre nem alkalmas fiatalabb faanyag és a bokrok kiirtának és tüzelőnek hordatnak el, a lomb és fű, és egyéb giz-gaz pedig föltakarítva mint *alomanyag* a faluba kerül az istállóba, az állatok alá, hogy azután belőle trágyát állítsanak elő a szántóföldekre. A kihasznált területen maradt gyom, (áfonya, hangyafű, moha, gazfélék) azután, mivel a talajt *fölkapálják*, részint a talajba kerül, részint pedig raktárakba gyűjtve elégetik, a hamut pedig, (mint *káli-tartalmu* értékes anyagot) a többi területre szét-szórják.

Az így fölporhanyított és kálival megtrágyázott földbe az év őszén *rozso*t vetnek, melynek termését arányjog szerint elosztják és ebből kenyérszükségletük egy részét fűdözik. A rozsletakarítása után a terület érintetlenül marad, hogy a levágott tövekből kifejlődött sarjából *újra erdő fejlődhessen*. *Enesei Dörner Béla.*

(Folyt. köv.)

A nitrogéntrágyák jelentősége a többtermelés szempontjából.

(X. folytatás.)

Németországban az utóbbi években nagyon kiterjedt kísérleteket végeztek e téren, melyhez ha a hazai, bár szerényebb körletekben végrehajtott kísérletek eredményeit csatoljuk, nagy átlagokban megítélhetjük azt, hogy az új trágyafélék hatóképessége miként viszonylik a csilisalétrum hatóképességéhez.

A németországi kísérletek eredményeit *Gerlach dr.* (Brömberg) foglalta össze.¹⁾ E kísérletek végeredményeként megállapíthatjuk, hogy a vizsgált műtrágyák hatásfoka, a termelt növények fajtájához és a talajok minőségéhez képest nagyon változónak bizonyult. A hazai kísérletek tapasztalatai ezt az általános következtetést teljes mértékben megerősítették.

¹⁾ Biederman's Zentrbl. f. Agrikulturchemie 44. évf. (1915.) 7. füzet 312—316. l.

Az előbbi sorrendet követve lássuk először a *mészsalétrum* viszonylagos hatásfokát. Ha a kísérleti eredmények átlagát fogadjuk el alapul, akkor úgy a német, mint a hazai¹⁾ kísérletek alapján ahhoz a végeredményhez jutunk, hogy a mészsalétrum nitrogénje nagyjában a csilisalétruméval megegyezik.

A különféle mezőgazdasági növényekkel végzett kísérletek átlagos eredményei azonban azt bizonyítják, hogy a mészsalétrum egyes növényfajtákon jobban, más növényfajtákon gyengébben hatott a csilisalétrumnál.

Gerlach a kifogástalan kísérletek idevonatkozó adatait következőképpen adja meg:

A csilisalétrum nitrogénjének terméstnövelő hatását 100-ra számítva a mészsalétrum nitrogénjének viszonylagos terméstnövelő hatása (hatásfoka) a különböző növényfajtákon következő volt:

Rozs	97
Buza	105
Árpa	110
Zab	108
Burgonya	102
Cukorrépa	97
Takarmányrépa	73
Átlag	99

A buza, árpa és zab esetében tehát a mészsalétrum nitrogénje érezhetően felülmulta a csilisalétrumét, a takarmányrépa esetében azonban messze mögötte maradt. A hazai zabtrágyázási kísérletek között hasonlóképpen több helyen előfordult, hogy a mészsalétrum jobban hatott, de nem hiányoztak ellenkező értelmű eredmények sem.²⁾ Ezek a változó eredmények a talaj minőségének és a többi termelési tényezőknek változásában leli magyarázatát.

Gerlach a talaj minőségének hatását következő adatokkal jellemzi:

A mészsalétrum-nitrogén hatásfoka csilisalétrum-nitrogén = 100-ra számítva volt:

Vályogtalajon (110, 77, 84, 73, 97, 105, 92) átlagosan	91
Felsőáptalajon (101, 121) átlagosan	111
Homoktalajon (90, 120, 82, 128, 102) átlagosan	104
Átlag	102

A zárójelbe foglalt értékek az egyes kísérletek értékeit tüntetik fel, melyekből általánosan azt kell megállapítanom, hogy *Gerlach* átlagos értékei nagyon ingadozó alapon nyugsznak, úgy hogy ezek alapján legalább is korai volna a talajok minőségének hatásáról általánosan érvényes szabályokat felállítani. Ezt a meggyőződésemet megerősítik *Gyárfás* fent idézett tapasztalatai is, mert a hazai zabtrágyázási kísérletek közül a talajféleségek szabályszerű hatására következtetnünk alig lehet. A szabálytalanság főokát abban látom, hogy a homok-, vályog-, agyag-, láp- stb. talajjelöléssel még *korántsem jellemezzük kellőképpen a talajok fizikai és*

¹⁾ Gyárfás J. Zabműtrágyázási kísérletek mészsalétrummal. Kísér. Közl. XVI. köt. (1913. évf.) 397—404. l.

²⁾ Gyárfás J.: Zabműtrágyázási kísérletek mészsalétrummal. Kísér. Közl. XVI. köt. 397—404. l.

kémiai természetét. A jövőben végrehajtandó kísérletek alkalmával tehát ezt a körülményt sem szabadna figyelmen kívül hagyni.

A *mészsalétrum* viszonylagos hatásfokát az eddig végzett kísérletek alapján következőképpen foglalhatom össze: ez esetben is azt tapasztalták, hogy a *mészsalétrum hatásfoka* a termelt növényfajttal és a talaj minőségével változik. A német kísérletek átlagos eredményeként a hatásfok csilisalétrum nitrogénre = 100-ra vonatkoztatva, 76-nak bizonyult. *Az orosz. mezőgazdasági kísérletek* átlagértéke *Herke S.* szerint³⁾ csak 70, a szántóföldi kísérletek *Gyárfás J.* szerint⁴⁾ 70. Hiba volna azonban ezek alapján a mészsalétrum trágyaértékét már ma elbírálni. Mert ennél a trágyaanyagánál még sokkal nagyobb mértékben érvényesülnek az egyéb termelési tényezők mellékhatásai, mint a mészsalétrum esetében. A valószínűleg jobban megközelítjük, ha azt mondjuk, hogy a mészsalétrum hatása helyes alkalmazás esetében nagyon megközelíti az ammónianitrogén hatását.

A növényfajták hatása *Gerlach* adatai alapján következő viszonylagos hatásfokot tüntetett fel:

Rozs	74
Buza	87
Árpa	75
Zab	76
Cukorrépa	68
Burgonya	78
Takarmányrépa	72
Átlag	76

Látni ezekből, hogy különösen cukorrépa esetében volt a mészsalétrum hatásfoka sokkal gyengébb, mint a csilisalétrumé. Ezzel nem egyeznek meg hazai kísérleteink eredményei, melyeket még 1908-ban mintegy 50 gazdaságban végeztek.⁵⁾

A kísérletek eredményeiből megállapíthatjuk, hogy különösen Nyitra, Trencsén, Esztergom és Bars megyékben a *mészsalétrum hatásfoka a répa termelésére igen jelentékeny hatása volt.* Többek közt előfordult, hogy olyan helyen, ahol a szuperfoszfát alig vagy semmit sem növelte a termést, a mészsalétrum hozzáadásával a termés lényegesen növekedett, miként ezt az alábbi adatok igazolják.

Terméstöbblet q-ban két holdanként szuperfoszfát + mészsalétrum

Trencsénbán	0	720
Nagysáro	150	2080
Keresztény	570	1940
Pusztá-Varsány	960	3240

Ezzel ellentétben 9 alföldi kísérlet közül csak 1 esetben volt a mészsalétrum hatásfoka, a többi esetben inkább káros volt, amit a közlemény szerzője, a nemrég hősi halált halt ifj. *Rösler*

¹⁾ *Herke Sándor*: A csilisalétrum, kén-savasammónium és mészsalétrum hatásának megállapítása tenyésztési kísérletekkel. Kísér. Közl. XVIII. köt. (1915. évf.) 2. füzet, 305. l.

²⁾ *Gyárfás József*: Háromévi szántóföldi kísérletek a mészsalétrum hatásfokának megállapítására, u. o. 323. l.

³⁾ Ifj. *Rösler Károly*: Cukorrépa műtrágyázási kísérletek. Kísér. Közl. XII. köt. (1908. évf.) 283—288 l.

Szőlősgazdáknak! Raffiaháncs

csakis eredeti csomagolásban, míg a készlet tart,
legjutányosabban kapható:

GAZDASÁGI BESZERZŐ ÉS ÉRTÉKESITŐ VÁLLALAT

Virág- és Bibó Kálmán, Budapest, V. ker., Lipót-körut 7. sz.

Telefon: 107-23. Sürgőnycim: Virábiho-Budapest.

Azonkívül szállítunk: olajat,
benzint, petróleumot,
kocsikenőt, vasárut és
minden egyéb gazdasági
eszközt és anyagot.

Termékeket legjobban értékesítünk.

Károly azzal indokolt, hogy a répát a méz-nitrogén kiszórása után igen korán vetették. Összehasonlítva a méz-nitrogén hatását a csilialéttroméval, azt tapasztalták, hogy ugyanazon körülmények között hol az egyik, hol a másik nitrogéntrágya hatott jobban és Roesler végeredményként megállapítja, hogy „*egy a terméseredményeket, mint a jövedelmezőséget tekintve, a csilialéttrom a méz-nitrogénnel minden tekintetben egyenértékűnek bizonyult.*”

Ezt azért kellett kidomborítanom, mert nálunk éppen a cukorrépagazdaságok használják leginkább a nitrogéntrágyát és így a németországi adatok könnyen azt a feltevést kelthetnék, hogy a méz-nitrogén cukorrépa alá nem való. Ez a hazai tapasztalatok alapján nem állítható, csak tudnunk kell, mikor és hogyan alkalmazzuk a méz-nitrogént.

Sigmund Elek dr.
műegyetemi ny. r. tanár.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

Prohászka püspök birtokreformjavaslata. A Magyar Gazdaszövetség kiadásában most jelent meg a szövetség áprilisi közgyűlésének naplója külön füzetben, mely *Darányi Ignác Károlyi-émlékbeszédén s Bernát István, Apponyi Albert gróf, Benkó Pál és Gaál Gaston beszédén, valamint a gyűlés részletes lefolyásáról* kívül szó szerint közli *Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök korszakos felszólalását a birtokpolitika reformja érdekében.* A különfüzet teljes szövegében tartalmazza a püspök nagyhorderejű javaslatát a *hílbizományok s kötött birtokok örökösletére* néve azzal az indokolással együtt, melylyel Prohászka indítványát kísérte. A *hiteles szöveget* tartalmazó füzet ára 1 korona s megrendelhető a Magyar Gazdaszövetségnél (IX., Üllői-ut 25.), vagy a „Pátria” könyvkereskedésnél, illetve bármely könyvkereskedés útján.

Károlyi Sándor gróf és vezérkara. A magyar szövetkezeti intézmény megalapozásának története. Irta: *Hornáth János dr.*, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének igazgatója. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének kiadása. Budapest, 1916. Ez a könyv a magyar szövetkezeti mozgalom megindulásának krónikája, mely körül oly sok félreértés és tájékozatlanság tapasztalható a közvéleményben. Tárgyilagosan és történeti-hűen látjuk benne *Károlyi Sándor* grófnak és uttörő társainak föllépését, akik sok kitartással és áldozatkészséggel készítettek elő a nyolcvanas években már hitelszövetkezeti hálózatunk alapjait, melyekből kinőtt a magyar szövetkezeti intézmény hatalmas fája, ma már *hétézer szövetkezet.* A könyv három részre oszlik. Első részében a Pestmegyei Hitelszövetkezet megalakulásának a mozanatait vázolja, részletesen és okmányyszerűen igazolja az egyes gazdasági társadalmi hitelintézetek, a vármegye s a kiváltságos szövetkezeti férfiak közreműködését az első magyar hitelszövetkezet szervezése körül. Behatóan fejtegeti a magyar szövetkezeti rendszer sajátosságait, melyek a Raiffeisen elvekből indultak ki. Második részében a községi szövetkezetek szervezésének a történetét mutatja be

vezető egyszerűséggel az egyes epizódok meleg fűtésével. Harmadik részében az országosítást írja le, hogy mint terjedt el a mozgalom ország-szerte. Vázolja a *Szövetkezés* lap nagy szerepét a mozgalom körül és méltatja a vezér munkatársainak: *Bernát Istvánnak, Hajós Józsefnek, Gyöngy Endrének* érdemeit. A 134 oldalra terjedő könyv szerzője *Hornáth János dr.* a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége igazgatója, akinek mint a szövetkezeti mozgalom egyik legregibb munkásának és sokáig az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatójának talán egyedül volt módjában a szövetkezeti mozgalom történeti becsü mozanatait az utókor számára megörökíteni. A könyv, melyet a címlap előtt *Károlyi Sándor* gróf és vezérkarának szépen sikerült képe díszít, 3 koronáért megrendelhető minden könyvkereskedésben.

A M. Kir. Ampelológiai Intézet Szövezeseti Utmutatásai. Összeállította: *Csikmadefalvi Istvánfi Gyula dr.* tud.-egyetemi r. tanár. az Ampelológiai Intézet v. igazgatója. Budapest, 1915.

Az Ampelológiai Intézetnek ez a kiadványa is méltán sorakozik az előbbiekhöz, amely a kriptogámus elősdiéktől eredő bántalmakat és betegségeket, ugymint a perenoszpórát, a lisztharmatot, a fakórohadást, szürkerohadást, foltos és pettyes antraknózist, gyökérgusztító penészeket és gombákat, a melanóziát, korompenészeket, a Cladosporium Roeslerit vagyis a galléros, örvös bogycákat, a Phyllostictákat, phomákat, szőlőorbáncot, gümőkórsgórt, golyvás betegséget és a mézgás betegséget, továbbá a különféle élettani betegségeket, ugymint a klóróziát, tökevisszaesést stb. és mindezen betegségek ellen való védekezést, ugyszintén az állati kártevőket és az ellenük való védekezést ismerteti. Igen értékes utmutatással szolgál a továbbiakban a szőlővessző minősítéséről, a telepítésről, a trágyázásról és a nemes vagy fajlesztőknél a mustterjesztésre való felhasználásáról. Ezt az igazán hasznos füzetet a legmelegebben ajánljuk szőlősgazdáink figyelmébe.

Magyarországi talajtípusok növényi tápanyagkészlete. Irta: *Ballenegger Róbert dr.* Különlenyomat a m. kir. Földtani Intézet 1914. évi jelentéséből. Budapest, 1915.

Az 1912. év őszén a m. kir. Földtani Intézet agroológus tagjai a mezőgazdasági szakoktatás céljait szolgáló talajgyűjteményt állítottak össze. Ebben a 25 szelvényből álló gyűjteményben képviselve vannak Magyarország mezőgazdaságilag fontos vidékeinek talajnemei ugyszólván mind. Ezeket a hazai talajtípusokat ismerteti a szerző, aminek ugyszólván minden gazdát közelebbről kell érdekelnie.

Az Erdélyi Mezőség Fekete Földje című tanulmány ugyanezen szerzőtől és kiadásban ennek a talajtípusnak behatóbb ismertetése.

Ármaximálás. Irta: *Deptner Tibor dr.* Különlenyomat a *Magyar Gazdák Szemléje* 1916. március-áprilisi számából.

Igen értékes munkát végzett a szerző, amikor ebben a tanulmányban kimutatja az összes mezőgazdasági termékeknek és a gazdasági termelésnél szükséges ipari cikkeknek mutatózó háborús áremelkedést, amelyből kitűnik, hogy milyen aránytalan a drágulás a legtöbb ipari cikknél a gazdasági termékekhez képest, azért

a gazdasági és ipari termékekre egyaránt arányos határárakat sürget.

A lovaglás művészete. (Kézikönyv a lovaglásról.) Irta: *Fejér József.* Ára: 1 korona. Budapest, 1916.

Gyakorlati módon tárgyalja a szabályos és helyes lovaglás szabályait, amiből sok tanulást meríthetnek azok, akiknek nem volt alkalmuk a lovaglást megfelelő oktatás útján elsajátítani.

Beitrag zur jetzigen wirtschaftlichen Lage Polens. Dr. *Kasimir Ritter von Rogoski* o. ö. professor der Acker- und Pflanzenbaulehre an der Jagiell. Universität Krakau. 1915.

A szerző tanulmányúti leírás formájában igen érdekes és értékes adatok közlésével ismerteti Lengyelország mezőgazdaságát.

A német közigazgatás alatt álló orosz lengyel területek ismertetője címen a m. kir. Kereskedelmi Múzeum kiadásában egy füzet jelent meg, mely a német hadsereg által megszállott orosz lengyel területek gazdasági és kereskedelmi viszonyait tárgyalja. E füzet részletesen leírja a nevezett területekre való utazáshoz szükséges igazoló okmányokat és azok megszerzési módját. Ismerteti továbbá a német hadsereg által megszállott területek gazdasági, ipari, forgalmi és kereskedelmi viszonyait, valamint a nagyobb városokat; közli a vasuti, postai, távírdai és vámmügyi szabályokat és az ezidőszert érvényben levő menetrendeket. A szöveg közé nyomott számos képpel ellátott füzetben a gyakorlati kereskedő megtalálja mindazokat az utalgatásokat, amelyekre szüksége lehet. Különös fontossággal bír az érdekelt körökre a Kereskedelmi Múzeumnak az a közlése, hogy a megszállott területekre vonatkozó összes felvilágosításokat az intézet exportosztálya készségesen megadja és az ismertető füzetet minden cégnek, mely azt kéri, díjmentesen megküldi.

Országos többtermelési értekezlet.

Serenyi Béla gróf volt földművelésügyi miniszter az 1911. évi első költségvetési beszédében a hazai föld termelőképességét fejtegetvén, arra a megállapításra jutott, hogy a magyar föld a természeti viszonyok ellenére sokkal kevesebbet termel, nemcsak mint amekkora eredményeket a külföldi államok általában felmutatnak, hanem sokkal kevesebbet annál is, mint amennyit helyes gazdasági rendszer alkalmazásával, megfelelő művelési és trágyázási eljárásokkal nálunk is elérni lehetne, mint azt egyes kiváló gazdák példái ékesen bizonyítják. Ennek folytán ugy a kormánynak, valamint a gazdatársadalom minden tagjának elemi kötelessége elsősorban arra törekedni, hogy a magyar föld termelőképessége teljes mértékben kihasználtsék, mert a folyton emelkedő fogyasztás igényeinek kielégítése egyrészt, a mezőgazdasági termények fölöslegének külföldi exportja által való értékesítése, másrészt a nemzet vagyoni gyarapodását és gazdasági jólétének előmozdítását csak az okszerű többtermelés által érhető el.

A volt földművelésügyi miniszternek ez a gyakorlati élet és gazdasági viszonyaink ismeretéből megállapított tétele azóta és különösen

DEBRECZENI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR R.-T. GYARTELEP ÉS IRODA: VARGAKERT, DÉLISOR 19.

Ajánlja: Tolórendszerű

„HORTOBÁGY-DRILL”,

kanalas rendszerű

„HAZAI-DRILL”

műtrágyaszórával kombinált

„NAPOLEON-DRILL”

vetőgépeit,

melyek sorba vetnek és sorba trágyáznak.

Gazdasági szekerelt, szénagyűjtőt, továbbá egyetemes acélékéket, SV jegyű 2-, 3-, 4-tagu boronákat, tárosás répvágókat, dobrendszerű szecsavágókat, kukoricaültetőket és morzsolókat.

Szíveskedjék ajánlatot kérni.

a háboru tapasztalatai alapján a gazdasági törekvéseknek élő jelszavává vált. A kormány, a gazdatársadalom és az egyes gazdák megnyilatkozásai állandóan hangoztatják a többtermelésre való törekvést. És ha ez a törekvés azelőtt is indokolt volt, kétszeresen indokolt most, amidőn a háboru tanulságai beigazolták, hogy a mezőgazdasági termelés fokozása honvédelmi szempontból is elsőrendű fontosságu és a háboru sikeres lefolytatásának és bevezetésének legelsőrendű feltétele, hogy mezőgazdasági termelésünk minden idegen import mellőzésével képes legyen úgy a hazai hadsereget és polgárságot elegendő élelmiszerrrel és iparunkat a megfelelő nyersanyagokkal ellátni, valamint képes legyen arra is, hogy a velünk szövetséges államoknak mezőgazdasági termésünk fölöslegéből minél nagyobb mennyiségeket engedhessünk át. A háboru sikeres befejezése dacára ellehetünk készülni arra, hogy a kereskedelmi forgalomban óriási akadályok lesznek, minékifolytán sem mi, sem szövetséges társaink nem számíthatnak a külföldi importokra abban a mértékben, mint a háboru kitörése előtt és így magunk valamint szövetséges társaink iránt való kötelességünk, hogy a magyar föld termőképességét a lehető legnagyobb mértékben fokozzuk és kibaszáljuk.

A többtermeléssel, mint jelszóval, csak akkor fogunk igazi eredményt elérni, ha annak megvalósítását a gyakorlati életben minden vonalon érvényesíteni is tudjuk. Eppen az volt az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek a célja a többtermelési országos értekezlet megtartásával, hogy a legkiválóbb szakemberek és a gyakorlati gazdák megállapítsák azokat az eszközöket és módokat, amelyekkel a többtermelést már a háboru alatt meg lehet kezdeni és a béke beállta után folytatni és teljes mértékben megvalósítani lehessen. Fel kell ébreszteni ez ügy iránt az általános érdeklődést minden körben, hogy a kormány, a gazdatársadalom és minden egyes gazda különbség nélkül egyaránt törekedjék a többtermelés gyakorlati megvalósítására. A gazdatársadalom szervezetei és a gazdák ellen nem is lehet az érdeklődés hiánya miatt panaszt tenni, mert az előbbi a rendelkezésre álló eszközökkel az érdeklődést ébrentartani és a gazdákat kitanítani igyekszik, a gazdák pedig a saját érdekük helyes szolgálata érdekében igyekeznek a rendelkezésükre álló eszközöket fölhasználni. Sajnos, a földmívelésügyi minisztériumról ezt legalább látszólag ezidőszerint nem lehet elmondani, mert méltán feltűnt, hogy az országos értekezleten a minisztérium részéről sem hivatalos kiküldött, de még csak egyetlen érdeklődő sem jelent meg.

Az országos többtermelési értekezlet a gazdaközönség élénk részvétele mellett folyt le. Az ott elhangzott előadások legnagyobb része és a többbizben kifejtett élénk eszmecsere általánosságban és részleteiben is igen tanulságos és célszerű javaslatokat vetett felszínre, habár nem lehet tagadni, hogy egyes előadók nagyon is a részletekbe merültek s ezáltal az értekezlet általános célját, a többtermelés érdekében követendő gazdaságpolitikai, közigazgatási és gazdaságtechnikai irányokat nem elég szabatosan jelölték meg. A tanulság ebből az, hogy nemcsak a gazdaságpolitikusoknak, nemcsak a gazdatársadalmi szervezeteknek és az egyes gazdáknak, hanem a gazdasági tudományt művelő szakembereknek is bővebben kell foglalkozniok szakmájuk hatásának az általános gazdasági politikával való összefüggésére és ezáltal az általános

lános gazdasági törekvések irányának megállapítására, mert a gazdasági szakferfiak munkálkodásának az általános gazdasági célok megvalósítására kell irányulniok.

Egészben véve azonban, mint első kezdetre meglepéssel tekinthetünk vissza a lefolyt értekezlet eredményeire, mely mint biztató kezdet kétségtől megtermékenyítő hatással lesz a gazdatársadalomnak a többtermelés gyakorlati megvalósítására irányuló törekvéseire és kötelességeire.

Az értekezlet lefolyását, amelyet különben egy önálló kiadványban fogunk egész terjedelmében közölni, a hely korlátolt volta miatt az alábbiakban ismertetjük.

A f. évi június 3. és 4-én tartott értekezleten jelen voltak: *Dessewffy Aurél* gróf a növénytermelési szakosztály elnöke, később *Bujanovics Sándor*, az OMGE. elnökeinek elnöklése alatt *Osztrólczy Miklós* és *Zselénski Róbert* gróf alelnökök, továbbá *Ajkay Elemér*, *Almássy Imre* gróf dr., *Armos Jenő*, *Bertalan János*, *Blaskovics Ferenc*, *Bodnár János* dr., *Bolla Mihály*, *Czobor Béla*, *Dabasi Halász Zsiga*, *Deininger Imre*, *Drucker Jenő* dr., *Dumtsa Sándor*, *Eber Ernő* dr., *Fehér Zoltán*, *Finka Gyula*, *Friedrich Béla*, *Freitag Nátán*, *Galler Frigyes*, *Gaylhofer István*, *Gérbly Gyula*, *Gidófalvy Béla*, *Gresler Vimos*, *Gruner Lajos*, *Hacker Gyula*, *Halviger Albert*, *Haffner Gyula*, *Halom Ervin*, *Hermaninger Herman*, *Hlatky Miklós*, *Horváth Jenő*, *Irnay Kálmán*, *Jancsó Dezső*, *Jeszenszky Pál*, *Kajdacsy Endre*, *Koppély Géza*, *Kossa János*, *Kovácsy Béla*, *Kozma Dénes* dr., *Köröskényi Miklós*, *Kreutz József*, *Ledniczky Péter*, *Lehoczky Gyula*, *Leopold Gyula*, *Leopold Lajos*, *Leveleki Ármin*, *Lovass Andor*, *Lukovich Aladár*, *Magyar Kázmér*, *Markó László*, *Matla Árpád* dr., *Málnássy Ferenc*, *Meszkó Pál*, *Mezey Gyula*, *Michels János*, *Mildberger József*, *Molnár Lajos*, *Nádas György*, *Németh Pál*, *Nussbaum Sámuel*, *Paikert Alajos*, *Porzolt Ernőné*, *Preis Hugó*, *Róza Elemér*, *Sándorházi Lajos*, *Sárkány Sámuel*, *Schwab Nándor* dr., *Schlichterle Lipót*, *Spur István*, *Szabó Ferenc*, *Szakáll Lukács*, *Szántó Lajos*, *Szántorisz Béla* dr., *Szegedy Antal*, *Szécsi Samu*, *Székács Elemér*, *Szigeti-Győrffy László*, *Szilárd Gyula*, *Szontagh Tamás* dr., *Tallán Dénes* báró, *Teleki József* gróf, *Tibor Károly*, *Timár János*, *Timár József*, *Toldy Zsigmond*, *Varjassy Géza*, *Vasdingey Pál*, *Vass Manó*, *Weltmann Adolf*, valamint *Bernátsky Jenő* dr., *Grabner Emil*, *Gyárfás József*, *Jablonski József* dr., *Kerpely Kálmán*, *Sporzon Pál* és *Szilassy Zoltán* előadók, az egyesületi tisztviselőkar részéről *Rubinek Gyula* igazgató, *Krolopp Hugó* ipari titkár, *Mutschenbacher Emil* dr. titkár, *Reichenbach Béla* s. titkár és *Mike János* irodatiszt.

Az országostöbbtermelési értekezletet *Dessewffy Aurél* gróf nyitotta meg, üdvözölve az ország minden részéből a tárgy iránt érdeklődő gazdákat. Hangsúlyozza elsősorban, hogy a háborus állapot megszüntével a mezőgazdasági munka feltétlenül fokozódni fog, ha lesz elegendő munkaerő, fogat, műtrágya. Már most készülni kell ezeknek az okszerű kihasználására. Ezekben kíván utmutatást adni az értekezlet. (Általános helyesítés).

Kerpely Kálmán a növénytermesztési szakosztály alelnöke tartotta meg ezután előadását, melyben elsősorban a tarlószántással és őszi szántással foglalkozott. Megállapítja, hogy a tarlószántás és az őszi szántás képezik alapvető munkáit a talajelőkészítésnek. Ennek a két alapvető munkálatnak gondos elvégzésével a talaj-

előkészítés jó és olcsó. Gyakorlati utmutatásokat ad arra nézve, hogy különösen a kisgazdaságokban ez a kérdés gyakorlatilag miként volna megoldható. A mai viszonyok keretében való beillesztéssel behatóan foglalkozik előadó a borsó, paszuly, olajos és egyéb ipari növények termesztésével, figyelmébe ajánlva a gazdáknak, hogy ezeknek termesztését a saját érdekében is minél inkább karolják föl.

Grabner Emil, a magyaróvári m. kir. növény-nemesítő intézet vezetője a növényfajták, vetőmagvak és ezek nemesítéséről tart előadást, melyben az ország többtermelésének a növény-nemesítés és vetőmagtermelés útján történő megvalósítására szükségesnek tartja, hogy úgy, amint az utóbbi évek folyamán már létesítettek olyan buzafajták, melyek katasztrális holdanként átlagosan 2 q-val több magot teremnek, valamennyi fontosabb gazdasági növényünk ehhez hasonlóan minél behatóbban nemesíttessék, az így létesített fajták országos kipróbálása biztosítottassék és a bevált fajták minden rendelkezésre álló eszközzel terjesztessenek. E célból szükséges, hogy a gyakorlati gazdák a részükre jövedelmet hajtó növények nemesítésének végrehajtását fölkarolják. A magyar gazdasági szakoktatás a növény-nemesítés beható tanítására is kiterjesztessék. Az összes nemesítő munkálatok egységes irányítása és az ügy további fejlesztése céljából az eddig e téren sikerrel működő orsz. m. kir. növény-nemesítő intézet országos hatáskörében meghagyva, eddigi alapjain teljesen kifejlesztessék. Népi kiadványok és megfelelő előadások vagy okmutatások útján a kisgazdák szaktudása e téren minél behatóbban fejlesztendő.

Gyárfás Józsefnek, a magyaróvári országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás vezetőjének előadása tárgyalja ama teendőket, amelyeket a többtermelés érdekében a trágyázás terén végrehajtani kell oly célból, hogy az okszerű trágyázás, amely a többtermelésnek alapja, a háboru után az egész országban általánossá váljék. E célból szükségesnek tartja, hogy az istállótrágya eltartásába és kezelésébe végre rend hozassék. Szükségesnek tartja továbbá ugyancsak közzgazdasági és közegészségügyi szempontokból, hogy a nagy trágyaértékű képviselő fekáliák és városi hulladékok trágyává dolgoztassanak fel és ennek a feldolgozásnak egyszerű módjait ismerteti. Végül kifejti szükségességeit annak, hogy hazánkban is létesüljön természetes erőink felhasználásával mesterséges nitrogén-műtrágyaipar és körvonalozza azt, hogy a gazdaközönségünk és mezőgazdaságunk érdekében ez irányban milyen óhajok merülnek fel.

Az előadásokat követő tartalmas és gyakorlati irányú vita követte, melyben résztvettek: *Weltmann Adolf*, *Sándorházi Lajos*, *Hlatky Miklós*, *Koppély Géza*, *Molnár Lajos*, *Székács Elemér*, *Tallán Dénes* báró, *Kerpely Kálmán*, *Grabner Emil* és *Szilassy Zoltán*. Miután az értekezlet a beterjesztett határozati javaslatokat az indítványozott pótlásokkal elfogadta, az elnök köszönetet mondott az előadókknak.

Ifj. *Sporzon Pál*, a magyaróvári m. kir. gazdasági akadémia tanára tartott előadást a mezőgazdasági gépekről a többtermelés szolgálatában. Ismertetve a termelést megkönnyítő és tökéletesítő mezőgazdasági berendezéseket és eszközöket, kifejtette, hogy a többtermelés a mezőgazdasági üzemben gépi munka nélkül egyáltalán nem vihető keresztül, a többtermelésnek mellöz-

GRAEPEL HUGÓ BETÉTI TÁRSASÁG

malomépítézet, gép- és rostalemezgyár,

Budapest, X., Szlávy-utca 22.

Ajánlja kitűnően bevált szabadalmazott lemezfőrekróstát, bármely rendszerű cséplőgéphez a megíró fukerébe illeszthető. Tartósabb minden más főrekróstánál. Magvesztéséget kizár. A finompelely tisztább. A rosta nem dugul el. Az egész gép teljesítményét lényegesen fokozza. Magyarországon, Ausztriában, Németországban és Romániában 100.000 darabnál több kifogástalan használatban.

Kivánatra leírás, ajánlat, minta, valamint malom és gazdasági árjegyzék ingyen és bérmentve

betetlen feltétele az olcsóbb termelés. Sorba vevén a mezőgazdasági munkálatokat, szól az irás állathány pótlásáról motoros talajművelő eszközökkel, kimutatja a gőzeke szövetkezetek és bérszántó vállalatok fejlesztésének és szaporításának szükségét, ezzel kapcsolatban kiterjeszkedik az aratógépek és szövetkezetek terjesztésére. Egészen gyakorlati irányban folyó előadásában ismerteti a termények szárítására alkalmas eszközöket és műszaki berendezéseket, rámutatván, hogy a csöveskukorica szárítása milliókba menő kamatvesztéstől menti a gazdát. Megismertetvén a cséplés gyors, biztos s így gazdaságos elvégzésének feltételeit, kimutatja a hűtő berendezésekből folyó gazdasági hasznokat. Élénk érdeklődéssel hallgatott előadását a mezei vasutak jelentőségének megállapításával s ezek létesítésének sürgetésével fejezi be.

Bernátsky Jenő dr., a m. kir. szőlészeti intézet osztályvezetője, egyetemi m. tanár, a növényi kártevők elleni védekezésről szóló előadásában utal arra, hogy a többtermelés kérdéséhez tartozik az is, hogy a termést a pusztulás ellen meg kell védeni, ami kiszámíthatatlan összeget ment meg.

Részletesen foglalkozik a védekezési munkálatoknak a gazdasági üzemtervbe való beillesztésével s a szükséges szervezkedéssel a védekezés sikerének biztosítása érdekében. Végül hónapanként csoportosítását adja a legfontosabb védekezési teendőknek.

Jablonowski József dr. kir. tanácsos, a m. kir. rovarfajta állomás igazgatója, az állati kártevők elleni védekezéssel ismertette meg a hallgatóságot. A háború befejeztével a föld hozadékát mindenáron fokozni kell, amiért is jelenti, hogy többet kell megmenteni az állati kártevősektől. Ez csak rendszeres és szervezett védekezéssel érhető el, s ennek keretében pedig a gazdasági eredmény az idejében tett óvórendszabályokkal, azok idejében való végrehajtása biztosítja az eredményt. Gyökeres segítséget csak az nyújt, ha a gazdaközönség egyetemessége fent és lent egyaránt megérti a szükséges védekezés parancsát.

Részletesen válaszolja a közigazgatás mezőgazdasági teendőit. Olyan szak-közigazgatást kell hazánkban megteremtteni, amely elsősorban a mezőgazdaság lényegét ismeri, amely tehát ismeri annak minden baját, a baj forrását, a mezőgazdaság célját, jövőjét, feladatát. Csak ilyen valóban mezőgazdasági közigazgatás érezhet a gazdával, gondolkozhatik vele egyformán, taníthatja őt, dolgozhatik az ő érdekében, ha kell azonban, használhat vele jogosan kényszerítő eszközt, sőt használhatja a megtorlás fegyverét is, mert csakis az ilyen közigazgatás tudhatja, hogy mit, mikor és miért cselekszik így.

Grábner Emil a Magyaróvári m. kir. Növény-nemesítő Intézet vezetője, a takarmánytermelés megjavításának az állattenyésztés fokozatos kifejlesztésére való hatását válaszolva, ennek érdekében szükségesnek tartja, hogy a községi és közbirtokossági legelők és rétek kezelése a mezőrendőrségről szóló törvény intézkedései szigorúan végrehajtsanak, egyuttal különösen a kiszáradt körében, a szántóföldi takarmánytermelés minél behatóbban meghonosíttassék, különösen a homokvidékeken. A legbiztosabb takarmánytermő löhere és lucerna termőképességének megvédése céljából a honi fajtanál értéktelenebb olasz, orosz, turkesztáni stb. magvak behozatala eltiltandó, az arankairtás minél behatóbban foganatosítandó. A takarmánynövények magtermelése és nemesítése behatóan felkarolandó. Az öntözésre alkalmas rétek és legelők öntözési berendezése, különösen a szikes területeken tovább folytatandó és a meglévő ilyen telepek gazdasági kihasználása biztosítandó. A kiszáradt takarmánytermelésének tökéletesítése megfelelő népies kiadványok, utmutatások és előadások útján is előmozdítandó.

Kerpely Kálmán kir. gazdasági akadémiai igazgató nagy érdeklődéssel hallgatott előadásá-

ban elsősorban az elővetemény kérdésével foglalkozott, az őszi kalászosokkal, majd a kapálógépek terjesztéséről szolt s a tengeri amerikai rendszerű művelését ismertette.

Seilassy Zoltán, az OMGE. szövetségi titkára, a gyakorlati irányú előadásokhoz kapcsolva, a gazdasági ismeretek általánosításáról szolt, kimutatva, hogy a többtermelés a mezőgazdasági szakoktatással és szervezkedéssel mily szoros összefüggésben van. Behatóan foglalkozott az önálló mezőgazdasági népisokkal, a téli gazdasági tanfolyamokkal, a mintagazdaságokkal. Szükségesnek tartja a gazdasági egyesületek igénybevételét a közigazgatásban, a gazdasági felügyelőségek működésének összhangba hozatalát a gazdatisadalmi munkával. Megokolja a mezőgazdasági érdekképviselet törvényes szervezésének szükségét, végül pedig a mezőgazdasági közigazgatás szakszerűségének és hatályos végrehajtásának jelentőségével foglalkozik és óhajtja, hogy vételessék be a katonaság szabályzataiba a mezőgazdasági oktatás. Végül kívánja, hogy fejlesztessék a népies irányú szakirodalmat.

Az előadásokhoz tartalmas eszmecsere fűződött, melyben részt vettek: **Bolla Mihály**, **Blaskovics Ferenc**, **Tallán Dénes** báró, **Weltmann Adolf**, **Magyar Kázmér**, **Mezey Gyula**, **Kozma Dénes** dr., **Matta Árpád**, **Horváth Jenő** s az előadók, kik minden irányban megadták a felvilágosításokat.

Befejezésül **Bujanovics Sándor** elnök annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a lefolyt tanácskozások bizonyára előbbre fogják vinni a gyakorlatban is a jobb és gazdaságosabb termelés ügyét, amire az ország minden rétegének szüksége van. Az OMGE. nevében köszönetet mond az előadónak, a hallgatóságnak, Pest vármegye alispánjának a terem átengedésért, majd kijelenti, hogy a tárgyalásokból leszűrődött javaslatokat az OMGE. tárgyalja, intézkedés végett az illetékes helyre juttatja.

Végül **Molnár Imre** dr. mondott köszönetet a hallgatóság nevében az OMGE.-nek az országos értekezlet megtartásáért.

Gyűlésnapok a Közteleken.

1916. június 14-én d. e. 10 órakor. A cukor-repatermelők és cukorgyárosok országos bizottságának gyűlése.

1916. " 17-én d. u. 4 órakor és 18-án d. e. 10 órakor. A Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egyesületének közgyűlése.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
Az OMGE. közleményei	855
Megjött. (Tárca)	856
Egyről-másról	862
A cigányügy rendezéséről	865
A mezőgazdaság köréből származó rokkant és béna katonák jövője	868
Lucernavetőmag vásárlása	867
Lehet-e felültrágyázni mésznitrogénnel?	868
A többtermelés tanulságos példája	868
A nitrogéntrágyák jelentősége a többtermelés szempontjából	870
A többtermelési országos értekezlet	871
Irodalom	871
Vegyesek	873
Mai számunk melléklete. — Halálozások. — Kinevezések. — Az Országos Iparegyesület új igazgatója. — Változás a Korpaközpont igazgatóságában. — Középiskolai tanulók gazdasági munkájában. — Állati hullák és vágóhídi hulladékok technikai értékesítéséről. — A papirtölgasztás korlátozása. — A csongrádi dohánybeváltó hivatal megszüntetése. — A magyar izz. kézmű- és földművelési egyesület. — Gazdasági ismeretű Montenegróról.	875
Kereskedelem, társada	876
Szerkesztői üzenetek	877

Mai számunk melléklete. Lapunkhoz mellékeljük a Györy Lóránt és Nutschenbacher Emil dr. szerkesztésében megjelenő „Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet Közleményei” V. évfolyamának 6. számát, amelynek alább felsorolt változatos tartalmára felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

Mellékletünk tartalma: A Közigazdasági Értesítő április havi és a Mezőgazdasági Értesítő május havi füzetének tartalmi ismertetése. — Gondoskodás a kizsáradt hadiárvaírók Olaszországban. — A biztosítástudomány Finnországban. — A pomerániai tejszövetkezetek. — Az ammónia-gáz megkötése szuperfoszfáttal. — Kísérletek új nitrogén-trágyákkal Németországban. — A here- és arankamagvak nagyságbeli viszonya légszárak és megdorzadt állapotokban. — A mezei komócsi nemesítése Svalofben. — Gyümölcsfák virágporozása és a termékenyítés. — Számcsaljáték kipróbálása. — A „Washington Navel” narancsfajta. — Selyembornyótenyésztés Egyiptomban. — Az arzenfurdók elváltózása. — A yak és a szarvasmarha keresztezése. — A precipitáció próba jelentősége a borsóakór felismerésére. — Tojóvárosny Bornleyben. — A kecskébakok terméketlensége. — Szövetkezeti baromfiételesítés. — A raffia az afrikai francia gyarmatokon. — Termelési és fogyasztási statisztika. — A májusi statisztikai beszámoló. — A szövetkezetek szerepe a háborúban. — Néger földművelők Amerikában.

Halálozások. Rottenhauseni és rasztinai Ródl Lajos báró főrendiházi tag 88 éves korában elhunyt. — Gyulai Gadl Rezső János pozsonyvármegyei törvényhatósági tag meghalt Pozsonyban. Nyugodjanak békében.

Kinevezések. A m. kir. földművelésügyi miniszter a m. kir. gazdasági akadémia tanszemélyzetének létszámában **Szeifried Károly** dr. gazdasági akadémiai rendkívüli tanárt a VII. fizetési osztályba gazdasági akadémiai rendes tanárrá, **Rácz Mihály** dr. gazdasági akadémiai segéd-tanárt a VIII. fizetési osztályba gazdasági akadémiai rendkívüli tanárrá, végül **Halász Miklós**, **Farkas Árpád**, **Prack László** és **Vladár Endre** gazdasági akadémiai segédtanárokat jelen minőségükben a IX. fizetési osztályba nevezte ki. A kinevezettek mindannyian a „Köztelek” kedves munkatársai, akiknek előléptetésükhöz sok sikert kívánunk. Ezekenkivül **Rotschnek Jenő** dr., a kolozsvári vegykísérleti állomáshoz szolgálat-tételre beosztott gazdasági akadémiai segéd-tanárt a földművelésügyi miniszter a kísérletügyi tiszti személyzet egyesített létszámában a IX. fizetési osztályba kir. vegyészszó nevezte ki.

Az Országos Iparegyesület új igazgatója. Az Országos Iparegyesület idei rendes közgyűlését követő igazgatósági gyűlésén **Mallekovits Sándor** elnök előterjesztésére egyhangulag **Soltész Adolf** dr. igazgatóhelyettes választotta meg az egyesület igazgatójává. Az új igazgató Gelléri Mór elhunytá óta vezeti az Országos Iparegyesület ügyeit s nemcsak mint Gelléri Mór hosszú időn át volt első munkatársa, leghivatottabb az ő örökének átvételére, hanem széles látókörrel, alapos közgazdasági képzettségével és eddigi értékes irodalmi munkásságával fogva is a legteljesebb biztosítékot szolgáltatja arra, hogy az Országos Iparegyesület működését az eddigi jól bevált irányban sikeresen fogja továbbvezetni.

Változás a Korpaközpont igazgatóságában. Értesülésünk szerint **Vajda Béla**, a Korpaközpont igazgató-helyettese, folyó hó 5-én állásától visszalépett.

Középiskolai tanulók gazdasági munkában. A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezett a főigazgatókhoz és tanfelügyelők-höz, melyben felhívta őket, hogy az iskolai év szokásosnál korábbi befejezések buzdítsák a középiskolai tanulóifjúságot a sürgős gazdasági munkálatokban való segédkezésre, illetőleg a nyári szünidő folyamán gazdaságokba az ő ismereteiknek és testi erejüknek megfelelő munkakör betöltése céljából való elfegyverzésre. A középiskolai fejlettebb tanulóifjúságnak a nyári gazdasági munkálatokba országsszerte tervezett és közérdekből is lelette kívánatos bevonását a Magyar Gazdaszövetség azzal óhajtja elősegíteni, hogy a diákmunkaerőt kereső gazdaközönség és a gazdasági munkálatokra jelentkező középiskolai tanulók között ingyenes állás-közvetítést vállal. Máris nagyszámu jelentkező

középiskolai tanuló van a Magyar Gazdaszövetség titkárságánál (IX. kerület, Üllői-ut 25., I-ső emelet) előjegyezve s aki gazdaságában ilyen diákokat alkalmazni és foglalkoztatni kíván a vakáció tartamára, forduljon egyszerű levelezőlapon a fenti címre. Megjegyzendő, hogy a testileg fejlettebb 15—17 éves diákok között, akik többnyire elhatás fejében, vagy csekély zsebpénzért vállalnának valamely gazdaságban nekik megfelelő irodai, ellenőri vagy más munkakört, igen használható segítséget találhatnának erre reászorult gazdatársaink s emellett a gazdasági munkálatok zavartalanabb elvégzésének ily módon való biztosítása a jövő nemzedék helyesebb irányu neveléséhez is hathatósan hozzájárulna.

Állati hullák és vágóhídi hulladékok technikai értékesítéséről. Igen érdekes cikket ismertet az „*Allatorvosi Lapok*” legutóbbi számában n—n. Eszerint az állati hullák és vágóhídi hulladékok értékesítésére a Németbirodalomban a legutóbbi 20 év alatt külön iparág fejlődött ki, melynek nagy jelentőségét éppen a mostani gazdasági helyzet leginkább bizonyítja. Állati hullákból és vágóhídi hulladékokból, a bőrtől eltekintve, zsírt és nitrogéntartalmu anyagokat nyernek, melyek közül az előbbi ipari célokra (szappangyártás) használják fel, az utóbbi pedig hullaliszt, állati liszt alakjában a legértékesebb abrakakarmányt szolgáltatja. Haefcke ezek előállításáról szólva hangoztatja, hogy ezek mellett az anyagok értékesítését is minden esetben figyelembe kellene venni, mert az anyagoknak a hullaliszttal együtt történő beszárítása ennek táplálóértékét éppen nem csökkenti és ily módon nagymennyiségű táplálóanyag használható fel, mely egyébként kárba veszne, míg így a takarmányértékét emeli. A hullaliszt szárítása részben magában sterilizáló készülékben történik, részint külön szárítókészülékekben, mint pl. a Venuleth-Ellenberger-féle rendszerrel. Valamennyi eddig használt készülék működése olyan, hogy a belehelyezett részek teljes feldolgozása előtt újabb anyagot nem lehet bennük elhelyezni. Ezért nagy haladást jelent a berlini Hartmann R. A. cég újabb, folytonosan dolgozó Somermayer-féle készüléke, melyben a belehelyezett anyag feldolgozása közben, a több atmoszférás nyomás csökkentése nélkül lehet újabb nyersanyagot hozzátölteni. Ezt az által érték el, hogy a főzés közben nemcsak a zsírt és a kifőtt levét bocsátják le, hanem közben a szétfőtt hús- és csontrészek is kivethetők. Eközben enyvtartalmu és egyvnléküli hullaliszttel lehet előállítani, tetszés szerint, a készülék módosítása nélkül. A készülék segítségével oly nagy mennyiségek dolgozhatók fel, amilyenekre az eddigi készülékek nem voltak képesek és a nyert termékek is értékeesebbek, mert több zsir kerül ki. A kipróbálás alkalmával 24 óra alatt 35.000 kg. hullanyagot dolgoztak fel. Állategészségügyi (gyepmesteri) telepek részére oly készülékeket ajánlanak, melyek egy óra alatt kerek 1000 kg.-t képesek feldolgozni, egy másik nagyságu készülék óránként 500 kg. nyersanyagot dolgozhat fel. A Somermayer-féle készülékben vért és béltartalmat is fel lehet dolgozni. Ilyen készülék egy év óta működik kifogástalanul a berlini közvágóhídon. Az új találmány az állati hullák és vágóhídi hulladékok értékesítésénél nagyjelentőségű lehet. Véleményünk szerint nagyobb uradalmaknak is érdemes lenne ezt a kérdést tanulmányozni, mert óriási értékek volnának ily módon nagyobb gazdaságokban is megmenthetők.

A papírfogyasztás korlátozása. Miután a háborus állapot folytán a produktív termelés csökkenésével a nyers és kikészített anyagok készleteinek apadása észlelhető, báró Ghillány Imre földművelésügyi miniszter rendeletben utasította a minisztérium hatóságait és hivatalait, hogy az összes irodai és különösen a papír felhasználásnál a legnagyobb takarékossgot tartsák szem előtt. A miniszter rendeletében utasítást ad arra, hogy ahol a szövegterjedelem megengedi, csak fél iv papír használtsék fel, a drágább papír helyett olcsóbb használandó, ha a postai szabályok megengedik, egyik hivataltól a másikhoz szóló különféle levelek, átiratok egy borítékban továbbíttassanak. Végül figyelmeztet a miniszter arra is, hogy megtakarítás érhető el a papírfogyasztásnál azáltal is, ha az alárendelt hivatalok felterjesztéseiket az alapossg és tárgyilagosssg szem előtt tartásával ugyan, de lehető rövidséggel és egyszerűséggel szerkesztik és a felesleges terjengősséget mellőzik.

A csongrádi dohánybevéltő hivatal megszüntetése. Miután a csongrádi dohánybevéltő hivatal körzetében a dohánytermelés megapadt s az ahhoz tartozó kevésszámu dohánytermelő miatt külön hivatal fenntartása nem látszott célszerűnek. a pénzügyminisztérium — a dohányjövédéki központi igazgatóság javaslatára — a csongrádi dohánybevéltő hivatalt ez év június végével megszünteti. A bevéltőhivatal telepét és épületeit valószínűleg Csongrád község fogja megvásárolni, melynek azt a pénzügyminisztérium hajlandó eladni azzal a kikötéssel, hogy azt közélra fordítja. A csongrádi hivatalhoz tartozó termelők ezentul a közellévő kiskunfélegyházi bevéltő hivatalhoz csatoltattak.

A magyar izz. kézmű- és földművelés egyesület oly izz. vallásu, 14—17 éves, szegénysorsu tanulókat, elsősorban *hadiárva*kat, akik a közép (polgári) iskolák III—IV. osztályát jó eredménnyel végezték és ép testalkatuk *ipari, mezőgazdasági vagy kertészeti pályára* ingyen kiképeztet és a szükséghez képest teljes ellátásukról is gondoskodik. — A pályázóknak születési, iskolai, szegénységi és oltási bizonyítvánnyal ellátva, személyesen kell jelentkezniök a nevezett egyesületnél (Budapest, VII., Damjanich-utca 48).

Gazdasági ismertető Montenegróról. Montenegró mai gazdasági viszonyairól a m. kir. Kereskedelmi Múzeum igen értékes füzetet adott ki, mely a csapataink által megszállott montenegrói terület gazdasági és kereskedelmi viszonyait kimerítően ismerteti. A füzetet, melyhez térkép is van csatolva, a Kereskedelmi Múzeum (Budapest, V., Akadémia-u. 3. sz.) díjtalanul küldi meg az érdeklődő üzletembereknek.

Az állatorvosok nagyszámu bevonulása következtében az idén rendes tavaszi védőoltások végrehajtása akadályozott. Fell kell azonban a gazdaközönség figyelmét arra a körülményre hívunk, hogy a háborus állapotok az ideai nyarat járványtani szempontokból különösen veszedelmessé teszik s így a különböző állati járványokkal szemben az állatállomány megerősítése az idén különös fontossággal bír és minden gazda legvitalisabb érdekeire jelentőségteljes. A járványok leküzdésére szükséges védőoltóanyagok és gyógyítószerek a legregibb magyar intézetnél a Laboratórium védőoltóanyagok termelésére részvénytársaságnál (Budapest, IX., Lónyay-utca 18/b. Sürgöncim „Vaccin Budapest”) a legkitünőbb minőségben szerezhetők be. Kívánságra az intézet a bevonult állatorvos helyettesítéséről is gondoskodik.

NYILTER,

É rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Hizlalásra alkalmas átvészelt sovány sertéseket

páronként 120—180 kg. súlyban, közvetlen uradalmaktól és bérlektől, hatósági továbbbuzlatás céljából vásárol

Kökényessy és Löwinger

sertésbizományi cég, Wien, St. Marx. Sürgöncim: Kökényessy, Wien Sanktmarx.

Mindennemü

régi bélyeget és boritékot

cserélek vagy készpénzért megveszek.

Cím a kiadóhivatalban, vagy megkereséseket „Sz. I. 6614” jel alatt a kiadóhivatalba kérek. 6614/a

Eladó birtok.

Több elsőrendü birtoknak esetleg felszerelés és vétéssel együtt való eladására közvetlen megbízásom van, valamint 4-8% kamatozás alapján

törlesztéses kölcsönnel

szolgálhatok.

Schwarz Gusztáv banküzlet

Budapest, V., Gizella-tér 6.

Megvételre sürgösen keresetnek

jókarban levő

8 darab ökrösszekér, 5 darab igáskocsi, 2 darab vetőgép.

Ajánlatok: Szarvasdi bérgazdaság, u. p. Nagykonda.

Kimutatás a ragadós állatbetegségek elterjedéséről.

1916. június 9.

A betegség neve	Fertözve volt		Múlt heti				Múltévi	
	K.	U.	Állapot				K.	U.
Léptene	120	131	124	133	132	133		
Vesztség	390	406	363	376	349	385		
Takonykór	47	56	41	50	55	60		
Száj- és körömfájás	240	1979	192	1432	471	3270		
Juhhimlő	4	4	4	4	3	5		
Ivorsz. hóly. kitérés	23	64	33	77	28	72		
Rühkór	943	2006	977	2087	300	791		
Sertésorbánc	135	525	105	404	52	136		
Bivalyvész	7	16	5	15	11	13		
Sertésvész	502	1888	430	1516	211	833		

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2—4. sz.

SZÁLLIT:

tatal, tokodi, doroyi tatal, felsőgallai és miskolc- felsőgallai
 tatal, tojás- és tégladúsgyöri felsőgallai
 szenet, brikettet, meszet, cementet

BORSODI SZÉNBÁNYÁK RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA

BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2—4. sz.

SZÁLLIT:

Királdi Szentpéteri Sajószazai Rudolftelepl és Kázinai akna-, cséplési és darabos **SZENET**

Ausztriában 1916. év május 31-én fertőzve volt: vesztettséggel 54 k. 55 u., takonykórral 17 k. 18 u., ragadós száj- és körömfájással 1087 k. 3236 u., sertésvesztészel 78 k. 170 u.

Németországban 1916. év ápr. 15-én fertőzve volt: takonykórral 65 k. 74 u., rag. száj- és körömfájással 726 k. 1176 u., sertésvesztészel 411 k. 508 u., rag. tüdőlobbal — k. — u.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Napijelentés a gabonátözsdeiről.

1916. június 9.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaszitályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Gabonanemtelekben üzletkötések nem történtek. Az országos rekvirálások folytán az üzlet teljesen szűntel.

Budapesti takarmányvásár. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Junius 9.

Hozatalok és árak.

Szállastakarmányok.	Felhozatal:	Árak métermázsánként fillérekben:
Réti széna I. rendű, ó. — — — — —	— szekér	—
„ „ II. „ „ — — — — —	— „	—
„ „ I. „ „ új (csak június-júliusban) — — — — —	30 „	2000—2500
Réti széna II. rendű új (csak június-júliusban) — — — — —	55 „	1400—1900
Muharszéna — — — — —	10 „	2200—2900
Lucernaszéna — — — — —	25 „	1800—2500
Lóhereszéna — — — — —	30 „	1900—2600
Zabos-bükkönyszéna — — — — —	— „	—
Összesen szállastakarmány — — — — —	150 szekér.	—

Átlag 1300 kg. Összes súly 195.000 kilogramm.

Szalma s alomfélék.

Alomszalma — — — — —	14 szekér	1000—1200
Zsupszalma — — — — —	4 „	1200—1500
Szalmaszeveska — — — — —	1 „	1400—1400
Rétiszéna III. r. csomagolásra — — — — —	25 „	1000—1300
Összesen szalmaféle — — — — —	70 szekér.	—

Átlag 1200 kg. Összes súly 84.000 kilogramm.

A vásár irányzata s forgalma: Legtöbb széna érkezett Győnről, Ósáról és Bugyiról. Legtöbb szalma érkezett Üllőről, Sáriról és Soroksárról.

A kínálat: elegendő volt. A vevők száma: rendszeres. A kereslet: közepes. Az árak a vásár folyamán: hanyatlottak.

Örlemények és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete abraktakarmányosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Az abraktakarmányek árak a következők voltak Budapestén szákkal teljes vagonrakomány vételénél 100 kilogrammonként:

Finom korpa — — — — —	} Határár 17.50 K.	—
Goromba korpa — — — — —		—
Rozskorpa — — — — —	—	—
Budapesti gyári repcepegácsa — — — — —	51	52
Lukullus maximált ára 100 kilónként száak nélkül helyt gyár vagontelekben vasúthoz — — — — —	43	—
kicsinyben — — — — —	44	—

A budapesti tojástözsde árjegyzésel.

1916. június 8.

Tiszavidéki eredeti — — — — —	312	314	K.
Kosárúru (4/4 darab 1 korona) átszámítva — — — — —	303	12	K.
Irányzat: élénk.	—	—	—
Időjárás: enyhe.	—	—	—

Gazdasági áruválságokról cikkek.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete áruválságának jelentése a „Köztelek” részére.)

Zsiradékok: Az üzlet — sajnos — nem mutat fel semmiféle változást, a túrhetetlen viszonyok és nehézségek még mindig tartanak, a sertésfelhajtások és vágások a be nem vált intézkedések következtében oly minimálisak, hogy áru nem kerül piacra, forgalom nem fejlődhet ki. A maximális árak csak névlegesek. Remélhetőleg a sokat vitatott és elvárható újabb intézkedések inkább segítenek a bajokon.

A szezafizlet.

A szezafizletben e héten is változatlan volt a helyzet. Az utóbbi időben beérkezett romániai szezszállítmányok főleg a nagyobb likörgyárak és pálinkakereskedők szükségletének egy részét biztosították és így a forgalom csak kisebb tételek szállításra szorított azonnali szállításra.

A pálinka- és rumüzletben a kínálat állandóan élénk, azonban e héten is a bizonytalan helyzet folytán gyéresebb volt az érdeklődés és nagyobb tételeket csak valamivel olcsóbb árak mellett lehetett elhelyezni.

Denaturált szez állandóan keresett, azonban csak kisebb tételek kerültek forgalomba a pénzügyminiszter által előírt árakon.

Kontingens nyersszezenben e héten igen gyér volt a kínálat, nagyobb üzlet alig létesült.

Budapesti országos lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 4—5-én.

Felhajtott:	Árak
	(drb.-ként kor.)
Jobb minőségű hátszló és csikó — — — — —	70 drb 760—3200
Könnyű kocsló (jukker) — — — — —	126 „ 1400—2800
Nehéz „ (hintós) — — — — —	147 „ 1400—3300
Igás „ (nyugati vér) — — — — —	152 „ 1560—4000
Ponny „ könnyű — — — — —	330 „ 720—1010
Fuvaroslovak — — — — —	94 „ 520—700
Parasztlovak — — — — —	105 „ 390—560
Alárendelt minőség és vágó — — — — —	149 „ 210—900
Összesen — — — — —	1173 drb
Eladatlan maradt — — — — —	773 drb

Irányzat: közép. Székesfőváros levágásra vásárolt 20 darabot 211—710 koronáig.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 8.

Felhajtott:	Árak
	(drb.-ként kor.)
Jobb minőségű hátszló és csikó — — — — —	17 drb 820—2600
Könnyű kocsló (jukker) — — — — —	46 „ 1200—3100
Nehéz kocsló (hintós) — — — — —	35 „ 1250—1700
Igás kocsló (nyugati vér) — — — — —	59 „ 1580—3800
Igás kocsló könnyű — — — — —	155 „ 660—990
Fuvaroslovak — — — — —	38 „ 560—690
Parasztlovak — — — — —	36 „ 380—570
Alárendelt minőség — — — — —	215 „ 190—800
Összesen — — — — —	591 drb
Eladatlan maradt — — — — —	281 drb

Irányzat: élénk. Székesfőváros levágásra vásárolt 133 darabot 421—560 K.-ig.

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 5.

Felhajtott:	Árak
Magyarországból — — — — —	1693 drb juh — drb kecske
Szerbiából — — — — —	— „ juh — „ kecske
Összesen — — — — —	1693 drb juh — drb kecske
Eladatlan maradt — — — — —	— drb juh — drb kecske

Á r a k
(kilogrammonként elősúlyban, korona értékben).

	kg.	páronként
Hízott űr — — — — —	—	—
Feljavított juhek — — — — —	280—320	—
Kivart juhek (anya) — — — — —	—	—
Kisvart kosok — — — — —	—330	—
Durvaszóru — — — — —	—	—
Kacsák — — — — —	—	—
Báránycok — — — — —	310—360	—

Irányzat: élénk volt, az árak szilárdak maradtak.

Budapesti vágómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 8.

Felhajtás összege:	Minőség szerint:
Új felhajtás — — — — —	1938 drb
Múlt vásárról — — — — —	—
viacsmaradt — — — — —	—
Összeg — — — — —	1938 drb
Eladatlan vágóhidra — — — — —	—

Származási hely szerint:	Nem szerint:
Magyar eredeti — — — — —	344 drb
Magyar tarka — — — — —	1563 „
Bivaly — — — — —	34 „
Dániai — — — — —	— „
Ausztriai marhák — — — — —	— „
Összeg — — — — —	1938 drb

Á r a k
(100 kg.-ként elősúlyban minden levonás nélkül fillérekben.)

1916. június 8.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hízott ökör — — — — —	525—550	470—520	390—465
Tarka hízott ökör — — — — —	550—605	480—545	390—470
Konzerv ökör — — — — —	—	—	—
Tehén — — — — —	510—550	450—500	380—445
Bika — — — — —	490—540	435—480	390—430
Növendékmarha — — — — —	—	360—450	—
Bivaly — — — — —	—	290—455	—

Irányzat: barátságosabb volt, az árak némely esetben 5—10 koronával métermázsánként emelkedtek.

Budapest-ferencvárosi zárt sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 8.

Heti felhajtás	Értékelt vágó	Értékelt összesen darab	Eladott	Eladatlan maradt
június 2-4-ai	—	—	—	—
június 8-ig	104	3087	3776	30

Napi árak fillérben

N a p	Öreg tehén 200-300 kg	Füves tehén 200 kg-ig	Füves tehén 200-300 kg	Könnyű 200 kg	Húsov juh
1) jun. 2.	750—770	800—820	800—820	770—820	—
jun. 8.	830—835	835—845	835—845	835—845	—

1) Az árak elősúlyban páronként 45 kg. elősúly és 4% levonással, kilogrammokban értendők. Irányzat: élénk, az árak 25 fillérről 65 fillérig kilogrammonként emelkedtek.

Választási malacok kerestetnek!

Keressék azonnali vagy későbbi átvételre 2½—5 hónapos választási malacot, 100 darabos falkától egész 1000 darabig.

Értesítések BRILL LAJOS sertésbizományoshoz, Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. sz. alá kerestnek. Telefon József 31-77

Budapesti szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 8.

Árak:
(kilogrammonként 45-súlyban fillérekben)

Fölhozatott:	I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borjú	240 drb	540-600 500-550
„ rugott	4	380 400
Ausziából élő bárány	—	—
„ leszurt	—	—
„ éves növendék	—	—

Árak:
(kor. értékben páronként)

Magyarországból élő bárány	95 drb	360-370
„ kecske	1	320
Ausziából élő bárány	—	—
Összesen	340 drb	

Eladatlan maradt — darab élő borjú, — darab rugott borjú, — darab élő bárány, — darab leszurt bárány.
 Irányzat: élénk volt, az árak borjúknál 30-40, bárányoknál 10 fillérrel kilogrammonként drágultak.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. éllet 40% levonással vevő javára értendő.)

Öreg nehéz páronként	400 kg. felül	fillérig
Öreg közép	300-400 kg.	—
Fiatal nehéz	320 kg. felüli súly	810-840
Fiatal közép páronként	250-300 kg.	810-840
Fiatal könnyű	250 kg.	—

A hizott sertésüzlet irányzata: szilárd.

Kőbányára egészséges sertések forgalmi korlátozás alatt levő területekről is szabadon szállíthatók. A felkúrdési szándék a kerületi állatorvossal közlendő, ki mindenkor szolgál a szükséges utbaigazítással.

Soványsertés-árak.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete jelentése.)

1916. június 8.

Sertésosztály	kilogrammig	korona
Sertésüzemen átment sertések	60-100	800-790
„ „	100-120	780-780
„ „	120-160	780-760
„ „	160-200	760-780
Sertésüzemen át nem ment	60-100	780-770
„ „	100-120	770-760
„ „	120-160	760-750
„ „	160-200	750-750

Árak élősúly kilogrammonként 4% engedménnyel.
 Irányzat: szilárd.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósítás Úri Hozsó sertésüzeménél VIII. kerület, Népszínház-utca 22. a „Köztelek” részére.)

1916. június 7.

Sertésosztály	kilogrammig	korona
Sertésüzemen átment sertések	60-100	850-840
„ „	100-120	840-830
„ „	120-160	830-800
„ „	160-200	800-800
Sertésüzemen át nem ment	60-100	800-800
„ „	100-120	800-800
„ „	120-160	800-780
„ „	160-200	780-780

Árak élősúlyban kilogrammonként 4% engedmény.
 Irányzat: szilárd.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 8.

Árak
(kg.-ként fillérekben éllet súlyban)

Fölhozatott:	I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borjú	— drb	—
Magyarországból leölt	—	—
Ausziából élő	3023	500-540 420-480
Ausziából leölt	—	—
Magyarországból leölt bárány	—	540-600 K. párja
Ausziából leölt	62	—
Magyarországból „ zsirsértés	—	760-820 720-750
Ausziából „ hussertés	1501	720-780 620-710
Magyarországból leölt juh	—	—
Ausziából leölt	141	630-700 580-620
Összesen	4732 drb.	

Irányzat: A kínálat, tekintettel a pünkösdi ünnepekre, borjú, sertés, juh és ideai bárány kevésnek bizonyult és így az összes minőségűknél 20 fillérenként áremelkedés állott be.

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 5.

Felhajítás összege:	drb	Minőség szerint:	drb
Hizott a legelőmarhában felhajítás	909	Hizott marha	909
Csontozni való marhában felhajítás	312	Legelőmarha (Wiedew.)	—
Összesen	1221	Csontozni való	312
Összesen	1221	Összesen	1221
Eladatlan maradt	4		

Származási hely szerint:	drb	Nem szerint:	drb
Magyarországi	179	Ökör	318
Galíciai és bukovinai	—	Bika	258
Osztrák tartományokból	1042	Tehén	647
Boszniai	—	Bivaly	—
Összesen	1221	Összesen	1221

(Árak 100 kilogrammonként élősúlyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

1916. június 5.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	478-500	451-475	435-450
Bikák	476-475	426-450	410-420
Tehén	476-475	426-450	410-420
Kiszagzók hizó ökre	—	—	—
Hizott üsző	460-490	438-460	420-430

Irányzat: a kínálat 300 darabbal volt nagyobb a múlt-hetnél, az irányzat szilárd és a magas prima állatok 20-25 koronával drágább, a többi minőségnek ára változatlan.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. június 5.

Felhajítás:	drb	Származás szerint:	drb
Minőség szerint:		Magyarországból husos	2925
Hussertés	3378	Magyarországból zsirsajtja	4093
Zsirsajtja	4093	Galiciából	101
Összesen	7471	Osztr. tartományokból	362
		Németbirodalomból	—
Eladatlan maradt	1298	Összesen	7471

(Árak kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendű magyar zsirsajtja	00.	760
„ „	I.	725
„ „	II.	685
„ „	III.	630
Hussertés	00.	655
„ „	I.	640
„ „	II.	620
„ „	III.	570
„ „	IV.	500

Irányzat: a zsirsajtás kínálat 700 darabbal volt, mint a múlt héttől, vásáron, a magas prima zsirsajtás 15-20 fillérrel drágult, a többi minőségűknél pedig a múlt heti árakat megtartották. Hussertés 1000 darabbal, kevesebb volt felhajítás, általában 20-40 fillérrel drágult.

Bécsi juhvásár.

1916. június 8.

Felhajítás nem lévén, juhvásár nem tartott.

Szerkesztői üzenetek.

M. J. Mintfogó a mangolicasertés élénk vármérsékleti állat és mivel rendszerint többé-kevésbé kifejlett korban állítják hiszba, ennek folytán a hizás eredményét a kb. három heteknél ismétlődő ivarzás (gubó, gőgös, bugás) igen hátrányosan befolyásolja. Ennek okát abban kell keresni, hogy az ivarzó állat nem csak jól és társait is nyugtalanítja. Noha a miskarolás nem veszélytelen eljárás — különösen, ha a korák vemhesek —, ennek ellenére mégis ajánlatos volna kórház megbízható herelővel kímiskarolatni, mert a méhsértés teljesen megbízhatóan és a gyakorlatban be nem vált eljárás, melylyel a miskarolást nem lehet helyettesíteni. W.-n dr.

D. S. Ámosd. Ha tényleg kézhírré tett volna az előjáróság olyan hatósági rendeletet, hogy „a földművelésügyi miniszter a hizalást betiltotta s a gazdák 3 nap alatt tartoznak a hizasertések részére visszatartott kukoricát közretra beszoigaltatni”: ezt csak köziga-játék boldogombának nevezhetnők. Nagyon természetes hogy ilyen rendelkezésnek semmi jogalapja sincs és ha azt mégis megpróbálnák végrehajtani — amit alig lehetünk természetesen felelősek —, az az államhatóság, amely bizonyára jogorvoslatot nyújt az ilyen baszkodás ellen.

L. A. Pusztacsög. Ha a juhokat már lenyírták, ugy legjobb azok ruháságát fűrésztéssel gyógyítani. Legmegfelelőbbek a körülbelül 35° C. meleg 2%-os kreolin-füldök, melyek elkészítéséhez azonban tisztított kreolint kell használni. Az eljárás részleteit a helyszínen működő állatorvos hivatott megállapítani, kinek igénybevételét egyébiránt a törvényes intézkedések is kötelezően írják elő. M. J. dr.

A. S. dr. Mezötar. A gledijsia fája tűzfűfűnél egyébre alig használható és tüzelő ereje is alacsony, azért alig értékesíthető magasabban, mint a lágy tűzfűfű. A nyárfa-fajok, reigó és kanadai nyár fája gyufabazal gyártására, iszopók s hasonló célokra kiválóan alkalmas és keresett. Jól hasadó, göcstelen fának köbmétereje 30-40 korona. A többi nyárfa-faj e célokra kevésbé keresett, kisebb gazdasági fának, járműknak, vályunak, teknőknek s tűzfűfűnek alkalmazzák. Az ár a kereslet szerint 10-20 K. E. O.

B. Kaposvár. Mint általában minden növényt, a hajdínát is legcélszerűbb vetőgéppel vetni és pedig 10-15 centiméterre vetve, 25-30 kg. magot magyar holdanként.

Piskolti bérgazdaság. Kérdésére levélben válaszoltunk.

Kasza-ajánlat!

Legkisebb szükségletnél gyári ár!

Mindenki fedezze időben szükségletét, mert munkás és acélanaghiányában az idény beálltával nem lesz áru. Minden kaszáért, minden tekintetben teljes jótállás, a meg nem felelő díjmentesen új, jó kaszáért lesz kicserélve. A kaszák minősége és ellenálló képessége a hazai viszonyokhoz és a gazdaságok nagy kibaszolásához mérten lesznek gyártva. Mintával kezeséggel szolgálunk. Kaszanyelekben csak kériátot mennyiség áll rendelkezésre!

Legkiválóbb kaszák, nagyobb gazdaságok és uradalmaik részére 100 darab rendelésnél díjmentes csomagolás és bérmentes szállítás.

„Szt. Antal”, „Dewot”, „Sárkány”, vagy „Tulipán” kasza ára „ „ „ „ „ 2 K 40 f.
 Nagyság: 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100 és 110 cm.
Amegallai kaszakó, természetes kő, 40 fillér.
Vegyí kő 24 fillér. **Kettős kaszakarika** 45 fillér.
Egyes kaszakarika 35 fillér. **Kaszakalapáló-gép**, akár gyermek is pontosan és gyorsan kalapál, 4 K. **Kaszakalapács** 130 K. **Üllő** 120 K.
Kaszakőrtartó erős, zománcozott 90 fillér.
Ha kaszanyél keményfából 2-40 K. Törhetetlen acél trágya-villa, 4-ágú, 2-40 K. Törhetetlen acél széna- vagy trágya-villa, 3-ágú, 180 K. **Minden egyes tárgyat a legmesszebb menő jótállás.**

Sohr Pál acélárucég, Somogyiszill.

Alapítva 1831. 46 kiténtetés.
 Telefon 32-58. Telefon 32-58.
ELSINGER M. J. ÉS FIAI
 vitoria-vászon-, len- és juta-ruccyár,
 kikészítő-, telítő- és festőda.
Gyár: Lajtaszentmiklós.
Raktár: Budapest, V., Báthory-utca 6.
Vizmentes szövetek, ponyvák, ártak, szil-
 nyók, kőpenyek, lótarak, tűz-
 és itatóvédők, keszertőmű.
Viaszkos-vászon waggon-kárpít,
 bőrvászon stb.
Kender- és jutaszakok.
Lincium padlóbevonat.
Aratógépponyvák.
Gépkékekötőszinegek.
 Ajánlatok és minták ingyen és bérmentve.
 6150

Még egy ideig nem lesz vége

nyersanyagkészletünknek, melyet idejekorán beszereztünk, hogy nyáron át is szállithassunk lysoformot. Tudvalevőleg a meleg időjárás legjobban elősegíti a ragályos betegségek terjedését, azért jól teszi mindenki, ha idejekorán vásárol egy megbízható fertőtlenítő szert, pl. egy üveg lysoformot. Az árak következők:

100 gr. üveg lysoform	K 1.25
250 gr. üveg lysoform	K 2.50
1 drb lysoform-szappan	K 2.—
1 üveg fodormenta lysoform-szájviz . . .	K 2.—

Bárkinek ingyen és bérmentve küldjük az „Egészség és Fertőtlenítés” című érdekes könyvet egy orvos tollából.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyár, Ujpest.

Ajánlunk, míg készletünk tart, csakis gazdáknak:

80-85 százalékos csiraképes

muharmagot K 72.—

fapeckes

kenderkévekötőzsineget K 42.—

140 cm. pr. 1000 darab

33 és 40 dekkás **istrángot**, valamint **kötőféket** K 9 00

HUNGÁRIA BANK R-T. Mezőgazdasági osztálya
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 18. sz.

Tejgazdaságok!

Papírszalag a

legjobb és legolcsóbb helyettesítője a gummggyűrűknek és vászonlapoknak, a tejkannák elzárására, továbbá az összes vajpergament és csomagolópapírt szállít gyári áron.

Arthur Weinberger'sche Papierfabriks-Niederlage Göding

Bérlés lejáratá eladó jókarran levő 8371. sz. folytatás azonnal Clayton-Shuttleworth-100

MOZDONY

Marshall's cséplővel, továbbá egy alig használt Sohn-féle Hofherr-Schranz-féle herefejtő-monitor és több egyéb felszerelés és gép (métrágyaszáró, fűkasáló stb.)

HERCZ ILLÉS, Érsekújvár.

Keresünk megvételre:

jármosökröt,

fejősteheneket,

sovány sertéseket,

bárányokat,

növendékmarhát,

juhsajtot,

6-8 hetes malacokat.

Ajánlunk:

szenet és kokszt,

legelőnyösebben szállítunk.

Részletes ajánlatok vagy kérdezősködések intézendők:

Mezőgazdasági Kereskedelmi Részvénytársaság

„ (Landwirtschaftliche Handelsaktiengesellschaft) „

Teljesen befizetett alaptőke 1.000.000 korona.

Központi iroda: **Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz.**

Erdélyi fiók: **Kolozsvár. Telefon: 120-28. Sürgőnycim: Mezőkereskedelmi Budapest.**

BAKANCS

tehénbőrrel, erős bőrtalppal, borsarokkal, hadifoglyok-
nak, munkásoknak. **Fatalpu munkás- és**
flubakancsok, nyári bakancsok
tehénbőrrel, szegelt és erős varrott talppal. Kapható:

SCHÖNFELD, Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 43.

Meg nem felelőt megtekintés után bérmentve
viszavesznek. **Szétküldés utánvétellel.** 0175

Eladó 15 drb igen szép 2-3 éves válogatott valódi angol kos

alsóhegyi gazdaságomban, posta és vasútállomás **Adony-Pusztasza**boics. Származás eredeti angol **Hampshiredown** a budapesti apaállatkiállításról. Érdeklődők forduljanak

Engel Sándor, Budapest, V., Báthory-u. 20. 0607

Minden gazdának nélkülözhetetlen eszköze

a szabadalmazott „**RÓZSA**” kerékre szerelt

KÉZI SZÉNA- ÉS GABONAGYŰJTŐGÉP

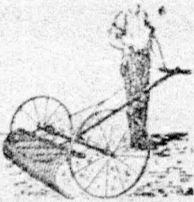
26 acélfoggal, melyek munka közben külön-külön emelkednek, munkaszélessége 150 cm., súlya kb. 17 kg.

Egy fiu vagy leány könnyen dolgozik vele.

fogaterő hiányában pótolja a lógereblyét.

Ára Szombathelyen 60 K. Egyedüli készítői:

Kohn és Társa, Szombathely.

Foglyok és munkásoknak alkalmas kávé-, cukor- és fügekávéből készült

Kávékonzervát

ajánl **Fuchs Nándor, Gyulafehérvár.**

Egy eredeti láda tartalmaz 1000 adagot, a 46 gramm.
Ára ládanként 150 korona, engedmény nélkül, helyt raktár. 0017

Megvételre keresünk egy Fowler-féle tarlóhántó

kultivátort.

Ajánlatokat a **tavarnoki uradalmi gazdasági főintézés,** **Tavarnok, u. p. Nagytapolcsány,** címre kérünk. 0010

A magy. kir. szabadalmazott

Hennefeld-féle jégszekrények

Budapest, Gróf Zichy Jenő-utca 5. sz. Váci-körút mellett.

Az eddigi létező jégszekrények csaposak, cinkbádoggal vannak burkolva, rozsdásodnak oxidálódnak, piszkolódnak, mindig javításnak vannak kitéve, míg a **Hennefeld jégszekrényénél ez ki van zárva,** mert azok működéssel vannak burkolva. A jégtartó alatt borganylemez-vizgyűjtő van az olvadt jégviznek, a jég szárazon marad, ezáltal 60% ojtégmentesítés. **Árjegyzék lagyon.**

Sörkimérő készülékek!

Zsák- és ponyvakölcsönzés

Zsák- és ponyvakereskedő

vétel és eladás. 0008

PATAK HUGÓ Iroda: **BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 19.**
TELEFON 156-76. Fióktelep: **FIUME, BAROSS-KIKÖTŐ.**

Szolinszky Jenő és Tsa

bérszántók magyarországi irodái

Budapest

Mehmed-szultán-ut (Múzeum-körút) 31.

0121

Telefon: Jászai 81-82

Fiókok: Lublin, Balgróci

Munkások és hadifoglyok

részére alkalmas

VILÁGOS FLANELTAKARÓT

jutányos áron szállít

SCHILLINGER MIKSA

zsák- és ponyvakereskedő cég

Budapest, V. kerület, Rudolf-rakpart 7. sz. 0037

Pálinkát

munkások és arató

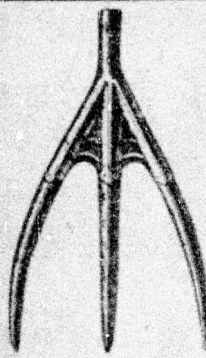
hektolitert 330 koronáért 30 fokosat, minden további fok 11 korona, szállít míg a készlet tart. Hektoliternként 100 korona foglaló, többi utánvét.

Tauszig Adolf, Szekszárd. 1018

3. HP. benzinmotor

teljesen új precíziós gyártmányú takarmánkamra, szivattyu, dinamó stb. meghajtására alkalmas, 0010

jutányos áron raktárról kapható: **Gergely Károlynál, Budapest, V., Személynök-u. 25.**

Acélvillák

olcsóbbak mint a favillák!

Szabadalmazott acéllemezűl sajtolt szénavilla!

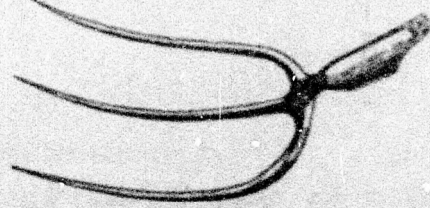
Ezen villa az eddig használatos favillákhoz van hivatva pótolni és fölsőnye, hogy hőség vagy nedvesség nem árt neki, tehát egyaránt használható száraz vagy nedves takarmányban és talajon.

Könnyűsége (körülbelül 80 dkg., tehát könnyebb mint a favilla) dacára elhajlás vagy törés elő nem fordulhat, mert kitűnő minőségű acéllemezűl van készült. Több ezer darab forgalomban!

Ára K 2-80 darabonként. 100 darab vételnél bérmentve.

Törhetetlen acél 3 ágú szénavilla
Ára K 2-40

100 darab vételnél bérmentve.

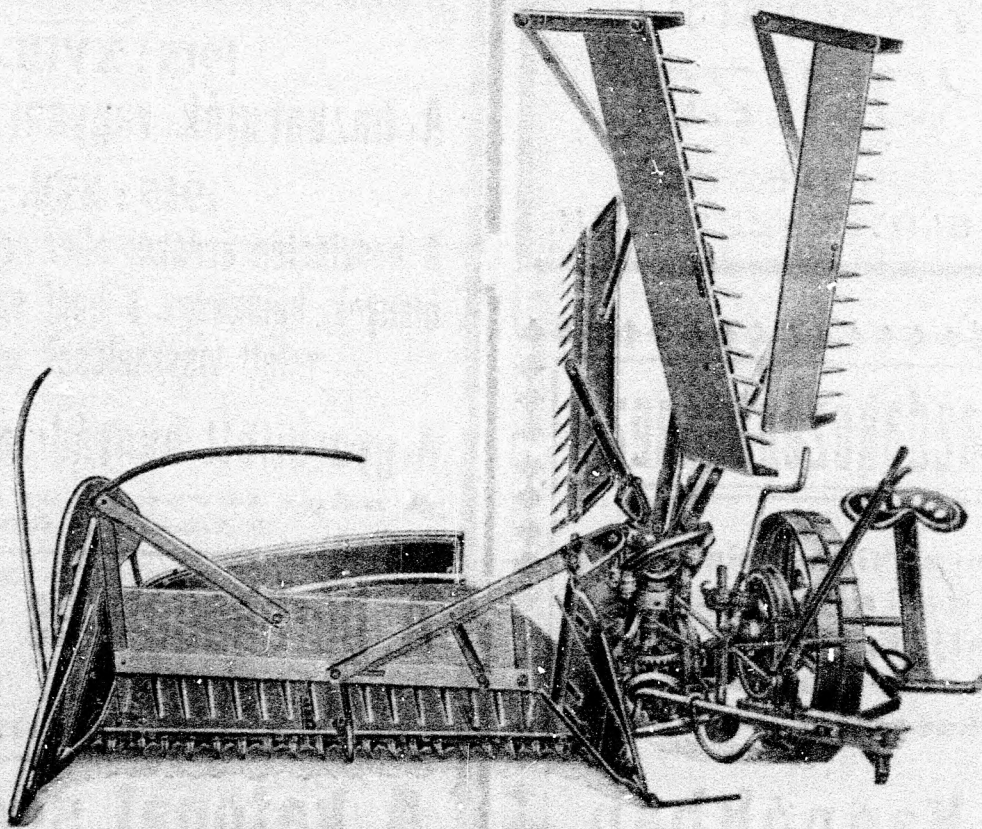

Megrendelhető:

SOHR PÁL

acéláru raktárában, Somogyiszill.

**Legjobb rendszerű
német és amerikai gyártmányu
marokrakó- és kéveköto-
aratógépek**

azonnal szállíthatók.

A M. Kir. Államvasutak Gépgyárának

Vezérigynöksége

Budapest, Vilmos-esászár-ut 32.

GAZDASÁGI SZEKÉR-ÉS KOCSI- ALKATRÉSZEK

EGY DARABBÓL HAJLITOTT
KERÉKTALPAK, AGYAK,
KÜLLÖK, RUDAK, OLDAL-
FÁK, FATENGELYEK STB.

Gróf TELEKI ARVÉD
FAÁRUGYÁRÁBAN
POSTA KONCZA

NAGY MENNYISÉGBEN SZÁLLIT-
HATÓK, ILLETVE ELŐJEGYZHETŐK.

Felhívás a gazdaközönséghez!

A nyersanyaghiány mind
nehezebbé teszi a gyártást,
ezért ajánljuk, fedezze
mindenki előrelátható
szükségletét

tejszállító Kannákban,
tej hűtőkben,
főlözőgépekben,
vajköpülőkben, stb.

saját érdekében már most.

ALFA-SEPARATOR R.-T.,
Budapest, VI., Lomb-utca II.

Fontos tudnivalók a háborus törvényekről és rendeletekről.

Az új termés értékesítése.

A 2072/1915. M. E. sz. kormányrendelet magyarázata.
Ára 20 fillér.

A REKVIRÁLÁSOKRÓL.

Utmutató kézikönyv a hadiszolgá-
tások igénybevételére és kifizetéséről.
Írta: Dr. KOVÁCS BÉLA honvédelmi minis-
teri fogalmazó.
Az élelmiszer-rekvirálási, beszállítási, kártérítési ügyekben, továbbá vállalatok hadiszolgá-
latára történő igénybevételénél, ingatlanok katonai használatánál, illetékek megállapításá-
nál nélkülözhetetlen felvilágosítást nyújt. Fontos utbiztosítások a hadiszolgálatok kifizetéséről.
Ára 4 korona 20 fillér.

A 43-50 éves népfölkelők utmutatója.

A vonatkozó rendeletek alapján össze-
állította és magyarázattal ellátta: Dr. Tolcsvai Nagy Barna.
Ára 1 korona 60 fillér.

1912: LXIII. t.-c.

A háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről.

1915: XVIII. t.-c.

A hazaárulók vagyoni felelősségéről.

1915: XIX. t.-c.

A hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselek-
mények, különösen a hadi szállítások körül elkö-
vetett visszaélések megtorlásáról.

A gyorsított bünvádi eljárás szabályai.

A négy törvény ára egybekötve
2 korona 60 fillér.

A bérbeadók és bérlők jogai

a moratórium alatt.

Írta: Dr. TELCS BÉLA ügyvéd.

Ára 60 fillér.

A katonai segélyekről.

Utmutató katonák és családjaik igényeiről. Kimerítően megmagyarázza az állami
segélyezés összes szabályait. Felülírt, milyen járandóságra tarthatnak igényt a hozzátar-
tozók. A nélkülözhetetlen tanácsadót tiszták, állásuk és a közlegénység igényei szerint a
törvények és rendeletek alapján. Dr. Pongrácz Jenő.
népszerűen és világosan írta: Ára 1 korona 10 fillér.

Kinek jár hadisegély.

Bevonultak és hozzátartozóik igényei.
Ára 25 fillér.

A moratóriumfeloldó

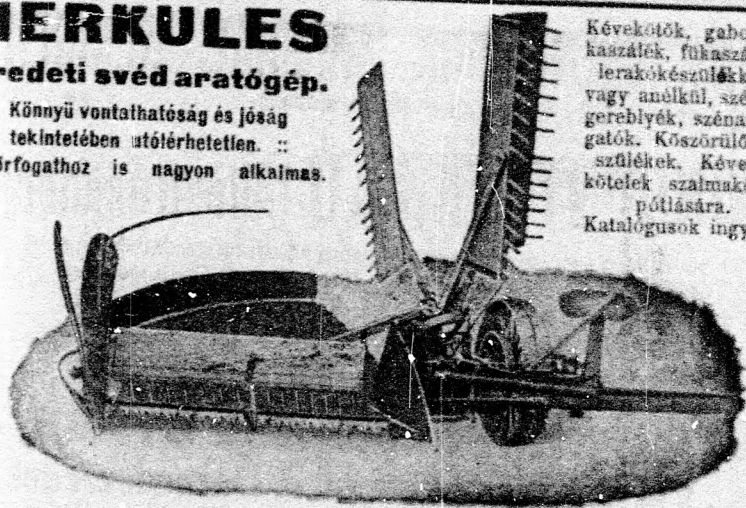
és a vonatkozó eljárási rendelet.
Ára 1 korona 70 fillér.

Magrendelhetők az összeg előzetes beküldése mellett, portómentes szállítással, a
"PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25.

HERKULES

eredeti svéd aratógép.

Könnyű vontathatóság és jószág tekintetében utólrhetetlen. :: Ökörfogathoz is nagyon alkalmas.

Kéveketők, gabonaszálók, fűkaszálok lerakókészülékkel vagy anélkül, szénagereblyék, szénaforgatók. Készülékek, kéveketélek szalmakötél pótlására. Katalógusok ingyen.

Vezérképviselő: **RUDOLF JUNG** gépgyára

Fretwaldau, Öst. Schles.

6413

Wien, IX./1. Elisabethprom. 39.

Nedves gabonát is csakis szabadalmazott **dobkosárbetét-léceim** alkalmazásánál lehet **tökéletesen kicsépelni.**

Cím: **KEMÉNY MANÓ** műszaki üzlet, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. sz.

Schwarzenberg herceg törzstenyészete Barau.

A **husmerino** (szarvnélküli) és **negretti**

KOSOK

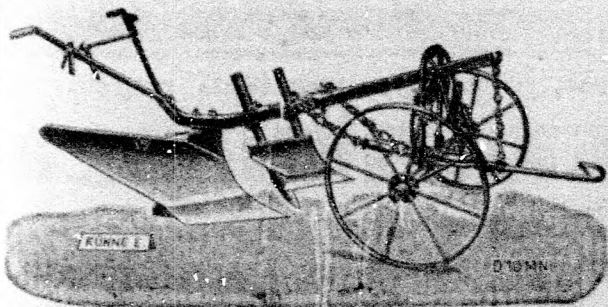
eladása megkezdődött.

Bővebb értesítést ad kívánatra
Fürstlich Schwarzenberg'sche
Sektionsverwaltung Barau
(Südböhmen)
Posta, vasut- és távirtdaállomás.

Egy- és többvasu acélekék, rét- és szántófeldboronák, rugósfogas porhanyító eszközök, 6- és 8-vasu kultivátorok, Columbia-kultivátorok, különféle lókapák, Herrmann- és Rohr-féle kapálók.

„**MOSONI DRILL**” és „**VERA II**” sorvetőgépek.

Burgonyalyukgató- és takarógépek.

„**RÜHNE**”

mezőgazdasági gépgyár t.-l.

MOSON

Junius hó 22-én délelőtt 10 órakor **Nagybeeskereken**, a városi vásártéren, önkéntes árverésen **el fog adatal**

24 darab 3-4 éves lippizai csikó.

Eladó a lovakért semmiféle jótállást nem vállal. Vonat indul Budapestről reggel 8 óra 5 perckor és este 8 órakor Szeged felé. Erkezik az első vonat délután 3 órakor, utóbbi reggel 7 órakor Nagybeeskerekre.

6643

Pap gazdaság.

HADIFOGLYOK RÉSZÉRE

a legolcsóbb **reggelit** és **vacsorát** szolgáltatja a

„**Szövetség-kávé cukorral**”

← különként 3.50 kor. ←

FELLNER GYULA, Budapest, V., Lipót-körut 9. sz.

Az aratási és cséplési idényre

ajánl elsőrendű magyar és porosz

szenekeket,

szavatolt prima

olaj és kenőanyagokat,

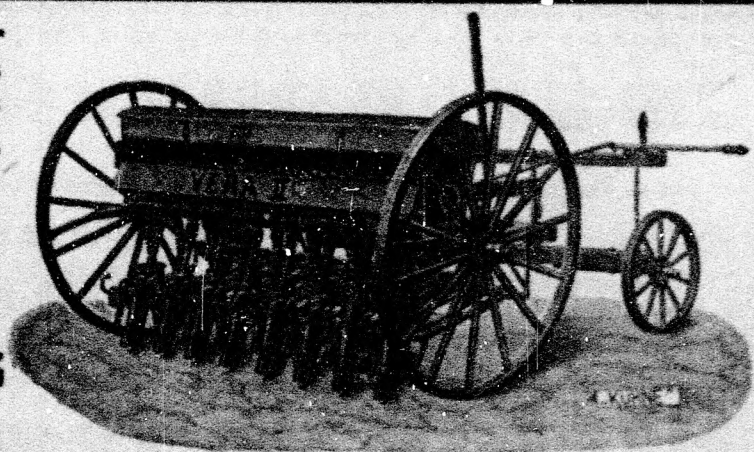
manilla- és favégű kéveketéleket, szőlőkötöző háncs-pótlókat, zsákokat és ponyvákat (kölesönbe is) legjutányosabb árakon:

FÖLDES GYŐZŐ

termény- és megbizományi irodája

Budapest, V., Bálvány-utca 8.

Telefonszám: 141-16. Táviratcim: Földesur, Budapest.

Főraktár:

BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-út 59.

Fiókraktárak:

Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

FOGLYOK RÉSZÉRE RUHÁK, fehérnemük, takarók és szalmazsákok kaphatók

STERN RMIN, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 49. szám.
TELEFON: 130—47. TELEFON: 130—47.

2033

ELADÓ BIRTOK

Léva közvetlen közelében fekvő 22 hold szántóföldből, 2 hold gyümölcsös-kertből, két lakóházból s gazdasági épületekből álló birtokomat s ehhez tartozó **Korcsmahelyiséget** nagy színnel előnyös feltételek mellett eladom. — A lakóházak nagyforgalmu országut mellett állanak. — Ajánlatok kéretnek **BEZSO ELEMÉR**, Kistöre, posta Alsóvárad címére.

2024

Eladó birtok

Jásznagykunszolonok vármegyéhez tartozó Tiszabura község határában a Tisza vidéken 500—1200 □-öles hold területű, televényes feketehomokos termékeny földbirtok legelővel, kedves fekvésű urjakással, eselédlakásokkal, dohány-pajtákkal kedvező feltételek mellett örökáron eladó. A birtokon 40 kat. hold dohánytermelés gyakorolható. A birtok esetleg rövid lejáratra bérbé is adatik s vevő, vagy bérlő folyó év október 1-én birtokba léphet. Érdeklődők **Chikán Béla** községi főjegyzőhöz fordulni sziveskedjenek.

6627

Szőlőkötözési célra elsőranguan alkalmas elsőrendű majunga-raffia 600 K

ab raktár Budapest. :: Árúérték 30 napon belül fizetendő.

Reiter Lajos, Budapest, V. ker., Dorottya-utca 3. sz.

Sörgőncim: Viarecta, Budapest. :: :: :: Telefonszám: 70—44.

6642

KERESÜNK

nagy uradalmat, amely részünkre kukorica ellenében hajlandó nagyobb mennyiségű sertést hizlalni. Ajánlatok „Nagyobb intézmény” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők.

6625

☛ Zsák- és ponyvakötés. ☛

zsák, ponyva,

manilla szőlőkötöző fonál

Schillinger Miksa

Budapest, V., Rudolf-rakpart 7.

Alapított 1878.

6054

Alapított 1878.

Birtokeladás.

Szabadszállás p. Jakabszálláson (Pest megye)

465 kat. hold homokbirtok, szántó, kaszáló, 20 hold szőlő, 15 hold akácerdő, urilakás, igen sok gazdasági épülettel ellátva **eladó**. A birtok Kecskeméttől 16 km-re, Kiskunfélegyházától az izzási műnt mentén 20 km-re van.

Bővebb értesítést nyújt **Dr. Bindfeld Lajos Kiskunfélegyházán és Spitzer Bernát Kecskeméten.**

6031

MASCHINENFABRIK IMPERIAL, MEISSEN

„ (SACHSEN) „

MINDENTSZÁRÍTÓ (Allestrockner)

automatikus gépein aratás után azonnal szárítható: **kukorica, mindennemű gabona, magvak, burgonya, répalevél, répaszelet, kukoricacsutka, stb.**

Kukoricagóré fölösleges.

Az IMPERIAL-szárítók STABIL- és TENGELYENJÁRÓ-rendszerűek.

„ A tengelyenjáró szárítógép „

VÁNDORSZÁRÍTÓ-nak

„ alkalmazható. „

Teljes berendezések erőtakarmány, konzerv, pót-kávé, hus- és vérlisztgyárak részére. Tejgazdasági berendezések. Zsirextraktálók.

HŰTŐ- ÉS JÉGGÉPEK

Prospektust és árajánlatot díjmentesen küld a magyarországi vezérképviselő:

Dr. KOPPER A. mérnöki iroda,
Budapest, VII., Dohány-utca 68. sz.

TELEFON: József 30—62.

6189

S darab 18—20 hónapos

tiszta berni tenyészbika eladó.

Telefon: 168. sz.

Megtétekintésre Szeged állomásra kocsit küld **LICHTENEGGER GYULA** földbirtokos, Szeged, Dugonics-tér 1.

Telefon: 168. sz.

6626

Abraktakarmányt

lovak és szarvasmarhák részére ajánl legjutányosabban az

ERŐTAKARMÁNYGYÁR R.-T.

Budapest, V., Nádor-utca 30.

Telefon: 51-32. és 121-95.

6289

Sörgőncim: Molasse.

Használt, jó állapotban levő rugós

GÖZEKE-GRUBBER

kerestetik.

Ajánlatok: **MAGYAR TELEPÍTŐ ÉS PARCELLÁZÓ BANK** R.-T.-hoz, Budapest, V., Béla-utca 8. intézendők.

6034

EREDETI MOTOREKE

**HAZÁNKBAN TÖKÉLETESEN BEVÁLT
SZÁMOS UTÁNRENDELÉS**

Állandó nagy raktár Budapesten
alkatrészekből és saját javítóműhely.

Ekevezető tanfolyamok.
Szakmérnökök és gyakorlott szerelők.

VEZÉRKÉPVISELET:

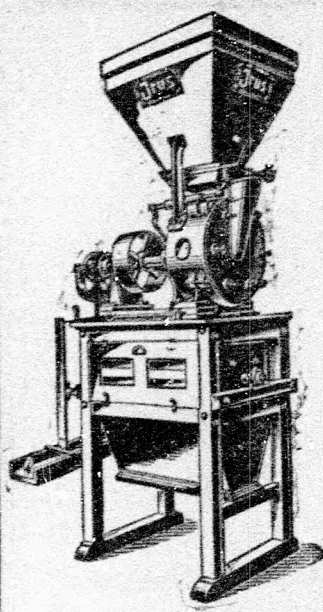
MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKL. GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA

BUDAPEST, VI., VILMOS-CSÁSZÁR-UT 45., I. EM.

Telefon interurban 76-94.

Sürgőnycim: DIPLINGS.

Uradalnak, gazdaságok,
kenyérgyárak, sütődék, szövetkezetek, közsé-
gek stb. **liszt** szükségletük előállítására
ajánljuk legjobban bevált, szabadalmazott

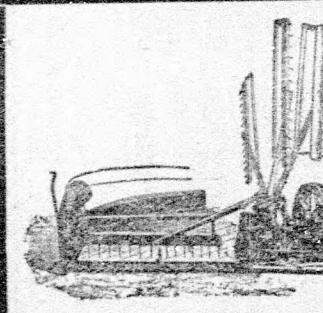
R. modell Irus-malmainkat.

Malmainkkal tészta-, főző- és ke-
nyérliszt minden finomságban állít-
ható elő, kiőrlés buzánál 84°/_o, rozsa-
nál 80°/_o. Takarmánymagvak, szecs-
kázott szalma, here, luczerna,
tengeriszár, csutka stb. szintén
lisztfinomságig őrlhetők.

Ezen speciális gép gazdaságokban
ma már nélkülözhetlen.

Bárhon felállítható, kevés helyet igényel és
minden előzetes műszaki képzettség nélkül
bárki által kezelhető. Minden hajtóerőre alkal-
mas. Bővebb felvilágosítással és ábrás árlappal
készséggel szolgál:

Irus-Művek Magy. Közp. Iroda
Budapest, VI., Teréz-körút 30. sz. :: Telefon: 162-75
8152

Legújabb rendszerű tökéletesített

arató- és fűkaszalógépek

továbbá
vetőgépek, gőz- és motoros eséplőkész-
letek, mindennemű gazdasági gépek

Kovarik F. és J.

gép- és motorgyár r.-t. főokjánál
Budapest, V., Váci-ut 18. sz.
6547

47212/IX. 1916. szám.

Földhaszonbérleti szerződés.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium kezelése alatt lévő és
a magyar tanulmányi alap tulajdonát képező Tolna vármegyében:

I. Szekszárd és Ócsény községek határában fekvő józsefpusztai 788 1496/1000
katasztrális hold,

II. Szekszárd, Mőcs és Siógárd községek határában fekvő palánk-ieso-
ágoston-pusztai 1407 1163/1000 kat. hold kiterjedésű mezőgazdasági birtokok, a
haszonbérleti és versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt feltételek
mellett, 1916. évi november, illetve október hó 1-től 1928. évi szeptember hó
30-úig terjedő 12 évre, a nevezett minisztérium (IX.) közalapítványi ügyosztá-
lyában (V., Báthory-u. 12. sz.) **1916. évi június hó 28-ik napján dél-
előtti 12 órakor tartandó zárt ajánlatu versenytárgyalás útján birtokként**
külön-külön haszonbérbe fognak adni.

A zárt ajánlatok nyilvános felbontásánál az érdeklődők jelen lehetnek.

A szabályszerűen felbélyegzendő, lepecsételt és birtokként külön-külön
tett írásbeli ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium segéd-
hivatali főigazgatójánál legkésőbb a versenytárgyalási napon délelőtt 11 óráig
nyújthatók be.

A borítékra irandó: „Ajánlat a . . . birtok haszonbérletére”.

Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egész birtagra felajánlandó
évi haszonbér számokkal és betűkkel irandó ki.

Ajánlati biztosítékul: birtokként 3000 korona készpénzben vagy óvadék-
képes értékpapirokban, avagy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár letétkönyvec-
kéjében, a versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt módon, bár-
melyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyomba
az ajánlatához csatolandó.

Elkésve érkezett, vagy kellőleg ki nem állított, fel nem szerelt ajánlatok
figyelembevételre nem számíthatnak.

Oly egyének, akik a közalapokkal szemben hátrálékos tartozásban vannak,
vagy bármilyen perben, avagy esőd alatt állanak, a versenyből kizártnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a vallás- és köz-
oktatásügyi m. kir. minisztérium segédhivatali főigazgatójánál, valamint a szek-
szárdi kir. közalapítványi felügyelőségénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
A netán szükséges felvilágosítások a közalapítványi (IX.) ügyosztályban meg-
szerezhetők.

A feltételeknek ajánlati mintákkal ellátott példányát az érdeklődőknek
5 korona lefizetése ellenében a segédhivatal főigazgatója és a szekszárdi kir.
közalapítványi felügyelőség kiszolgáltatja.

Budapest, 1916. május havában. 6623

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium.

Tenyészkoseladás.

Schaumburg-Lippe herceg dárdai uradalmának törzsnyájaiból
I. évben áruba bocsátott tenyészkosok szabadkézből való eladása megkezdődött.

A francia irányu fésűs törzsnyájából
eladásra kerül 65 darab 2 éves (harmadfű) tenyészkos
és pedig:

Darabszám	Folyó évi március hó 15-én meg- állapított élősúly			Darabonkénti ár korona
	minimum kg.	maximum kg.	átlag kg.	
I. csoport 23	90	117	103	500-600
II. " 25	82	108	92	400-500
III. " 12	84	105	91	350-400
IV. " 5	87	95	91	250-300

A magyar irányu fésűs törzsnyájából
eladásra kerül 29 darab 2 éves (harmadfű) tenyészkos
és pedig:

Darabszám	Folyó évi március hó 15-én meg- állapított élősúly			Darabonkénti ár korona
	minimum kg.	maximum kg.	átlag kg.	
I. csoport 9	71	97	82	450-500
II. " 9	65	80	75	300-400
III. " 11	65	95	79	250-300

A kosok az uradalom **Rácboly-i** (vasúti állomás Magyarboly) (Pács-Eszék-
vonal) bármikor megtekinthetők. Előzetes értesítésre az uradalom a fenti álló-
másra fogatot küld.

Az uradalmi igazgatóság (Dárda, Baranya megye) az érdeklődőknek
készséggel megadja a kívánt felvilágosításokat és megküldi az eladó tenyész-
kosok minőségére vonatkozó közelebbi adatokat.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

ALAPÍTATOTT 1900-BAN.
Igazgatóság: Budapest, IX., Kálvin-tér 10., saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz, jég, baleset, szarvasosság és betöréses-lopás ellen, ugyancsak az ember
életére a legkülönbözőbb módoktól szorint, előnyös feltételek mellett.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.
Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az országról minden egyes
helyén működő képviselőik közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosításokkal minden irányban
készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztosítékai 1915. december 31-én:

Alapítványi tiszteletsek	K	2.550.540
Díjtartalékok és díjtétel (levonva a viszontbiztosítást illető részt)	"	4.194.593 31
Kártartalékok (levonva a viszontbiztosítást illető részt)	"	735.890 31
Külön- és egyéb tartalékok	"	833.132 83
A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére mindenekelőtt az évi díjbevétel és kamattörvédelem szolgál, az illető 1915-ban	"	7.854.786 53
	K	16.144.052 97
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizeltetett tűzkárokból	K	15.091.000
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizeltetett jégkárokból	"	7.732.000
Biztosított érték tűzben 1915. évben	"	1000.000 000
Biztosított érték jégben 1915. évben	"	88.450.000
Előszámla Állománya	"	15.300.506

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye

A „GONDVISELÉS”
Országos Központi Segélyező-Társulat, Budapest, IX., Kálvin-tér 10. szám,
mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt, nép-
biztosítási osztály keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat kívárat
minden orvosi vizsgálat nélkül.

ELADÓ
egy teljesen jókarban levő régi
Clayton & Shuttleworth-féle **Sas**
cséplőszekrény
szijak nélkül, ára 2500 korona,
továbbá egy alig használt **eredeti**
Deere-eke,
mely szükség szerint 8 vagy 12 eketesttel használható és
altalajturókkal el van látva. **Ára 5000 korona.** Cím:
Hönig Jakab és József, Erzsébet-pta, u. p. Baranyasellye.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár

Egyesület Budapesten

Alapított
1840-ben

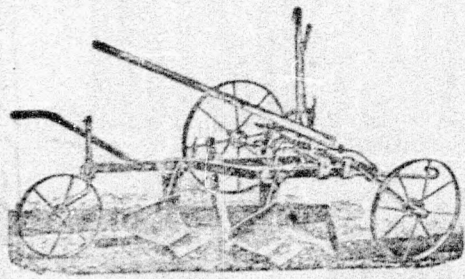
Alapított
1840-ben

Befizetett részvénytőke	20,000.000.— K
Tartalékalap	46,485.521.24 ..
Könyvecskékre és folyószám- lára elhelyezett betétek álladéka 1914. év december hó 31-én ..	475,625.942.21 ..
Forgalomban levő saját ki- bocsátványok	394,228.300.— ..

A takarékpénztár 4%-os és 4½%-os zálogleveleket, valamint 4%-os és 4½%-os községi kötvényeket bocsát ki.

Ezen cimletek teljesen adómentesek, minden tekintetben kaucióképesek és községek, testületek, alapítványok és nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeink elhelyezésére, valamint hitbizományi és letéti pénzek gyümölcsöző elhelyezésére alkalmasnak nyilvánítottak, továbbá katonai házassági óvadékok céljaira s a záloglevelek, ezenfelül **óóó árvapénzek elhelyezésére is. óóó**

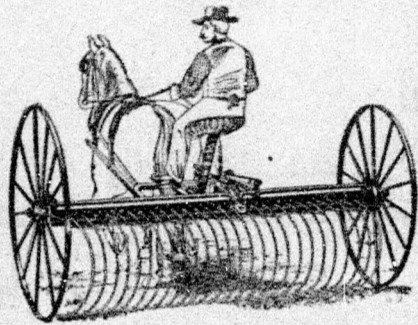
DEERING-féle
tárcsásboronákat, gyűjtőgépeket,

az amerikai Planet
kapálóeszközöket
helyettesítő és ezeket mi-
den tekintetben felülmuló
Sack-féle HH2-jegyű
kapáló és töltő-
getőeszközöket,
ugy különféle valódi

Sack-féle egyes és többvasu ekéket, boronákat és
sorbavetőgépeket, ^{vala-} _{mint} motor után akasztható kitünő
négyvasu Sack-ekéket,

legjobbakkal elismert mindenféle
**rétmivelő-
eszközöket**
és szecska-
vágógépeket

a mai viszonyokhoz képest mérsékelt áron ajánl

PROPPER SAMU

BUDAPEST, V., Vilmos-császár-ut 52. szám.

**Cellulose
drótbetétes**

**MANILLA-
pótlózsineg**

kapható

Kell Jenőnél,
Budapest, V., Kálmán-u. 15.

6036

AZ ECKERT-FÉLE ARATÓGÉPEK ÉS FÜRKASZÁLÓK

VEZÉRKÉPVISELETE ÉS PÓTRÉSZEK

FŐRAKTÁRA:

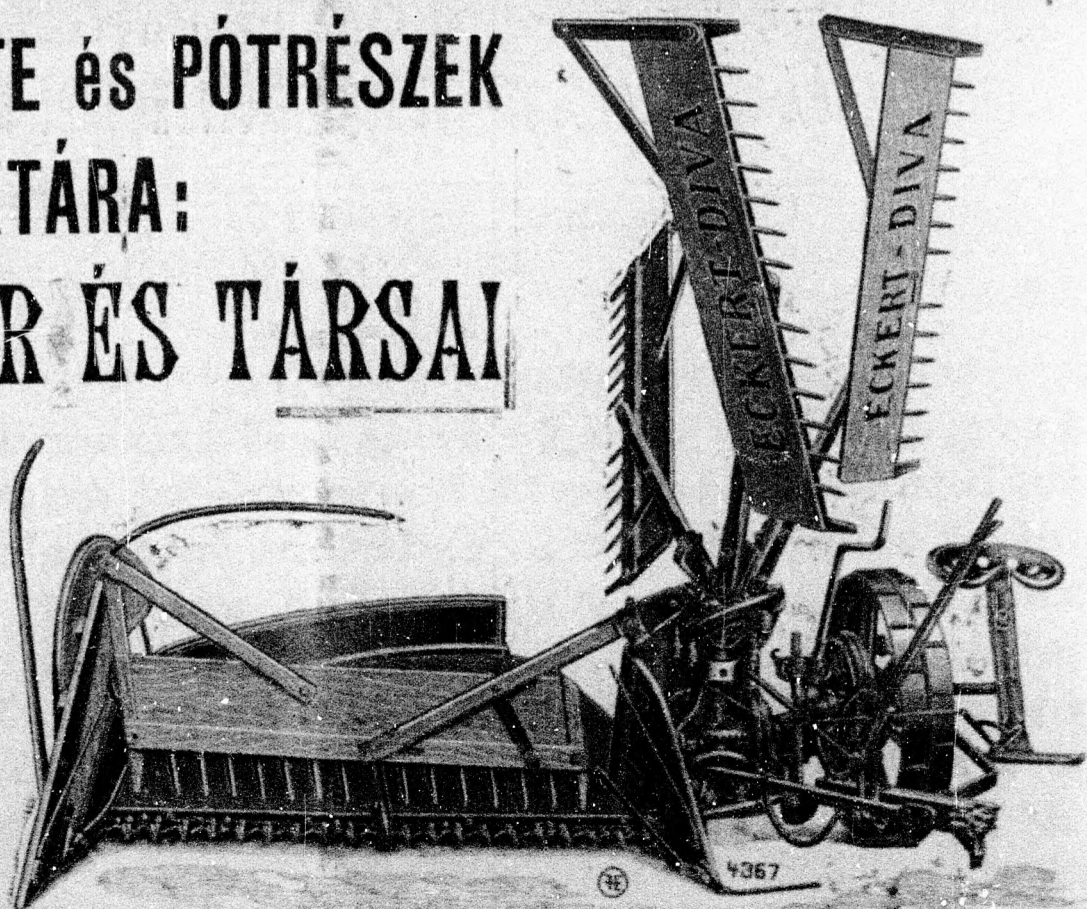
HAHN ARTHUR ÉS TÁRSAI

Budapest

VIII., Üllői-ut 52/K

Sürgöncim:

Case Budapest

4367

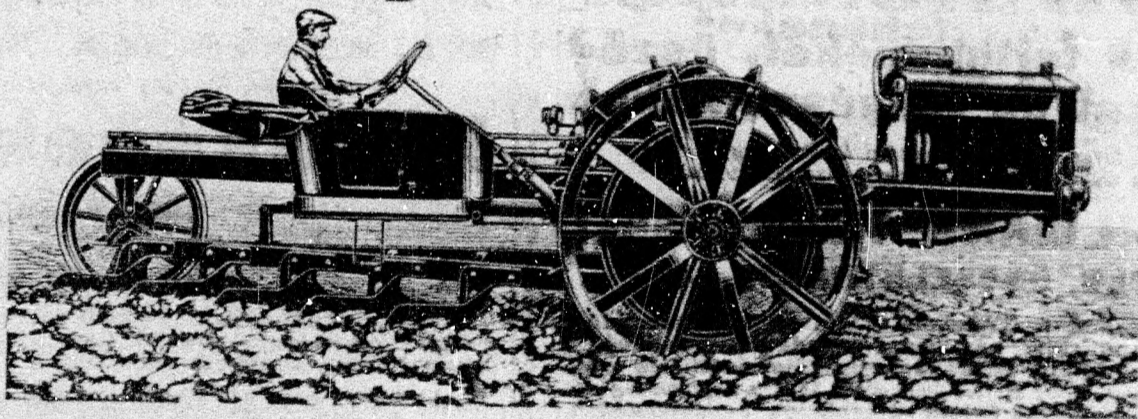
UJABB SOROZAT!

„RÁBA”

42 LÓEREJŰ

MOTOREKE

1916. évi típus,
előre- és hátrajáró szerkezettel,
automatikus ekekiemelővel,
összszel újból szállitható!

A „Rába” motoreke **sulya csak körülbelül félannyi**, mint más motorekének, a földet **nem nyomja meg, emelkedést könnyen győz.**

Az aratásra elkészülő „Rába” motorekék **hazánk minden vidékén a legelőkelőbb gazdaságokban nyertek elhelyezést**, alkalom nyílik tehát a „Rába” motoreke szerkezeti **kiválóságáról, nagy munkateljesítményéről, biztos és bámulatosan olcsó üzemeiről** gyakorlatilag meggyőződést szerezni.

Árlappal és előkelő referenciákkal készséggel szolgál a
 ♦♦♦♦♦ „RÁBA” motorekék képviselője: ♦♦♦♦♦

FEHER MIKLÓS GÉPGYÁR R.-T.

BUDAPEST, V., VÁCI-UT 80. SZÁM.

GŐZEKEGARNITURÁK 16 HP, 20 HP, 24 HP Kemna, Fowler, Heucke, Teschen-Ustroni, Daehne gyártmányúak, kitűnő üzemképes karban, azonnali és későbbi géprendszerűek, kevés ideig használatban, teljes modern felszereléssel sekély- és mélyszántó ekékkel, valamennyi kitűnő üzemképes karban, azonnali és későbbi szállításra, a viszonyokhoz előnyárakban, üzemben megtekintve, általam kaphatók.

Szántógépek: 60 HP Hart Parr benzíntraktor, 8-as Deere-ekével, 60 HP Hart Parr benzín V traktor, 8-as Deere-ekével, 3 dupla tárcsásboronával és 8 altalajtróval, 60 HP Közzegei-féle motoros talajművelő, 60 HP MacLaren magánjáró gőzszántógép 2 db 4-es és egy 6-os ekével, 100 HP MacLaren magánjáró gőzszántógép 14 ekével, fogasokkal, altalajtróval, lajttal és bódéval, 18 HP International Harvester Co. traktor, 25 HP ugyanilyen gyártmányú traktor. Valamennyi szántógép alig használva, kitűnő üzemképes karban üzemben megtekintve látható, előnyárban eladó.

JAULUSZ J. JÁNOS KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI BIZOMÁNYI IRODA **BUDAPEST, II.,** Margit-körút 31-33. Isterurbán Telefon: 20-06.

Ajánlat kenőanyagokra

Gépkenőolaj	pr. 100 kg.	K 140.-
Gépolaj nagyobb gépekhez	" " "	" 150.-
Motorkenőolaj	" " "	" 150.-
Dieselmotor-hengerolaj	" " "	" 250.-
Gőzhengerolaj	" " "	" 250.-
Gőzekehengerolaj	" " "	" 260.-
minden ingyen hordóban, 160-170 kg. tartalommal	eredeti Tara	levonással.
Belföldi gépszir	pr. 100 kg.	K 220.-
la aussigi gépszir	" " "	" 260.-
la fekete kocaikenőes	" " "	" 75.-
minden hordóstonul együtt mért súlyban.		

ÖSSZES ÁRAK HELYI RAKTÁRMON, UTÁNVÉTEL.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő, BUDAPEST, V., Csáky-u. 43. Telefon 121-64.

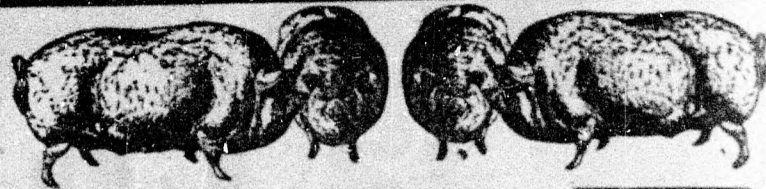

Eredeti Hollandi tenyész- és tejteheneket, üszöket, borjúkat és tenyészbikákat

csakis elsőrendű árut, fuvar- és hibától mentesen Ausztria-Magyarország minden állomására szállít gazdáknak és szarvasmarhaszállítóknak

D. STOPPELMANN Hollandiából
MOST: CÖLN, DASSELSTRASSE 24.

Frigyes főherceg uradalma, Teschen. A os. és kir. gazdaság Smiritz és Jenő, a m. kir. gazdasági akadémia gazdasága R.-Óvár, a krakkói os. és kir. gazdasági egyesület szállítója stb. Az utolsó esztendőben mintegy 10.000 darabot szállítottam Ausztria-Magyarország legelső uradalmainak és nagybirtokosainak Prima referenciák rendelkezésre állanak. Valamennyi fajta 100 kiló élősúlyban, a vagonból hivatalosan kimérve szállítatik. 6191

BUDAPEST
Népszínház-u. 22.

Rövidített sürgőny címmel:
Sertbizomány
BUDAPEST

TELEFON:
József 22-41.

Sertésenyésztők és sertéshizlalók !!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják forduljanak bizalommal

URL REZSŐ sertésbizományi céghez.

Vevők állandóan előjegyzve!

A Szenttamási gazdaságban (állomás Kunszentmiklós-Tass)

ELADÁSRA KERÜL

10 darab 1 1/2-2 éves szimentáli-bonyhádi

hágóképes bika

és 20 db. vöröstarka jármosökör
és fehér 5-6 éves hágóbika.
és egy db. kétéves importált hollandi

A tehenészet felosztása végett pedig eladó 60 db. részint leborjazott, részint hasas, tehén.
részint fejős bonyhádi fajta fiatal

Bővebb felvilágosítást ad Kohn József, Budapest, VII., Rottenbiller-u. 35.

Wiking-aratógépek

eredeti svéd gyártmányu

Kaszáló-, marokkrakó- és kévekötőgépeket

hozzávaló **manila** zsineggel

szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI., Váci-út 141. szám.

Sürgőny cím: Magomobil, Telefon 45-15.

Nagy tartalékalkatrészraktár.

A magyar királyi földművelésügyi minisztériumnak 58600/1916. számú rendelete szerint 1 kilogramm rézgálicnak „3 kilogramm nyersperocid felel meg”.

NYERSPEROCID

(34%)

még kapható, az előrehaladott idényre való tekintettel, métermázsásként eredeti 50 kilogrammos zsákokban bruttó-nettó, ingyenszákkal 150 korona. 50 kilogrammnál kisebb mennyiségnél kilogrammonként 1 kor. 60 fillér árban hejyt raktáron értve

Nagy Ignácnál

szőlő- és pincegazdasági eszközök raktára,
Budapest, VII., Károly-körut 9. szám.

Sürgőnycim: KUPAKNAGY, BUDAPEST.

Alapított 1884-ben.

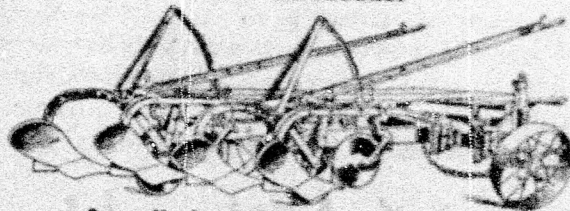
„Resicai acél”

ekék, boronák, kapák, hengerek és egyéb elsőminőségű talajművelőeszközök.

Gőz- és traktorekékhez való szerelvények.

7-waau billenőeke.

Amerikai rendszerű traktoreke.

Kladnói gőzkekőtelek.

Részletes ajánlattal szolgál az

Á. V. T. VÁRBOKSÁNI GAZDASÁGI GÉPGYÁR VEZÉRKÉPVISELETE
BUDAPEST, IV. KERÜLET, EGYETEM-UTCA I. SZÁM.

Az Eszéki Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság, Osijek

épít „OLT”-féle szabadalmazott

tengeri- és gabonaszárító készülékeket,

tengeri és egyéb gabonaneműek, burgonya, répa, főzelék, gyümölcs, stb. stb. szárítására.

Rendkívüli fontossággal bír

mezőgazdasági üzemek, közraktárak, malmok és gabonakereskedők részére.

Gabonaromlás már nem létezik; a gabona **azonnal** tárolható, örölhető.

Építünk:

I. teljesen önműködő készülékeket tengeri és egyéb gabonaneműek szárítására (teljesítőképesség 1-6 vagon 24 óra alatt).

II. készülékeket billentő cellákkal tengeri és egyéb gabonaneműek, csövestengeri és mindennemű mezőgazdasági termékek, u. m. burgonya, répa, főzelék, gyümölcs stb. stb. szárítására.

Az 1915-ik évben a következő készülékeket szállítottuk, ahol egyben referenciák is beazerozhatók:

Nagykanizsai Tárházak Részvénytársaság, Nagykanizsa
„Unio” Gőzmalom Részvénytársaság, Osijek
„Barcsi Hengermalom, Barcs (utánrendelés)
Moskovci uradalom bérlet, S. Sorger, Moskovci (áttervezés)
Rudolf Normann gróf-féle urasági malom, Valpovo
Frigyes főherceg-féle uradalom, Pémonostor
Gróf Karácsonyi-féle birtokbérlet, Bánlak
Dr. Papp Guztáv-féle uradalom, Sz.-Benedek, Szamosujvár mellett

32. sz. cs. és kir. csoportparancsnokság gazdasági osztály, Batajnica
„Styria” Gőzmalom, Ludwig Franz & Söhne, Marburg a D.
Szalmárvármegyei Takarékpénztár Tárházak Részvénytársaság, Szatmár
Bozniai és Hercegovinai országos kormány, Sarajovo (Bosznia)
Ludwig Franz & Söhne Gőzmalom R.-T., Nagykanizsa
Frigyes főherceg-féle uradalom, Frigyesföld (utánrendelés)
Exc. gróf Normann Gustav-féle uradalom Bizovác (áttervezés)
József főherceg-féle uradalom, Kiszonő

Tervrajzok, költségelőirányzatok és mérnöki látogatások díjtalanok.

Zsák- és ponyvagyár

Fehéritő-, kikészítő- és impregnálógyár
Salgó és László, BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 20.
 Gyár: ÓBUDA.
 Telefon: 160-82. Sörgöncim: MAXALGÓ-BUDAPEST.

Haszonbérlet.

A Nagyváradi I. sz. Káptalani Nagyrépostság
 javadalmához tartozó tenkegörcbedi

uradalmi birtok

mezőgazdasági használat alá tartozó része, mely a meghatározott
 más célra kihagyandó területeket leszámítva 1430 kat. hold és
 1185 □-öl területet tesz, minden hozzátartozó épületekkel együtt
 egészben, vagy a birtokrészek fekvése szerint három külön
 részletben **1916. október 1-től kezdődőleg tíz évre**

haszonbérletbe kiadó.

A haszonbérleti feltételek a Nagyváradi I. sz. Káptalan uradalom
 iktató hivatalában megtudhatók; a haszonbérlet tárgyai a birtok
 kezelésével megbízott **biharsályi-i káptalani uradalmi**
főerdész közbejöttével bármikor megtekinthetők.

Akik ezen birtokot kihasznosítani óhajtják, zárt ajánlataikat,
 melyben a megajánlott haszonbér egy meghatározott végösszegben
 teendő ki s amihez az ajánlott bérösszegnek legalább 10%-a
 készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban csatolandó, fő-
 tisztelendő **Karácsonyi János dr.** kanonok urhoz **Nagy-**
váradon legkésőbb **1916. június 15-ik napjáig bead-**
hatják. Később beérkezett ajánlat figyelembe nem vétetik.

Uradalmi ügyvédi hivatal.

Mezei vasuti sinek

minden szelvényben, hozzávaló kötanyagokkal, fordítóköröngök,
 szilárd- és hordozható váltók, vasbillenő-, gazdasági-, bányá- és
 erdei kocsik minden nyomtávolságra, kerékpárok és az összes
 kocsialkatrészek, készen felszerelt

hordozható vágányok, valamint mozdonyok

minden nyomtávolságra **új és használt** állapotban
 ugy **vételre**, mint **bérletre**, legjutányosabb árak és feltételek
 mellett azonnali szállításra beszerezhetők

SCHLESINGER ALAJOS gépgyárában
 Budapest, V., Váci-ut 32. szám.

6131

Okleveles gazda

38 éves, nő, tág elméleti és gyakorlati tudással, nagyobb mezőgazdasági, ipari,
 kereskedelmi, esetleg pénzügyi intézménnyel mielőbbi **alkalmazást vállalna.**
 Külön jártassággal levelez magyarul s németül, közepesen beszél és ír franciául és
 tótul. Katonailag akadályozva nincsen. Alkalmos **önálló gazdaság kezelé-**
sére, vagy titkári, számvévi, illetve bizalmi állások betöltésére.
 Indokolt esetben óvadékokat is hajlandó letenni. Fizetési igény különböző a műkö-
 dési kör és megállapodás szerint. Csak állandó, szolid existenciát nyújtók aján-
 latát kéri „1278” szám alatt a kiadóhivatalba.

Tiszta vízfehér kétszer rektifikált

BENZOL

bármely rendszerű motorhajtáshoz szavatosság mellett jól megfelel, automobíliához
 is. A most forgalomban levő nehéz benzineket messze felülmúlja, könnyen
 gyújt, olcsóbb a benzinnél és nem áll pénzügyi ellenkezés alatt. A benzol
 jelenleg igen olcsó, azért ajánlatos a cséplési szükségletet már most beszerezni.
Benzol ára pr. 100 kg. **K 65** — fahordó 160—170 kg. tartalom-
 ával hozzá darabonként **K 14** — helyt raktáramon. A hordót darabonként
K 10 — árbán visszafogadom.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő,
 BUDAPEST, V., CSÁKY-UTCA 43. TELEFON INTERURBAN 121-64.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Vegyvizsgáló Állomása

Budapest, IX., Öllöt-ut 25. szám.

Talaj, trágya, abrak, viz, szén, répa, valamint minden
 egyéb gazdasági és ipari **vegyvizsgálatok.**

■ Szakvélemények mezőgazdasági vegyipari kérdésekben **OMGE.**
 tagoknak az állami díjazásból 10% engedmény. ■

Aratógéptulajdonosoknak nagyon fontos!

Ajánlunk **manilla és cérnázott**

kévekötfonalat,
 I-a elsőrendű **Raffiát,** továbbá ajánlunk amerikai és helföldi
 gép- és motorkenőolajakat, nyersolajat,

benzint, motor- és autóbenzolt, petróleumot, valamint
 mindennemű műszaki cikkeket.

HALÁSZ és TÁRSA
 műszaki vállalata,
 BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 8. sz.

Telefon: 144-27.

6132

Gőzeke- és motorekerészletek,

mint acélfogaskerekek, fémcsapágyak, bronztolattyuk, dugattyuk, ekevasak, kormányok, tűzszekrények, forrcsővek,
 I-ső rendű sodronykötelek stb. **minden gyártmányu gőzekehez** készülnek és kaphatók

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR- ÉS GÉPGYÁRÁBAN, MISKOLCON.

Munkafelvételek, költségvetések ingyen.

742

HASZONBÉRLET.

Békés vármegyében **2000 holdas** (a 1200 négyzetöl) **birtok**, 600 hold szántóföld, a többi legelő, juh-tenyésztésre alkalmas, **1916. évi október hó 1-től haszonbérbe vehető.** Közelebbi felvilágosítást ad **dr. Pap József ügyvéd irodája, Budapest, IV. ker., Kossuth-Lajos-utca 13. szám.** (Ügynökök kizárva.) 6593

ELADÓ

tisztavérű yorkshirei **tenyészkán** körülbelül 100 kilogramm súlyban, kilogrammonként 9 korona árban, Gutmannovci-pusztán mázsálva.
Megrendelések **br. Gutmann-féle Jóságigazgatószákhoz, Orahovica** (Szlavónia) címzendők. 6613

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

A MEZŐGAZDASÁG ÖSSZES ÁGAIT TÁRGYALÓ ILLUSZTRÁLT HAVI FOLYÓIRAT A MAGYAR AGRÁRKULTURA TERJESZTÉSÉRE

SZERKESZTIK: **cseszéi DORNER BÉLA és ifj. BÖSZLER MÁRÓLY**

XXXXXX XXXI. évfolyam XXXXXX
A művelt magyar gazdahözönység szakfolyóirata
Előfizetési díj egy évre 13 korona
(gazdahözönöknek, szövetségeknek, iskoláknak, tanítóknak kedvezményes áron.) XXXXXX
Mutatványszámot ingyen küld a Kiadóhivatal!
Budapest, Üllői-út 25. (Patria-nyomda)

**Rézgálic
Raffia**

Kénpor

Kénmáj

Rézkénpor

Timsó

Klórbarium

Auer és Kisfalvi

festék- és nagykereskedésében,
Budapest, V., Lipót-körút 29. szám.

Raffia

prima tamatave és prima
ma Junga bálákban, legalább 100 kg.
vételnél, az budapesti raktár, napiáron
jutányosan kapható a

MAGYAR FÖLDBIROKOSOK ÉS BÉRLŐK SZÖVETKEZETÉ-NEL,

Budapest, V., Nádor-utca 18. sz.

Sürgőnycim: **Ökonómia, Budapest.**

Szamosujvár szabad kir. város tanácsától.**Hirdetmény.**

Szamosujvár sz. kir. város közönsége tulajdonához tartozó alábbi felsorolt uradalmi birtokok, városi földek és fogadóházak 1917. január hó 1-től 1922. év, illetve 1926. év december hó 31-ig terjedő 6, illetve 10 egymásutáni évre **Szamosujvárt a városháza tanácstermében 1916. év június hó 28-ik és következő napjain d. e. 9 órákor** megnyitandó árverésen bérbe fognak adni:

1. Ördögösfüzesi tagosított birtok, felkiáltási ára	K	6350.—
2. Ormányi tagosított birtok, felkiáltási ára	"	5505.—
3. Füzesmikolai tagosított birtok, felkiáltási ára	"	6200.—
4. Petrisi kaszáló, sáncok és láncok, felkiáltási ára	"	5010.—
5. Lunka és postaréti, felkiáltási ára	"	6400.—
6. Mészárszékret, felkiáltási ára	"	3500.—
7. Sáncrét, felkiáltási ára	"	2600.—
8. Alsóréti parcellák, felkiáltási ára holdanként	"	50-80.—
9. Korona szálloda évi bére, mint felkiáltási ár	"	8888.—
10. Hosszu fogadóház évi bére, mint felkiáltási ár	"	1300.—
11. Cseropes fogadóház évi bére, mint felkiáltási ár	"	750.—
12. Hurdukata évi bére, mint felkiáltási ár	"	540.—

Mindazok, akik az árveréshez hozzájárulni kívánnak, a felkiáltási ár 10 százalékát kötelesek készpénzben, óvadékképes értékpapírban vagy a város közönsége által közpénzek elhelyezésére kijelölt helyi pénztintézetek betéti könyvei, vagy részvényeiben az árverező bizottság kezébe előlegesen letenni; az pedig, aki a legmagasabb ajánlatot tette, bánatpénzét az általa megígért bérösszeg 10 százalékára köteles leendő azonnal kiegészíteni.

A szóbeli árverés megkezdéséig sajátkezűleg aláírt, 1 koronás bélyeggel és a megígért összeg 10 százalékának megfelelő bánatpénzzel felszerelt zárt ajánlatok is elfogadhatók.

Az ily zárt ajánlatokban a megígért bérösszeg számmal és betűvel is, valamint az ajánlattevő neve, lakhelye s az iránti nyilatkozata, hogy a szerződési és árverési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti, olvashatóan és tisztán kitéendő, mely feltételeknek meg nem felelő zárt ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Egyéb árverési és szerződési feltételek dr. Papp Gusztáv városi gazdasági tanácsosnál a hivatalos órák alatt megtudhatók.

Szamosujvár sz. kir. város tanácsa, 1916. május hó 16.

Tódorfi Lukács
polgármester.

Abrahám Miklós
jegyző.

Csépléshez minden engedély nélkül szállítunk
viztisza motorbenzolt,
 kenőolaj, hengerolaj gépszir, legjutányosabb árban.
 Nagy raktár összes gazdasági gépekben.
DÉNES B. BETÉTITÁRSASÁG
 Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 61/K.
 Telefon 46-03. Sürgőnycim: Dénes 46-03.

2 drb. burgonyaszárítógép
 (burgonyalisztelállító) hozzávaló eszakkal és
 gőzölékkel egyenként és óráként 7-7 g fel-
 dolgozóképeséggel, legmodernebb német Táosin-
 rendszer, teljesen használatlan, új állapotban
 azonnal eladó.
 Ajánlatokat „Burgonyaliszt” jelleg alatt Mosse Rudolf
 hirdetőirodájába, Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 2. szám.

Több nagy gyár
élelmezési raktára
 kereskedelmi összeköttetést keres nagy-
 kereskedőkkel és termelőkkel. Ajánlatokat ker
Metallwerk G. Roth Aktienges.
 Wien, III. I., Ederbergerlande 28/b.

Elsőrendű
Henger- Gép- Motor- Cséplő- OLAJ
 csakis vegyelemzett minőségek. :: ::
Világítóolaj.
Sűrített gépszir,
„Uzó” kocsikenőcs.
 Extrapríma országosan elismert
gépszij. Kötő- és varrószij.
Szijviasz. Gyanta.
 Amerikai Hoyt csapágyfém.
Asbest- Gummi- áruk.
Tömítések.
Acél dobsinek,
 zsirozók, olajozók, Stauffer-kenő-
 szelencék, forraszkofék, szénlapátok,
 armaturák, szerszámok és minden-
 nemű műszaki cikkek.
Teljes malom- és fűrészberendezések.
Schvarcz József és Társa
 műszaki cégnél,
 Budapest, Vilmos-császár-ut 53. sz.
 Saját ház. Alapítva 1884.
 Sürgőnycim: Uzó Budapest.

KÖSZÉN
 sz Ajka-
CSINGERVÖLGYI
 kőszénbányából.
 Megrendelhető kizárólag a vezérképviselőnél:
VÁMOS FÜLÖP
 Budapest, VI., Podmaniczky-utca 27.

A faszén és antracit nagyon drágá!
Szivógázmotorok
 üzemeltetéséhez legjobban bevált a
porosz dió- és borsó- KOKSZ
 Kapható a főelárusítónál:
VÁMOS FÜLÖP
 porosz kőszén-, koks- és kavacszén nagykereskedő,
 Budapest, VI., Podmaniczky-utca 27.

Arató- és fűkaszalógépek
 eredeti amerikai Massey-Harris-gyártmány,
 kombinált **rendgyűjtők**, amerikai
szénagyűjtők és **forgatók**,
 ugyszint **burgonyaszedőgép-
 peket** ajánl
 Verkauftbüro landwirtsch. Spezialmaschinen
HANS FEDA, Wien, II., Stüwerstrasse I.
 Telefon: 48218. Sürgőnycim: Maschinfed, Wien.

Aratógépek, fűkaszalók,
szénagyűjtők, szab. egyszerű
**és műtrágyaszóróval kombinált vető-
 gépek, őrlő- és daráló mal-
 mok,** valamint az összes gazdasági gépek
 az elismert legcélszerűbb kivitelben kaphatók:
SZÜCS ÖDÖN
 Budapest, VI., Nagymező-u. 66.

Szappan!
Eladok budapesti raktárból:
 35 métermázsza 30% zsirtartalmu szappant,
 25 dekás vágásban, világossárga színben a K 100
 25 métermázsza 30% zsirtartalmu szappan
 20 dekás vágásban, világossárga színben a K 100
 50 métermázsza 30% zsirtartalmu házi-szappan,
 1, 2, 3 kg-os táblákban a K 100
 20 métermázsza 40/45% zsirtartalmu szappan
 12 kg-os táblákban, világosdrapp színű a K 100
 8 métermázsza 65/70% zsirtartalmu szappan
 3 kg-os rudakban a K 100
 3 métermázsza 77% zsirtartalmu szappan,
 20 éves parasztszappan a K 100
 75 métermázsza 12%-os zsirtartalmu fehér
 kenőszappan 50 kg. hordókban a K 100
 Fenti tételekből 50 kg.-tól feljebb is kapható, az esetleges
 100 kg.-ként 20 koronával drágább. Árak raktárunkban
 értendőek, rendelés esetén K 100- előleg 100 kg.-ként

Munkásugszappan
 15% zsirtartalommal, kitűnő mosóképességgel, aján-
 luk nagyobb vállalatoknak, hol tömegmunkások
 vannak, 100 kilonként raktárunkból átveve, vagy
 utánvétellel K 280-., vidéki megrendelés esetén
 K 100- előleg, hátralék utánvétellel.

MEGYERI és VÉRTESI
 export-import
 Budapest, VI., Csengeri-u. 48.
 Telefon 142-11.

**Gépolajok, compoundozott hen-
 gerolajok** gézekékhez és magasnyo-
 másu gépekhez. **Mótorhajtó**
NYERSOLAJ
 kocsikenőcs, merevgépszir és
 mindenféle gazdasági gépekhez szüksé-
 ges összes **kenőanyagok** a legjobb
 minőségben és legolcsóbb napiáron
 kaphatók:
FENYVES PÉTER
 olajnagykereskedő cégnél, Budapest,
 VII., Bethlen-u. 41. Telefon: József 19-13.

Munkások, valamint orosz foglyok
 ellátására szállíthatunk nagyobb mennyiségben
liptói, valamint
munkás-turót
 a legolcsóbb napi árak mellett.
Schneller Mór Fiai
 turógyár, Herencsvölgy, Zólyom megye

Eladó csikók.

A potypusztai hirtveves (volt Mesterházy-féle) magyar jellegű felvér-
tenyészetből a következő csikók kerülnek eladásra:

3 drb harmadik évben lévő kanca, ára drb.-ként 2000 K.

4 drb negyedik évben lévő herélt és 3 drb negyedik
évben lévő kanca, ára darabonként 2500 K.

A csikók megtekinthetők a vas megyei **Csehimindszent** község
mellett fekvő **Potypusztán**, mely Hum, Vasvár, vagy
Mikospusztai állomásokról, kocsival elérhető.

Bővebb felvilágosítást a **Potypusztai Gazdaság, Poty-
puszta**, u. p. **Csehimindszent**, vagy **Kosztolitz
Izrael és Fiai** cég, **Szombathelyen, Szent-
márton-utca 17. szám**, nyújt.

6587

Minden modern gazdának el kell olvasnia:
Zachara Lajos:

Az elektromosság a mezőgazdaságban

című most megjelent szakművét.

Ára füzve 33 korona, kötve 4 korona.

Megrendelhető a „PÁTRIA” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Kévekötoőaratógépek

**3 darab Johnston-rendszerű, öt láb
széles, igen jó állapotban eladó.**

Erdős, Budapest, II., Lövház-utca 26. sz.

Hadifoglyok, munkások részére

BAKANCS

barna, erős tehénbőrből bőrtalppal, bőrsarokkal, továbbá nyári bakancs
tehénbőrféjjel, varrott és szegelt talppal, **flubakancsok** jutányos
árban azonnal szállíthatók. Mintaküldemény utánvétellel.
Meg nem felelőt bérmentve visszaveszem.

Altmann Ignác, Törökszentmiklós, cipőüzlet.
40 év óta fennálló cég.

6234

Budapest mellett, a **Csepel-szigeten**, villamos közlekedés,
293 holdas elsőrendű és jól felszerelt

birtok eladó

uri lakással és gazdasági épületekkel, ára holdanként 1200 korona.
Bővebbet a tulajdonosnál:

Gráner Sándor TÖKÖL (Pest megye.)
Telefon: Tököl 6. szám.

6008

Jégeladás

Nagyobb mennyiségű természetes jég azonnali szállí-
tásra eladó 10.000 kg.-ként 200 K árban, egyik buda-
pesti állomáson vagonba rakva. A jég ára és a ren-
deltetési állomásig járó fuvardíj előre fizetendő. Irás-
beli ajánlatok „**Timár Nándor**” névre, Budapest,
VII., Nagydíófa-utca 19. intézendők.

6029

**Raffia. Rézkénpor. Amerikai
gyanták. Kenőolajok. Motorbenzin.
Terpentinolaj. Firnisz. Lakkok.**

VAJDA PAL, lakk-, kencegyár,
Budapest, V., Lipót-körut 4. :: :: Telefon 62-79.
Gyár: Erzsébetfalva.

6051

**Ia Textil-papirspárga
Papírszölőkötözőszineg**

Papirkévekötő

(kézi és gépekhez)
drótbetéttel és anélkül.

Gabona- és liszteszásokok

„ bekötözéséhez való ”

Papírsákzsineg

OLCSÓBB a Raffiánál, Manillánál, kenderzsinegnél!

Zárai Samu
nagykereskedőnél,

Budapest, VI., Podmaniczky-u. 17.

Telefon: 80-58. Sürgőnycim: Híram Budapest.

Mindenfajta gyümölcsöt VESZ.

Ugymint: **eper, ribizke, málna,
cseresznye, meggy,
kajszi- és őszibarack,
ringlóta, szilva, körte,
alma, esetleg egész termé-
seket, valamint minden-
fajta zöldségeket.**

Ajánlatok küldendők: 6594
DÖRY KONZERVGYÁR, ÚJDOMBOVÁR.

Gépgyár

mely 20 év óta áll fenn és az
országban nagy vevőkörrel bír,
20 esztergapaddal és segéd-
eszközökkel, villany- és gőzhajtásra
berendezve, 100.000 korona el-
vállalt hadimunkával, betegség
miatt az egész gyártelep berendezé-
sével együtt kedvező fizetési
feltételek mellett eladó.

LUGOSI FERENCZ, CZEGLÉD.

Csapágyak fémcsészék nélkül

Az ömlekvizű folyton rendkívül fontos
kérdésre vált a kocsicsapágyak kiütésére fel-
használt fehérém pótlása, mivel a ma forga-
lomba kerülő fehérém oly súlyos természeti,
hogy időelőtti és rendkívül gyakori kiesése
szükséges.

Különösen bevált, Kaufmann-féle szabadal-
mazott görcsapágyaink egyáltalában nem tar-
talmazznak fémel, amennyiben a tengely fém
helyett acélöntésű görgőkben fut és így alkal-
mazásuk a mai körülmények között különösen
előnyös. Nagy előnyük még az is, hogy hasz-
nálatuk által kb. 50% vonóerő- és kőmunka-
megtakarítás érhető el.

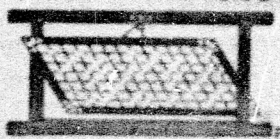
Prospektussal szívesen szolgálunk!

ROESSEMANN ÉS KÜHNEMANN
Budapest, VI., Váci-ut 113-115. sz.

Kajszi-barack.

VESZEK nagyobb mennyiségű kajszi-barackot saját
kosarámban, féltett állapotban. Árát az
átvételnél és az átvétel helyén fizetem. Ajánlatokat
kér **JOSEF BERGER, Graz, Hofgasse 4.**

Farkas rendszerű
**Sodronyüveges
istállóablak**

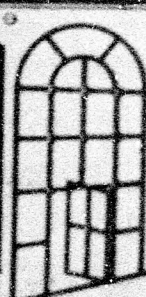

elérhetően

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-u.8

Összes készítményeink
beszerezhetők a Magyar
Mezőgazdák Szövetke-
zete által is. **Kérjen Ártapot!**

Farkas rendszerű
**Idomvas-
ablak!**

legelőcső
legelőcső

HALDEK IGNÁC UTÓDAMAGNAGYKERESKEDŐ,
BUDAPEST, VI., NAGY-
MEZŐ-UTCA 43. SZÁM.Cégtulajdonos: **GREINER SOMA.**

Ajánl a legjobb minőségben és a legolcsóbb napi árak mellett:

Sürgöny-
cím:
HALKLEE.**muhart, kölest, csibehurt, tarlórépamagot,**
valódi északnémetországi **takarmányrépamagot,** arankamentességre ólomzárolt
lóherét és lucernát és minden egyéb **gazdasági magvakat.**Allandó nagy raktár elsőrendű minőségű **raffiában.**Telefon:
18-62.**Kézi favéges festett
KÉVERŐTELEK, ZSÁKOK ÉS PONYVÁK**legolcsóbban **NAGEL ADOLF BUDAPEST.**Gyár: **V., Balaton-utca 19.**Központi iroda: **V., Arany-János-u. 10.**

Telefon: 104-10, 35-92, 80-82.

Taviratcím: NAGELA.

Zala vármegyében 1800 m. hold birtokteljes felszereléssel és szeszkontingenssel családi körülmények miatt jutányos árban **eladó.** Bővebb felvilágosítást nyújt csakis komoly közvetlen vevőknek **Dr. Hajós Ignác** zalaegerszegi lakis, földbirtokos.

0428

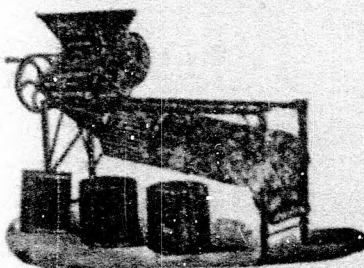
Veszünk**mangolicasüldőket, malacokat.**Ajánlatot kér: **Uradalmi Bérloség, Győrzámoly.**

(Távirda ugyanott.)

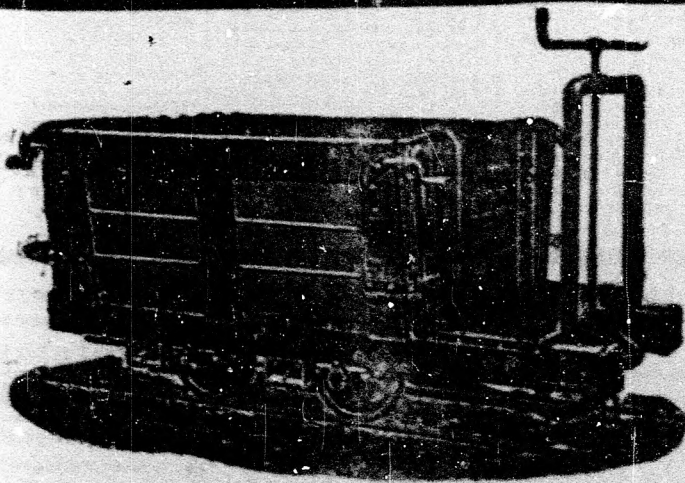
0424

STAHEL ÉS LENNER**TRIÓR- ÉS LEMEZZYUKASZTÓGYÁR**

Budapest, VI., Angyalföld, Országbíró-utca 44-46.

A monarchia egyedüli gyára, mely évtizedek óta kizárólag triórok és lyuk. lemezek gyártásával foglalkozik.

Ajánljuk **triórjeinket** marott **hengerlemezekkel** minden gabona tisztítására.5 kúti nyersgumóval beüdvösödés mellett **különleges triórt** készítünk. Bárhol is szeretné beüdvösödni, kérjen kifejezetten **STAHEL ÉS LENNER**-féle gyártmányt. Tőrekrosták és mindenféle gőzcséplőgépszíták, zink-, vas-, vagy acéllemezből. **Arjegyzék ingyen és bérmentve.****Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T.**Keskenyvágányu Vasutosztálya **Budapest, V.****Gazdasági vasutak**

nyomjelzése, tervezése és építése.

A Győri Vagongyár gyártmányainak eladása.

Költségvetések és mérnöki látogatás ingyen!

